LUMEA 88

caiet de vacanță

„Pe drept cuvînt omenirea, popoarele își pun întrebarea cum se va încheia mileniul al doilea și ce trebuie să facem pentru a lichida actualele contradicții, pericolul distrugerii omenirii, a însăși vieții pe planeta noastră? Cum trebuie să arate lumea la începutul mileniului al treilea, în secolul XXI? De răspunsurile ce vor fi date, de soluțiile la care se va ajunge la rezolvarea problemelor grave și complexe ale lumii contemporane depinde însuși viitorul omenirii, viitorul fiecărei națiuni!

Iată de ce Partidul Comunist Român consideră că este necesar să se pornească de la faptul că un război mondial, în care se vor folosi inevitabil armele nucleare, este de neconceput, că trebuie să se renunțe cu desăvîrșire la armele nucleare, la război, la calea militară, în soluționarea oricăror probleme dintre state.

Dar aceasta presupune o nouă abordare, o nouă gîndire în dezvoltarea generală a relațiilor dintre state, a dezvoltării societății omenești în general. În noua gîndire trebuie să se pornească de la coexistența pașnică între statele cu orînduiri sociale diferite, de la demonstrarea superiorității unei orînduiri sau alteia nu pe calea forței, ci pe calea competiției pașnice".

NICOLAE CEAUȘESCU

„Să nu uităm nici un moment că procesul revoluționar nu s-a încheiat odată cu instaurarea puterii democratice a clasei muncitoare sau cu făurirea socialismului, ci el continuă și va continua, reprezentînd garanția dezvoltării continue a socialismului și trecerii la făurirea comunismului.

Trebuie să pornim de la faptul că socialismul, ceea ce noi am înfăptuit în România, demonstrează cu putere superioritatea orînduirii care a lichidat pentru totdeauna clasele exploatatoare, asuprirea omului de către om. Să punem cu putere în evidență în întreaga noastră activitate aceste realizări și superioritatea orînduirii noastre, inclusiv pe baza a ceea ce s-a realizat în dezvoltarea socialistă pe plan mondial!

Să punem cu mai multă putere și forță în evidență justețea politicii generale a partidului nostru comunist, care și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste misiunea istorică, asigurînd înaintarea României pe calea făuririi noii societăți!"

NICOLAE CEAUȘESCU

Teze de excepțională însemnătate teoretică și practică, nouă și puternică expresie a justeței politicii partidului și statului nostru

În etapa edificării societății românești, pe coordonatele fundamentate de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, s-a înscris, recent, un eveniment politic de majoră însemnătate, un moment de referință în viața partidului, a întregii țări — **Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale**, rostită în cadrul ședinței din 29 aprilie a Comitetului Politic Executiv. Expunerea — adoptată în unanimitate ca Teze ale viitoarei plenare a C.C. al P.C.R., amplu și aprofundat dezbătută în toate organele și organizațiile de partid, de masă și obștești, reprezintă un nou și bogat izvor de idei și orientări principiale fundamentale, o chintesență de o remarcabilă forță de analiză și sinteză, un document programatic de cea mai mare importanță pentru etapa următoare în care se află țara noastră,

Întîlnirile şi convorbirile la nivel înalt — strălucit mesaj de pace, prietenie şi colaborare

Întregul nostru popor a urmărit, cu viu interes, cu sentimente de adîncă mîndrie patriotică, desfăşurarea noilor soliei de pace, prietenie şi colaborare pe care tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa ELENA CEAUŞESCU, le-a efectuat, în prima parte a acestui an, în ţări din Africa, Asia şi în Australia, precum şi dialogurile purtate, la Bucureşti, cu şefi de stat, conducători de partid, prim-miniştri, lideri ai mişcărilor de eliberare naţională, personalităţi marcante ale vieţii politice şi economice internaţionale. Vedem, în aceasta, o elocventă concretizare a politicii externe româneşti de dezvoltare amplă a legăturilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, potenţial economic sau poziţie geografică, o contribuţie de cea mai mare însemnătate la extinderea şi aprofundarea relaţiilor cu ţările vizitate, la nobila cauză a asigurării unui climat paşnic, de înţelegere şi conlucrare rodnică între naţiuni. Vizitele efectuate în Ghana, Liberia, Guineea şi Mauritania, în Indonezia, Vietnam, Australia, Mongolia, convorbirile româno-pakistaneze desfăşurate la Karachi, precum şi întîlnirile şi convorbirile de la Bucureşti, cu preşedintele Prezidiului Sovietului Supreme al URSS, cu secretarul general al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, cu şeful statului Zair, cu alte personalităţi politice şi de înaltă răspundere au ilustrat, încă o dată, prin însemnatele înţelegeri convenite, prin caracterul lor fructuos, rolul determinant pe care îl are, asupra relaţiilor bilaterale ale României cu toate statele lumii, dialogul la cel mai înalt nivel promovat cu consecvenţă şi principialitate de preşedintele Nicolae Ceauşescu. Şi de această dată vizitele şi convorbirile purtate au pus în lumină stima şi aprecierile deosebite, înaltul prestigiu internaţional de care se bucură, pretutindeni, România socialistă, personalitatea proeminentă a conducătorului partidului şi statului nostru, pentru marile realizări ale poporului român pe calea dezvoltării multilaterale a patriei, pentru politica sa activă, acţionată, pusă la slujba nobilelor idealuri ale păcii, prieteniei şi cooperării internaţionale.

pentru dezvoltarea, în toate domeniile, pînă la anul 2000, şi îndeplinirea obiectivului fundamental al actualului plan cincinal — trecerea României [illegible] din [illegible] de ţară socialistă medie dezvoltată. Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu reprezintă o nouă şi remarcabilă contribuţie la îmbogăţirea teoriei şi practicii revoluţionare, la dezbaterea şi soluţionarea, pe baza principiilor materialismului dialectic şi istoric, ale socialismului ştiinţific, a unor probleme ale actualităţii politice şi social-economice din patria noastră şi ale lumii contemporane.

În opera de edificare a socialismului — opţiune fundamentală a poporului român — s-a afirmat cu putere capacitatea profund ştiinţifică a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a identifica cerinţele prioritare, transformatoare, precum şi mijloacele şi căile corespunzătoare pentru a se veni la întîmpinarea acestor cerinţe, de a promova profesiile inovatoare. S-a probat, în înfăptuirea operei de construcţie a noii orînduiri, aptitudinea de fond a tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind faptul că forţa şi viabilitatea programelor stabilite în acest sens depind semnificativ tocmai de aplicarea specifică a adevărurilor generale şi legităţilor socialismului ştiinţific la condiţiile concrete, istorice, economice, politice, sociale. Societatea socialistă multilaterală dezvoltată — construcţie românească originală în teoria şi practica construcţiei socialiste — constituie structura-cadru fundamentală a dezvoltării economico-sociale a ţării de mai multe cincinale, iar realizarea, în linii mari, a realizării acestui obiectiv strategic al partidului reprezintă conţinutul principal al actualei etape în evoluţia istorică a României.

Respingînd tendinţele de idealizare a dezvoltării societăţii socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat permanent că drumul revoluţionar de edificare a noii orînduiri este nu lipsit de asperităţi, ocazionînd uşi contradicţii, înaintînd-se, în timp, pe căi încă nebătute, dar este drumul sigur de înlăturare a înapoierii economico-sociale şi, apoi, de înaintare fermă spre noi trepte, superioare de dezvoltare.

În spiritul materialismului dialectic şi istoric, secretarul general al partidului a pus pe primul plan, în înaintarea economico-socială a ţării, dezvoltarea puternică şi multilaterală a forţelor de producţie atît în industrie şi agricultură — ceea ce constituie de bază ale economiei noastre —, cît şi în celelalte sectoare economico-sociale, preocupîndu-se permanent de repartizarea echilibrată a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, una din cele mai de seamă realităţi ale socialismului în România.

În acest cadru, s-a dovedit justeţea şi viabilitatea opţiunii fundamentale de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în ce priveşte alocarea sistematică şi pe perioade îndelungate a unei părţi importante (circa o treime) din venitul naţional pentru investiţii, pentru dezvoltare, ca singură cale de înlăturare a înapoierii economice şi lichidare a decalajelor, de sporire susţinută a avuţiei naţionale şi, pe această bază, a nivelului de trai material şi spiritual al poporului, ţelul suprem al politicii partidului şi statului nostru. *„Experienţa noastră, dar şi a altor state* — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Expunere — *confirmă justeţea legilor obiective ale acumulării şi reproducţiei lărgite. Fără de ce se trebui să asigurăm şi la viitor o repartizare justă a venitului naţional — pentru fondul de consum circa 70 la sută şi pentru fondul de dezvoltare 30 la sută*". Experienţa mondială, dar şi cea a ţării noastre arată că, pentru a se depune de resursele necesare acumulări, se impune, ca o necesitate obiectivă, reducerea substanţială a cheltuielilor neproductive. România — care, în ultimii ani, şi-a redus unilateral, prin acordul expresiv unanim, în cadrul unui referendum, de întregul popor,

7—9 martie. *Vizita oficială de prietenie a tovarășului* **Nicolae Ceaușescu**, *președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa* **Elena Ceaușescu**, *în Republica Ghana, la invitația președintelui Consiliului Național Provizoriu de Apărare al Republicii Ghana, locotenent de aviație* **Jerry John Rawlings**.
● *Documente adoptate:* **Comunicat comun**

obligațiile, angajamentele și directivele noastre — vă rămâne de urmat, probând în practică prevederea, dacă voință politică necesară, a trecerii efective la dezarmare și a promovării, pe această cale, a programelor de dezvoltare.

Aceste opțiuni strategice dobândesc beșnie semnificații într-o perioadă când problema crucială a dezvoltării la nivel global-mondial are ca dimensiune centrală lichidarea subdezvoltării, confirmînd sublinierile, repetate adesea în atenția de tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind, pe de o parte, faptul că progresul economic este, înainte de toate, un proces endogen, care nu poate veni de la sine. În mod automat sau din afară, că factorul extern îl poate cel mult integra, dar în nici un caz substitui pe cel intern (efortul propriu), care este hotărîtor, iar, pe de altă parte, că realizarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială, în general și, în particular și îndeosebi, a celor de lichidare a înapoierii economice este condiționată, în mod determinant, de pași concreți pe drumul rațional al dezvoltării.

În conformitate cu exigențele progresului în lumea contemporană, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat, în fapt dezvoltării, aplicarea în producție, în alte activități sociale a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, cerînd cercetării științifice proprii, eforturi originale să aducă, în acest sens, o substanțială și mereu sporită contribuție. Un rol de prim ordin în îndrumarea și coordonarea întregii activități de cercetare științifică și ingineria tehnologică, la elaborarea și realizarea programelor de dezvoltare economico-socială a țării, în apropierea acestora pe baza științei și tehnicii moderne, în înflorirea creativă a științei românești și afirmarea acesteia tot mai puternică în lume l-a avut și îl are tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-vicepremier al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățământului, vrednică om de știință și savant de renume mondial.

În conducerea și organizarea activității social-economice s-a pornit și se pornește de la necesitatea instituirii principiilor democratice de conducere, ale autoconducerii, autogestiunii, autofinanțării, ale creșterii rolului organelor democratice. Astfel, realizările obținute în țara noastră demonstrează, pe temeiul faptelor, că linia generală și strategia dezvoltării sînt pe deplin axate, corespund atît scopurilor obiective, legităților generale ale necesităților și posibilităților de dezvoltare armonioasă și echilibrată a tuturor sectoarelor de activitate, a întregii societăți. Referindu-se la înfăptuirile de prestigiu ale acestei epoci, tovarășul Nicolae Ceaușescu evidențiază: *„Avem tot ce este necesar pentru a asigura îmbunătățirea întregii noastre activități. Dorim, încă o dată, să subliniez că principiile economice, cadrul organizatoric pe care-l avem corespund actualei noastre etape de dezvoltare. Avem deja o experiență îndelungată și, pentru noi, nu se pune astăzi problema de a le aduce modificări structurale, ci de a asigura realizarea lor mai bună și de a lua măsuri pentru a perfecționa continua activitatea."*

România socialistă dispune azi de un sistem larg democratic — consiliile muncitorești, organismele județene, consiliile naționale pe domenii, congresele și conferințele naționale periodice —, care, în cei aproape 20 de ani de funcționare, au dovedit pe deplin superioritatea, înalta eficiență economico-socială. Acest imens răspunde pe deplin etapei de dezvoltare în care ne aflăm și perfecționarea sa continuă reprezintă un factor esențial pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului, pentru înaintarea țării în dezvoltarea sa economico-socială, la ridicarea bunăstării generale a poporului, la întărirea independenței și suveranității naționale.

În acelaşi spirit novator din abordarea în Expunerea a unele probleme ale construcţiei socialismului, în general, „*Să nu uităm nici un moment* — subliniază tovarăşul **Nicolae Ceaușescu** — *că procesul revoluţionar nu s-a încheiat odată cu instaurarea puterii democratice a clasei muncitoare sau cu făurirea socialismului, ci el continuă şi va continua, reprezentând garanţia dezvoltării continue a socialismului şi trecerii la făurirea comunismului*". Extrăgând astfel adevărul axiomatic la diferitele ţări socialiste, în care se abordează, într-o formă sau alta, probleme ale perfecţionării societăţii şi lichidării unor lipsuri sau a unor greşeli, în funcţie de condiţiile şi realităţile concrete din fiecare ţară, se constată, cu justificat temei, în Expunere, că, în acest sens, „*partidul nostru, îndeosebi după Congresul al IX-lea, a adoptat o serie de măsuri şi a perfecţionat activitatea de conducere, de planificare, de organizare, inclusiv dezvoltarea democraţiei socialiste, aşa cum este bine cunoscut. De aceea, pentru noi acum nu se pun asemenea probleme*".

Pentru triumful socialismului şi păcii în lume

Cu bună dreptate, se relevă în Expunere, în legătură cu succes şi socialismului înaintat, cu necesitate, să se pornească — după cum întotdeauna a procedat partidul comunist român — de la concepţia revoluţionară că socialismul, ca, de altfel, orice orânduire, îşi are legile sale obiective şi se perfecţionează continuu, corespunzător stadiului de dezvoltare. De noi descoperirea de incontestabilă valoare teoretică privind abordarea critică, de pe poziţii revoluţionare, a anumitor stări de lucruri negative din trecut sau din prezent, în vederea înlăturării a tot ceea ce nu mai corespunde mersului ferm înainte al construcţiei societăţii socialiste, dar, în acelaşi timp, aşa cum este firesc, şi evidenţierea, cu putere, a valorilor rezultatelor obţinute în acţiunea construcţiei socialismului, respectul şi preţuirea aportului fiecărei ţări, în care se edifică noua orânduire, la afirmarea, pe ansamblu, pe plan mondial, a superiorităţii socialismului, în comparaţie cu oricare cunoscută orânduire în istorie şi, mai ales, cu cea capitalistă.

Conştiinţa cu care România socialistă, întreaga noastră naţiune şi-au dedicat toate forţele măreţei opere de construcţie socialistă, edificării unei civilizaţii de pace, de colaborare, de dezvoltare economico-socială, unirii eforturilor forţelor pentru soluţionarea grelelor şi complexelor probleme ale vieţii internaţionale, pentru dezarmare şi, în primul rînd, pentru dezarmare nucleară, înlăturarea armelor nucleare, dezarmarea convenţională şi reducerea cheltuielilor militare, a adus ţării noastre calde aprecieri, mărturii de stimă şi preţuire în relaţiile internaţionale, în relaţiile de colaborare şi solidaritate cu toate ţările socialiste, în raporturile cu ţările în curs de dezvoltare, în relaţiile cu ţările capitaliste dezvoltate, în general cu toate ţările, fără deosebire de orînduire socială. Aplicarea fermă, în toate demersurile româneşti de politică externă, în relaţiile cu toate statele, a principiilor egalităţii, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, respectării dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, aşa cum o dorește, a permis României să-şi aducă valoroase contribuţii la întărirea prestigiului socialismului în lume.

Vocaţia păşită a poporului român — adevăratul făuritor al integrei dezvoltări socialiste a ţării, care a plinit să concentreze, în peste două decenii de înfăptuiri istorice, năzuinţe şi aspiraţii seculare — îşi găseşte o puternică expresie în Expunerea tovarăşului **Nicolae Ceaușescu**, în care se arată: „*Vorbind de noua gândire politică — care trebuie să se afirme — este necesar să subliniem cu putere principiile ce trebuie să stea la baza acestei gândiri, schimbările radicale care trebuie să aibă loc în raporturile internaţionale, în politica internaţională şi care să pornească întotdeauna de la îndeplinirea cu desăvîrşire a criteriului amestecului în treburile interne ale altor popoare, de la asigurarea progresului economic şi social, a independenţei şi suveranităţii popoarelor. Numai pe baza unor principii clare — şi consider că activitatea noastră ideologică şi politică trebuie să acorde mult mai multă atenţie acestor probleme — se poate spune că se va putea ajunge la o schimbare a gândirii şi practicii mondiale, la realizarea unei noi gândiri, a unei noi practici în relaţiile internaţionale. Trebuie să privim cu încredere viitorul omenirii, legat de necesitatea înlăturării armelor nucleare şi altor arme de distrugere în masă, de dezvoltare independentă, asigurarea păcii şi progresului tuturor naţiunilor lumii*".

În cuvîntarea se dă o răspunsă formă abaterilor de la principiile clare ale noii gândiri, tentativelor de export de revoluţie, dar şi ale celor de export de contrarevoluţie, scrise cercului, dovarece, aşa cum o demonstrează întreaga experienţă a ultimului deceniu, forţele contrarevoluţionare nu pot să înăbuşe lupta popoarelor pentru independenţă. În pofida superiorităţii forţei de intervenţie, popoarele, dornice să fie stăpîne pe destinul lor, îşi apără, cu întreaga forţă naţională, calea spre o dezvoltare liberă şi independentă, îşi apără, cu cele mai mari sacrificii, libertatea. În concepţia României, a tovarăşului **Nicolae Ceaușescu**, soluţia politică este singurul mijloc de lichidare a conflictelor şi problemelor litigioase dintre state, pornindu-se de la imperativul respectării neabătute a dreptului popoarelor la independenţă, la dezvoltare liberă, de la excluderea, cu desăvîrşire, a amestecului în treburile externe.

Promovînd o politică dinamică şi constructivă, consacrată planar cauzei păcii, socialismului şi colaborării internaţionale, România — sub conducerea Partidului Comunist Român, a tovarăşului **Nicolae Ceaușescu** — a elaborat o strategie şi tactică de acţiune concretă, realistă, pornind de la aprecierea justă a raporturilor de forţe pe plan mondial, de la scoterea caracterului contradicţiilor existente şi manifestărilor permanente din sfera relaţiilor internaţionale, de la desprinderea acelor tendinţe, curente, procese şi fenomene ce se manifestă în lume, ca expresie a luptei dialectice dintre vechi şi nou. **România** — sub impulsul determinant al gândirii şi acţiunii preşedintelui **Nicolae Ceaușescu** — se numără că va distinge prin elaborarea unui concept unitar asupra lumii de mîine, ca o lume a dreptăţii, egalităţii şi progresului, a păcii şi colaborării între state, ci, transformînd ideea în faptă, a acţionat şi acţionează cu fermitate pentru traducerea în viaţă a acestui ideal revoluţionar, de transformare a lumii prin efortul perseverent al tuturor popoarelor, prin lupta unită a forţelor progresiste, democratice, antiimperialiste, de pretutindeni.

În cei 23 de ani — de cînd destinele partidului şi ale ţării sînt conduse de tovarăşul **Nicolae Ceaușescu** —, am de remarcabilă şi nedisputată contribuţie la patrimoniul de idei şi acţiuni definitorii pentru conştiinţa politică de avangardă a lumii, **România** a făcut strălucită dovadă a faptului că o ţară, indiferent de dimensiunile sale geografice, potenţialul său economic sau de altă natură, poate şi trebuie să participe activ la marea operă de edificare a unei lumi mai drepte şi mai bune. În această operă, glasul ei este nu numai auzit, ci şi ascultat, cu interesul şi admiraţia cuvenite celui care a înţeles că făurirea propriei istorii naţionale impune angajare deplină în efortul general de transformare inovatoare a societăţii, în consens cu deziderateele de pace, dreptate şi independenţă ale tuturor popoarelor.

„LUMEA"

Noua gîndire asupra problemelor păcii și războiului - răspuns clar, care oferă o nouă perspectivă istorică

„Trebuie să privim cu încredere viitorul omenirii, legat de necesitatea înlăturării armelor nucleare și altor arme de distrugere în masă, de dezvoltare independentă, asigurarea păcii și progresului tuturor națiunilor lumii!"

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Expunerea cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale)

Dreptul la pace — dreptul la viață — dreptul la dezvoltare liberă. Această triadă este, în fapt, expresia pe care de asemenea, pe ale de grăitoare, a devenit simplu — axiul la bază valorile cele mai înaintate ale umanismului revoluționar — cu privire la pace elaborată, cu deosebită rigoare și impresionantă forță de dezvăluire a proceselor dialectice ale perioadei contemporane, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. Se regăsește, iată, o opțiune definitorie ce potențează și dimensionează gîndirea teoretică și acțiunea internațională ale președintelui României socialiste. Prin formularea sa atît de izbitoare, această opțiune fundamentală se înscrie la loc de cinste în fondul de aur al gîndirii și acțiunii politice mondiale, oferind o bază principială și o amplă perspectivă demersurilor constructive, umanoase, în vederea edificării și asigurării păcii. Aceasta, întrucît, definindu-se și mobilizînd neobosit pentru aplicarea ei în viață, secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii, permite de la început că o realizare, de o semnificație covîrșitoare istorică, vine în întîmpinarea intereselor vitale ale popoarelor noastre și, deopotrivă, ale popoarelor lumii, ale întregii umanități.

Această opțiune profund existențială dă întregului răspuns a **noii gîndiri și a noului mod de acțiune în viața internațională**, deschizînd o **perspectivă clară, revoluționară luptei pentru progres, pentru pace**, în condițiile actuale, de rapide schimbări în raportul de forțe pe plan mondial, în dezvoltarea omenirii, în general. O asemenea gîndire și o asemenea acțiune sînt — în concepția tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — întemeiate pe încrederea fermă în forța luptei unite a maselor, a popoarelor în determinarea conștientă a mersului evenimentelor, a evoluției istorice a umanității. Subliniind rolul maselor, al popoarelor, ca adevărate titanii ale istoriei dezvoltării, ale istoriei omenirii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în **Expunerea cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale** că, vorbind de noua gîndire politică — care trebuie să se afirme — este necesar să subliniem cu putere principiile ce trebuie să stea la baza acestei gîndiri, schimbările radicale care trebuie să aibă loc în raporturile internaționale, în politica internațională și care să pornească îndeosebi de la înlăturarea cu desăvîrșire a oricărei amenințări la treburile interne ale altor popoare, de la asigurarea progresului economic și social, a independenței și suveranității popoarelor. Numai astfel poate fi fundamentată hotărîrea în viitorul omenirii — viitor, în mod obiectiv, legat de necesitatea înlăturării armelor nucleare și altor arme de distrugere în masă, de dezvoltarea independentă a națiunilor, asigurarea păcii în lume. *„Constatăm — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — o schimbare esențială a epocii noastre faptul că problemele apărării păcii și evitării războiului au devenit pe toate continen-*

6—11 martie. *Vizita oficială de prietenie a tovarășului* **Nicolae Ceaușescu,** *președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa* **Elena Ceaușescu,** *în Republica Liberia, la invitația președintelui Republicii Liberia,* **Samuel Kanyon Doe.**

• *Documente semnate la nivel înalt:* **Comunicat comun**

• *Alte documente încheiate cu prilejul vizitei:* **Protocolul privind punerea în aplicare a Acordului pe termen lung de dezvoltare a cooperării economice și tehnice și a schimburilor comerciale între România și Liberia.**

11—13 martie. *Vizita oficială de prietenie a tovarășului* **Nicolae Ceaușescu,** *președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa* **Elena Ceaușescu,** *în Republica Guineea, la invitația președintelui Republicii Guineea, general* **Lansana Conté.**

• *Documente semnate la nivel înalt:* **Comunicat comun**

• *Alte documente încheiate cu prilejul vizitei:* **Protocolul privind dezvoltarea în continuare a cooperării economice și tehnice și a schimburilor comerciale între Republica Socialistă România și Republica Guineea.**

este, incluse în Europa, o preocupare majoră, vitală, a marelor celor mai largi, zeci și sute de milioane de oameni, a tuturor popoarelor. În fața întregii omenirii se înfățișează cu cea mai mare acuitate problema urgentă cărei pasare eliberarea definitivă a omului de coșmarul unui război nimicitor. Acestui impresionant sistem a conștiinței politice a omenirii contemporane, bunăvoința ca formă de a se angaja fără preget în lupta pentru pace și securitate constituie principala garanție că această lupă va fi încununată de succes, că forțele progresului și păcii vor triumfa".

Încrederea în triumful politicii de pace și dezarmare înseamnă încrederea în om și, evident, în rațiunea lui, al întregii umanități. De aceea, viziunea comunistă asupra păcii presupune o pace prin dezarmare și, în consecință, prin excluderea războiului din viața societății. Aceasta, în numele viitorului în care primejdia distrugerii nucleare și de orice fel să nu amenințe, sub nici o formă, viața și dezvoltarea liberă a popoarelor. Adică, prin pace ca realitate socială, durabilă și, de

aceea, benefică, întrucît, numai într-o atmosferă specială, este posibilă înfăptuirea cu succes a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială ale popoarelor noastre, ca și ale tuturor popoarelor.

Pe lîngă marile descoperiri științifice, tehnice sau de altă natură, și împreună cu profundele procese revoluționare care au condus la victoriile revoluțiilor socialiste și ale celor de eliberare națională, ultimul secol al acestui mileniu este, însă, din păcate, și unul al celor mai mari conflagrații din toate timpurile. Mai mult decît atît, după sfîrșitul celui de al doilea război mondial, rămîn-au înregistrat conflicte armate, cea ce a făcut să nu se cunoască măcar o zi de pace totală; spirala înarmărilor a marcat un ritm amețitor iar, spre a înregistra cheltuielile mondiale pentru înarmări, s-a recurs la cifre care ieșeau din domeniul absurdului. În consecință, această realitate complexă, profund contradictorie, impune, ca o necesitate vitală, o nouă gîndire, o nouă abordare a problemelor păcii și războiului.

„Cum trebuie să arate lumea la începutul mileniului

13—15 martie. *Vizita oficială de prietenie a tovarășului* **Nicolae Ceaușescu**, *președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa* **Elena Ceaușescu**, *în Republica Islamică Mauritania, la invitația președintelui Comitetului Militar de Salvare Națională, șef al statului Republica Islamică Mauritania, colonel* **Maouya Ould Sid' Ahmed Taya.**

- *Documente semnate la nivel înalt:* **Comunicat comun**
- *Alte documente încheiate cu prilejul vizitei:* **Aide-mémoire privind dezvoltarea în continuare a cooperării economice și tehnice și intensificarea schimburilor comerciale; Acordul între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Islamice Mauritania privind promovarea și garantarea reciprocă a investițiilor.**

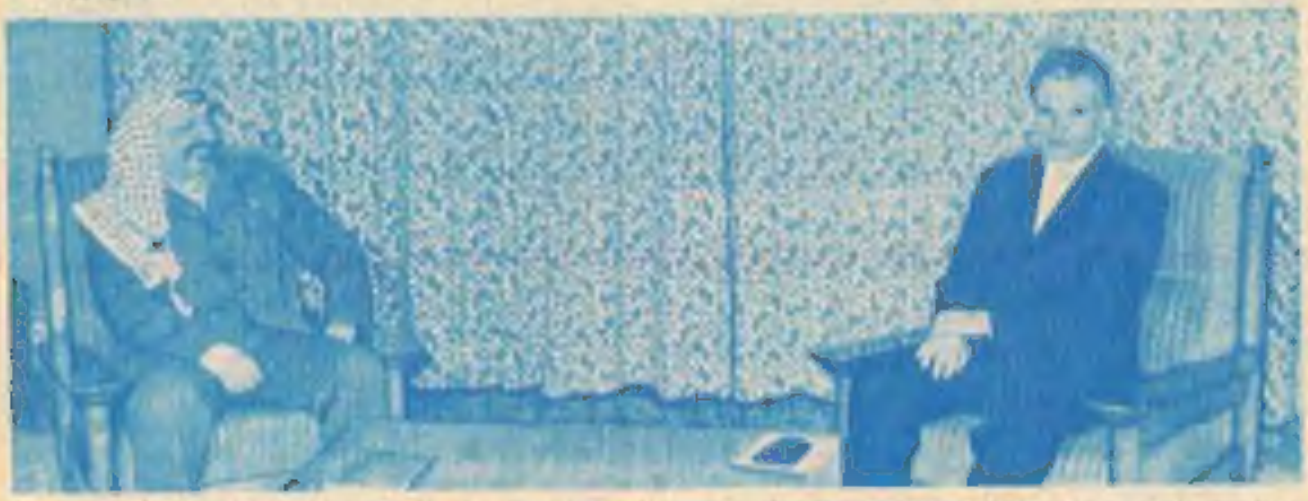

22 martie, Sofia. *Întîlnire și larg schimb de păreri asupra ultimelor evenimente din Orientul Mijlociu între tovarășul* **Nicolae Ceaușescu**, *secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul* **Yasser Arafat**, *președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, care a efectuat o vizită în țara noastră.*

ei trebui, la secolul XXI. De răspunsurile ce vor fi date, de soluțiile la care se va ajunge la rezolvarea problemelor grele și complexe ale lumii contemporane depinde însăși viitorul omenirii, viitorul fiecărei națiuni" — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în **Raportul la Conferința Națională a P.C.R.** În deplinirea acestor răspunderi, care determină **trecerea hotărîtă la o schimbare radicală în modul de gîndire și acțiune**, partidul și statul nostru pornește de la teza, de mare valoare teoretică și practică, după care un război mondial, la care se vor folosi inevitabil armele nucleare, este de neconceput, că trebuie să se renunțe cu desăvîrșire la armele nucleare, la război, în calea mîntuită în soluționarea oricărei probleme între state.

O asemenea idee are marea calitate nu numai de a deschide o **limpede perspectivă istorică**, dar și de a mobiliza toate resursele de pace ale omenirii, toate energiile creatoare ale națiunilor, de a atrage mesele, popoarele la **acțiune unită** — singura garanție a realizării acestui obiectiv vital, de care depind destinele umanității. Și, dacă un dicton spune că se vorbește mult despre un lucru mai ales cînd acesta este pe cale de a fi pierdut, afirmația are valoarea unui sever avertisment atunci cînd e vorba de pace — o pace care, pentru a fi reală, are nevoie de faptele, de acțiune hotărîtă. Pentru aceasta, așa cum arăta — la aceleași spații profund responsabilă față de destinele și viitorul poporului român și, deopotrivă, ale întregii umanități — tovarășul **Nicolae Ceaușescu**: *„Avem nevoie nu numai de declarații, nu numai de vorbe, ci de acțiuni concrete. Pacea nu se poate realiza prin declarații, dar necesare măsuri reale, concrete, eficiente"*. După cum subliniază șeful statului român, simpla proclamare a adhesiunii la cauza păcii nu înseamnă, automat, și instituirea păcii! Este nevoie, de aceea, de acțiuni care să îmbrățișeze neîntrerupt cauza dezarmării generale, „Gîndirea omului lumii fără arme și fără războaie a edificării păcii. Cu alte cuvinte — în concepția românească — pacea percepută și impusă nu doar o realizare a aspiațiilor la cauza ei, ci demersuri susținute, cu

4—6 aprilie. *Vizita oficială de prietenie în Republica Socialistă România a președintelui fondator al Mișcării Populare a Revoluției, președintele Republicii Zaïr, mareșal* **Mobutu Sese Seko Kuku Ngbendu Wa Za Banga**, [illegible] *doamna Bobi Ladawa.*

- [illegible] *la nivel înalt.* **Comunicat comun**
- *Alte documente semnate cu prilejul vizitei:* **Aide memoire privind dezvoltarea, în continuare, a cooperării economice și tehnice și a schimburilor comerciale între Republica Socialistă România și Republica Zaïr**

[illegible] și mai ales în [illegible] de bune [illegible] prietenie pot conta [illegible] perspectivă [illegible] și economică politică [illegible] și a președintelui Nicolae Ceaușescu în activitatea directă concretă desfășurată [illegible] progresului tuturor națiunilor lumii [illegible] este evidențiată de [illegible] comunitatea [illegible] Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. și la Ședințele plenarei C.C. al P.C.R. [illegible] și organizațiile de partid [illegible] Abordînd activitatea în [illegible] privind [illegible] colaborarea cu toate țările care participă activ la soluționarea problemelor complexe ale vieții noastre, prin dialog și negocieri, la lupta pentru dezarmare și pace. Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu se impune prin un [illegible] și de [illegible] prin [illegible] și [illegible] și [illegible] și

[illegible]

NICOLAE CEAUSESCU

[illegible]

Propuneri şi demersuri

7 aprilie. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa **Elena Ceaușescu** au avut la Karachi o întrevedere prietenească cu **Mohammad Zia-ul Haq**, președintele Republicii Islamice Pakistan.

8-10 aprilie. Vizita oficială de prietenie a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa **Elena Ceaușescu**, în Republica Indoneziană, la invitația președintelui Republicii Indoneziene, **Suharto**, și a doamnei **Tien Suharto**.

● Tovarășii Comunicat cu privire la vizita oficială de prietenie a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa **Elena Ceaușescu**, în Republica Indoneziană

11—17 aprilie *Vizita oficială a tovarășului* **Nicolae Ceaușescu,** *președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa* **Elena Ceaușescu,** *în Australia, la invitația guvernului general* **Ninian Martin Stephen.**

● *Documente:* **Comunicat cu privire la vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Australia.**

17—19 aprilie *Vizita oficială de prietenie a tovarășului* **Nicolae Ceaușescu** *secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei* **Elena Ceaușescu** *în Republica Socialistă Vietnam, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist din Vietnam și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste Vietnam.*

● *Documente adoptate:* **Comunicat comun**

19—21 aprilie. *Vizita oficială de prietenie a tovarășului* **Nicolae Ceaușescu**, *secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa* **Elena Ceaușescu**, *în Republica Populară Mongolă la invitația tovarășului* **Jambin Batmunh**, *secretar general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole*

● *Tovarășului* **Nicolae Ceaușescu** *a fost înmânat, în cadrul unei ceremonii solemne, Ordinul „Suhe Bator", cea mai înaltă distincție a Republicii Populare Mongole*

● *La prețul vizitei, la Ulan Bator a avut loc* **mitingul prieteniei româno-mongole**, *la care au luat cuvântul tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Jambin Batmunh*

● *Documente adoptate* **Comunicat comun**

27 aprilie. *Întâlnire și convorbiri între tovarășul* **Nicolae Ceaușescu**, *secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul* **Milos Jakeș**, *secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, prilejuite de vizita prietenească de lucru în Republica Socialistă România a înaltului oaspete cehoslovac*

● *Tovarășului* **Nicolae Ceaușescu** *i-a fost înmânat, în cadrul unei solemnități, Ordinul „Leul Alb cu Cruce de Tilia", cea mai înaltă distincție de stat a Republicii Socialiste Cehoslovace*

● *Documente adoptate* **Comunicat comun**

10—14 mai, *vizita oficială de prietenie în Republica Socialistă România a tovarășului* **Andrei Gromiko**, *membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste.*

● *Tovarășului* **Nicolae Ceaușescu i-a fost înmânat**, *în cadrul unei ceremonii solemne,* **Ordinul „Lenin"** *cea mai înaltă distincție sovietică.*

● *Documente semnate la nivel înalt.* **Comunicat comun cu privire la vizita oficială de prietenie în Republica Socialistă România a tovarășului Andrei Andreev ci Gromiko, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste**

Preşedintele Republicii Socialiste România a subliniat în permanenţă că [illegible]

[illegible]

[illegible] de [illegible] România [illegible] de [illegible] se pronunţă şi se pronunţă şi în prezent pentru o constantă şi energică pentru crearea unei Lumi pe care armele nucleare [illegible] de natură. Relaţiile dintre state de mare strălucire [illegible] au în lume state [illegible] şi pe pământul [illegible] în acest

Nicolae Ceaușescu a subliniat că existenţa armelor [illegible] este departe de a [illegible] problemă internă a unui stat sau a [illegible] un pericol [illegible] pentru toate statele şi popoarele [illegible] pentru [illegible] este de o [illegible] intensificarea acţiunilor comune [illegible] în economia [illegible]

[illegible] a unei Lumi pe care [illegible] imposibil [illegible] de la [illegible] a [illegible] exemplare [illegible] în care R[illegible] a oferit un exemplu [illegible] măsura adoptată în cadrul relaţiilor [illegible] 1988 [illegible] a armatei [illegible] efectivelor şi cheltuielilor militare. Ţara noastră se pronunţă pentru ca [illegible] statele NATO şi statele membre ale Tratatului de la Varşovia [illegible] armelor convenţionale şi forţelor armate din Europa. În [illegible] România [illegible] un caracter [illegible] chemate să [illegible] un [illegible] de [illegible] a [illegible] în [illegible] bază [illegible] un echilibru [illegible] mai redus al armamentelor [illegible] şi forţe [illegible] pe continent, ţara noastră pe [illegible] realizarea unei [illegible] între cele [illegible] de 100—150 kilometri din care să fie [illegible] şi armamentele [illegible]

[illegible] În [illegible] România se pronunţă [illegible] cu [illegible] pentru desfăşurarea [illegible] Pact de la Varşovia şi NATO [illegible] propunerea [illegible] în [illegible] în această perioadă

[illegible]

Concepţia [illegible] a României [illegible] asupra securităţii şi cooperării în Europa [illegible] este pe importanţa de [illegible] colaborări economice [illegible] şi [illegible] a [illegible] a [illegible] ţara noastră [illegible] pentru [illegible] a [illegible] a [illegible] a [illegible] a [illegible] schimburi [illegible] şi modernizare [illegible] pe [illegible] intermediă şi de calitate pe [illegible] cooperare care să [illegible] popoare [illegible]

Acestor [illegible] şi [illegible] Reuniunea generală [illegible] de la Viena [illegible] 9 noiembrie 1986 [illegible] se încheie până la 19 iulie 1987. R[illegible] chemată să [illegible] şi [illegible]

Ţara [illegible] de la Viena [illegible] de găsite [illegible] în [illegible]

[illegible] în [illegible] de [illegible] de [illegible] în [illegible] de [illegible] în [illegible]

[illegible] în [illegible] în [illegible] în [

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[

Mihaela Brumă

[illegible] — [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Noua Conferință [illegible] [illegible]

[illegible] **proiect** [illegible]

[illegible] Conferința [illegible] **[illegible] de [illegible]**

[illegible] **[illegible]** — [illegible]

[illegible] **reglementare globală** [illegible]

[illegible] **[illegible]** — [illegible]

[illegible] Noua Eră [illegible]

[illegible]

[illegible] **de credit internațional**. O [illegible] [illegible] **[illegible]** — [illegible] [illegible] Noua Conferință [illegible] **[illegible]** [illegible] **[illegible]** — [illegible] **[illegible]**

[illegible]

dr. Ilie Serbănescu

România anului 1848 în context european

„Revoluția română de la 1848 — aprecia în lucrarea »Mersul revoluției în istoria românilor« (1850) istoricul și revoluționarul Nicolae Bălcescu — n-a fost un fenomen neregulat, efemer, fără altă cauză decît voința nemîpăcătoare a unei minorități, sau mișcarea generală europeană. Revoluția generală (europeană) n-a fost cauza, ar fi cauza revoluției române. Cauza ei se pierde în ale vremurilor". Apărînd chiar în acea vreme revoluționari români făceau distincție clară între revoluția română și revoluțiile din celelalte țări europene. Condițiile istorice ale țărilor române — cele opt veacuri de „grude și sfîșietoare și ucrare a poporului român asupra lui însuși", cum se exprimase Nicolae Bălcescu — au dat caracterului specific, autohton al revoluției române.

După cum se știe, evenimentele revoluționare de la mijlocul veacului precedent s-au desfășurat în condițiile în care părți din teritoriul național se aflau în revoluțiilor de pe continentul european. Ele au apărut ziarul efortul general al națiunii române de reorganizare a vieții în care se afla societatea românească în prima jumătate a secolului trecut. Ea și-a revizuit de la începutul propriile scopuri, caracterul unitar, expresie — în primul rînd — a istoriei multimilenare comune a întregului teritoriu locuit de români, a dezvoltării unitare a societății românești în veacurile precedente. Iniciatorii Revoluției — scrie istoricul francez H. Daniel-Rops — este deci fidelă acestei credințe de neșovăire face din toți românii un singur popor și care, dincolo de diferențele și vrăjmășiile politice, de fagadoșenie și odată unitare politică (la Moldova și la Muntenia) au mărturisit în „Revue des Deux Mondes", XVIII (1848), vol. XXI, p. 105). Analizînd realitatea românească, istoricul francez exprima certitudinea că va veni momentul cînd ideea sau apărute în broșura la Bruxelles în anul 1847 — n.n.) cînd „unitatea românească va fi făcut pe

Illustrirte Zeitung din Leipzig, din 21 iunie 1849 — una din gazetele care au reprodus cu imaginile unor [illegible]

stăpînirea imperiilor vecine, iar altă parte — Muntenia și Moldova — sub suzeranitatea otomană și protectoratul Rusiei. Numeroasele războaie austro-ruso-turce, desfășurate, în mare parte, pe teritoriul românesc au provocat mari distrugeri materiale și au încetinit dezvoltarea economică a țărilor române.

Condițiile internaționale care impuseseră de atîtea secole, granițe politice artificiale între locuitori spațiului carpato-danubiano-pontic, contrar voinței poporului român, au stînjenit dar n-au împiedicat manifestarea unitară a națiunii române de o parte și de alta a Carpaților, omogenă în spațiul locuit de strămoșii săi geto-daci. De aceea, obiectivele interne generate de dezvoltarea modernă a economiei, grevată încă de rămășițe feudale, se îmbinau cu obiectivele generate de sistemul internațional al țărilor române, astfel încît pînă pentru o bătrînă societate se confunda cu lupta pentru unitate și independență națională.

Revoluția nu a fost deci „o adunare românească" a

[illegible] boierilor, iar mișcarea românească va fi devenit una din puterile morale, una din forțele politice cele mai mari din Europa răsăriteană [illegible]

Ideea unității românești era manifestată și în alte [illegible] Crearea unui mare Ducat al Dunării care să reunească cele două principate [illegible] baronul de Boisle Comte în 1834 — [illegible] „este exprimă dorința celei mai generale a acestei țări" (Hurmuzaki, Documente privitoare la istoria României, vol. XVII, București, 1913, p. 395).

În fața Europei, românii se prezentau ca un popor mîndru de trecutul său, de originea sa veche și nobilă, ca o națiune hotărîtă să-și consolideze identitatea. „Acum simt cu ardoare că un neam de aproape 7 milioane (azi evaluează ponderea demografică la 10–12 milioane — n.n.), care [illegible] limbă și [illegible] și care locuiește o parte din pămîntul Europei, este [illegible] politicește împărțită în mai multe părți, da-

general trezite [illegible] țară [illegible] ca înțelegere și înscrisă de na[illegible] [illegible] mai mari bogății poate avea viitor și se vede a [illegible] chemat la existență națională [illegible] Planurile și speranțele lor sînt unirea [illegible] pentru o națiune și o țară a tuturor popoarelor care de origine și limbă comună (B. Wesselényi, Miklós [illegible] szót a magyar és erdélyi nemzetiség ügyében, Lipsea, 1843, p. 86). Deci [illegible] pragul revoluției pașoptiste, „daco-românismul" — doctrina politică a poporului român, asuprit și despărțit de hotare vremii [illegible] [illegible] aspirațiile naționale ale tuturor [illegible] tuturor din spațiul vechi. Doc[illegible]

Națiunea română a fost, în aceste condiții, una din primele din Europa care a răspuns [illegible] de libertate al anului 1848. Pe [illegible] a [illegible] demonstrație pacifică (Paris), din 30 aprilie 1848 [illegible] pășește înainte și nimic nu-l mai putea opri. România (Moldova) s-a situat și se printr-o energică și unanimă demonstrație, în rîndul popoarelor care au înțeles acestei noi destine ale umanului." Se știe însă puțit, în această țară din presa franceză, ideea comunității românilor, termenul de România. Intrebuințat (și în alte țări — n.n.) fie pentru a denumi ansamblul principatelor române, fie Muntenia sau Moldova, cu mult înainte ca statul unitar român — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de puterile europene sub numele de „România" [illegible] 1862 [illegible] puternicul ideal românesc al creș[illegible] [illegible] Ajutor pentru statele europene, țările române — așa cum arătau o serie de publicații [illegible] „La Réforme", „Le Peuple Constituant", „Le Nat[illegible]

Proclamarea Constituției la București, iunie 1848

nal", „Wiener Zeitung", „Journal des Débats", „Morning Herald" — reprezentau o unitate clară a sudestului continentului, un ansamblu politic, soarta [illegible] fiind comună. Ideile lor — denumite în toate publicațiile sub formula „daco-românismului" — fiind în concordanță cu ideile revoluționare ale epocii.

Într-adevăr, prin amploarea și prin obiectivele ei mărețe, revoluția română a trezit interesul Europei prezența unor reprezentanți ai presei din multe țări la adunările popoarelor românilor făcînd ca evenimentele ei să fie cunoscute la adevăratele sale dimensiuni. Ce privește aspectul exterior al acestei mărețe adunări populare [illegible] un martor ocular al adunării de la Blaj din 1 [illegible] 5 mai [illegible] a prea văzut vreodată Europa [illegible] Transilvania. „De o Românie [illegible] se auzea din toate părțile." Mezei [illegible] Károly: Mint a nemzeti dormány [illegible] [illegible] jegyzőkönyve (Budapest, 1862, p. 25). „Măreț era spectacolul ce se desfășura în fața noastră" — citim în altă [illegible] semnare a timpului. „Această masă, numită de oameni care se ridicase spre prînz la 25—30 000, părea o mare simplicitate, pe a cărei suprafață nu se zărea nici cel mai mic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] gazeta Wiener Zeitung [illegible] trebuie să sărbătorească [illegible] eșarea [illegible] și sărutul frățesc, dovedește [illegible] barjocoștii fii lui Traian de [illegible] Transilvania și Românii — acestor oștăpani rău tratați care se îndeletnicesc cu prisăpere cu agricultura, creșterea vitelor și minerit, deci cu principalele surse de bunăstare ale acestei țări — li se răpește cel mai sfânt din [illegible] dreptul [illegible] proclamat în orice caz [illegible] Transilvania proclamă [illegible] dreptul [illegible] de [illegible] și de [illegible] trebuie să [illegible] drepturile [illegible] protestului [illegible] Subliniind că [illegible] proclamată fără [illegible] gazeta Wiener Zeitung [illegible] magnetul popoarelor [illegible] și păstrează în veci [illegible]

Analizînd Constituția proclamată de revoluționarii [illegible] Proclamația circula la Izvoare, în ziua de 9 [illegible] 1848 [illegible] „Constitution", care apărea la Viena, se entuziasma apreciind-o ca fiind „o constituție care merită atenția și studierea din partea tuturor democraților" și demonstrînd „că poporul [illegible] ber, că el are un mare viitor [illegible] 1848

[illegible] forțe reacționare [illegible] revoluția [illegible] Conștiența de [illegible] intervenție imediată pentru [illegible] și condamnarea [illegible] cu descărcă [illegible] Bănățeanul este [illegible] de revoluția [illegible] pe marginile [illegible] și [illegible] evenimente revoluționare [illegible] arborează [illegible] europene. Ca [illegible] de Sankt Petersburg din 2 [illegible] 1848 — chiar dacă pentru moment simțea că nu vor să rupă în întregime raporturile [illegible] de vasalitate cu Ardealul [illegible] de ani și cu [illegible] care [illegible] bază raporturile [illegible] prin [illegible] popoarelor [illegible] vocat de el în apărarea pretențiilor [illegible] gerea cea mai flagrantă a [illegible] și pentru [illegible] de [illegible] 19 [illegible] 1848 [illegible] din străinătate, în care dezaproba [illegible] revoluționarilor de a reconstitui Dacia. Pasul [illegible] de avîntul, evident. El ra [illegible] din program și proclama [illegible] asrund. Este ca de a restaura [illegible] și provincii [illegible] se a constituit sub numele de Regatul daco-român, un nou stat separat și independent.

Deși [illegible] revoluției române trebuie [illegible] de [illegible] și de [illegible] revoluții europene. Revoluționarii români au avut în vedere, în afara potențialului revoluționar [illegible] de la 5 [illegible] promisiunile guvernului revoluționar francez, obiectivele revoluției germane, a [illegible] greșiți polonezi și [illegible] Este, în Europa revoluționară, un curent favorabil românilor („Franța trebuie să intervină pentru «Cauza românilor» căci românii sînt un popor care luptă eroic pentru independența [illegible] consemnează ziarul parizian «Le National» din 3 [illegible] 1848) dar față de [illegible] intervenția brutală a marilor imperii [illegible] guvernelor revoluționare [illegible] era departe de a [illegible] Departe de [illegible] de a descuraja pe valahi și în general [illegible] forța românească care trăiește pe malul Dunării. Ideile [illegible] previziunile bătînd [illegible] și noi sîntem convinși [illegible] proclamate la București vor crăi chiar [illegible] toți oamenii generoși care le profesează ar fi [illegible] și [illegible] Românilor nu putem, deocamdată, să [illegible] decît urări". Singura șansă de a putea re-

[illegible] agresiune [illegible] Românilor [illegible] unirea [illegible] românilor a [illegible] în [illegible] turcești [illegible] București [illegible] Munteniei [illegible] Raportul [illegible] Bălan [illegible] Sfatului Țării [illegible] din 18/28 septembrie 1848

Dar cu toată bucuria și cu tot eroismul cu care poporul român a apărat revoluția [illegible] în Muntenia [illegible] de sînge de la București despre care vorbea Kalt Marx [illegible] în Transilvania, în Moldova [illegible] Apusului [illegible] prin intervenția brutală [illegible] a [illegible] Nicolae Ceaușescu [illegible] Partidului Comunist Român [illegible] revoluția din 1848 a deschis [illegible] schimbări revoluționare [illegible] din România [illegible] și [illegible] de a trăi liber, de a fi stăpîni pe [illegible] și [illegible] de a trăi liber, de a fi stăpîni pe [illegible]

Eveniment revoluționar cu [illegible] țărilor românești, revoluția din 1848, prin problemele ridicate, prin interesul trezit în Europa, a lăsat în fața popoarelor de pe continent o [illegible] cu realitatea despre aspirațiile sociale și naționale ale națiunii române. Revoluția a prefigurat viitorul României. Practic, marile momente ale istoriei neamului — unirea Moldovei cu Muntenia 1859, cucerirea independenței depline a României (1877), făurirea statului național unitar român 1918 [illegible] și [illegible] a generoșilor de pajoriști.

Constantin Gheorghe

Secretariatul Organizației mondiale

● Instituția secretariatului internațional de la origini până în prezent

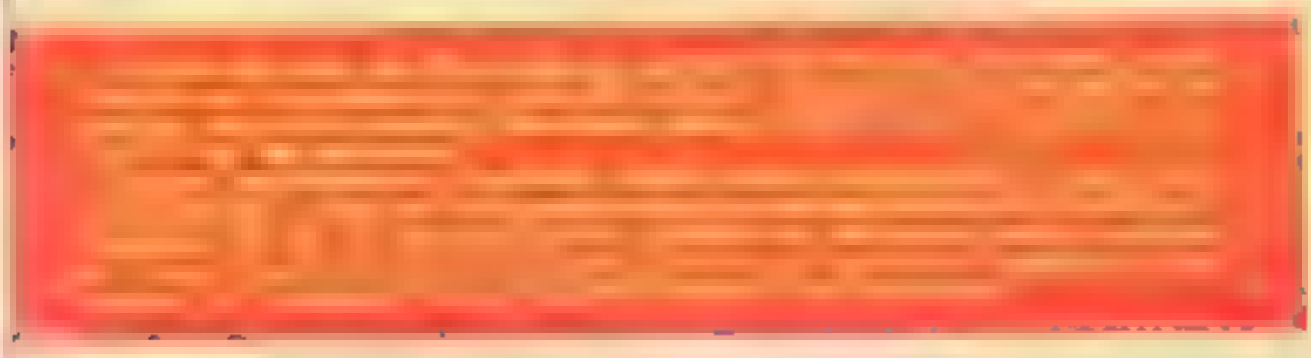

Antecedentele organizațiilor internaționale sînt alte, după unii autori, încă în antichitate, odată cu formarea ligilor sau alianțelor de cetăți grecești și ar continua în Evul Mediu cu Liga orașelor italiene și Hansa orașelor din nordul Germaniei. Trăsătura caracteristică a acestor asociații era încercarea de a face față unui pericol extern, prin coordonarea de acțiuni intercomunitare de apărare a unor valori comune.

Din secolele XVII și XVIII, o serie de gînditori, în dorința de a se pune capăt războaielor și anarhiei în raporturile interstatale, elaborează planuri de pace, preconizînd instituirea unui Congres ori Senat al statelor europene și chiar și bunele de arbitraj. Abatele de Saint Pierre (1658—1743), în al său *Proiect de pace perpetuă în Europa*, propune o uniune a statelor, ca instrumentul cel mai bun pentru menținerea păcii. Humaniștii francezi au studiat și dezvoltat aceste elaborări. Jean Jacques Rousseau (1712—1778) susținea că o federație de state, cu un parlament general european și un tribunal internațional de soluționare a conflictelor, ar putea asigura pacea, ar face imposibile cuceririle și războaiele. Idei similare au exprimat Jeremy Bentham (1784—1832) în Marea Britanie, Immanuel Kant (1724—1804) în Germania și William Penn (1644—1718) în colonia Noua Scoție. Ele prezintă aceeași utopică în raport cu condițiile materiale ale epocii și realitățile puterii, dar critic la adresa gînditori erau îndreptățite și au contribuit la crearea unei teorii juridice și morale a raporturilor dintre state.

Revoluția industrială a dus, în secolul XIX, după expresia lui M. Keynes (1885—1946), a o „internaționalizare aproape completă a vieții economice" și, totodată, a permis acele progrese tehnice care au pus la dispoziția marilor puteri mijloace de distrugere masivă, exacerbînd antagonismele și făcînd posibil războiul total. Ca răspuns la aceste evoluții și la tulburările politice și economice care le-au provocat s-a conturat ideea organizațiilor internaționale în sens contemporan.

Încă înainte ca aceste condiții să se materializeze în a doua jumătate a secolului trecut, Congresul de la Viena (1814—1815) a pus fundamentul tehnicii diplo-

ma, e prin conferințele și ale tratatelor multilaterale. A stat [illegible] pe [illegible] Secretarea [illegible] Organizația [illegible] Concertul European. Marea Britanie, Rusia, Austria, Prusia și Franța [illegible] coaliția puterilor victorioase. Congresul de la Viena [illegible] secretar [illegible] formal considerat, pe atunci, incompatibil cu drepturile suverane ale participanților. Dar, și în această materie a dat naștere la un precedent. Cancelarul Metternich (1773—1859), la vremea respectivă ministru de externe, era secondat în calitate de președinte efectiv al Congresului de prusacu Friedrich von Gentz (1764—1832), diplomat în serviciul Austriei. Deși oficial era doar secretarul lui Metternich, el a fost supranumit, în scurt timp „secretarul Europei", fiind confidentul celor mari, apoi intermediarul dintre ei și cele din urmă, datorită tactului diplomatic. Gentz a asumat în practică cvasitotalitatea sarcinilor care ar fi fost rezervate unui secretar oficial al unei reuniuni diplomatice [illegible]

[illegible] ca formă a Secretariatului ca o reuniune diplomatică [illegible] a survenit abia a Congresului de la Paris (1856), care a și stabilit ca secretarul să aibă naționalitatea țării-gazdă [illegible] și a președintelui [illegible] care [illegible] numea la Congresul de la Berlin (1878) cancelarul Bismarck. 1815—1898 a [illegible] componența Secretariatului [illegible] diplomați [illegible] ar fi la Congresul de la Berlin (1884—1885) și altele, sesiuni ale [illegible] de mai multe naționalități ale [illegible] reuniunilor internaționale.

Termenul de secretar general apare abia la Conferința de la Haga (1907)[1]. Pentru prima oară în componența Secretariatului au intrat reprezentanți ai tuturor statelor participante. La Conferința de pace de la București (1919—1921) [illegible] și prim-secretar român [illegible] secretar adjunct de limbă și [illegible] român, dar toate statele participante au fost [illegible] care să desemneze câte un secretar. De remarcat [illegible] Conferința de pace de la Paris (1919), în componența Secretariatului au intrat reprezentanți ai marilor puteri [illegible] care și Franța, Marea Britanie, Statele Unite, Italia, Japonia). În general funcțiile tuturor secretarilor mai sus menționate aveau un caracter administrativ.

[illegible]

Dacă diplomații n-au reușit în secolul trecut, ei [illegible] organizațiile internaționale politice [illegible] de organe permanente [illegible] de congresele și conferințele care au [illegible] dezvoltă capitalele a impus apariția unor organizații [illegible] cu [illegible] obiective de interes comun, printr-o cooperare [illegible] au hotărât de a se asociaze. S-au născut astfel: Convenția internațională sanitară (1853), Uniunea telegrafică internațională (1865) în prezent Uniunea internațională de telecomunicații cu 160 țări membre, Biroul internațional de greutăți și măsuri (1875), Uniunea poștală universală (1874) în prezent, cu cele 169 țări membre, cea mai largă organizație internațională. Uniunea pentru protecția proprietății industriale (1883), Uniunea pentru protecția operelor literare și artistice (1886), Uniunea Căilor Ferate (1890), Oficiul internațional de sănătate publică (1907), Oficiul internațional de agricultură (1907), Oficiul internațional de [illegible] (1913). Slabe din [illegible] externe, prinse mult laterale și având un aparat [illegible] aceste organizații internaționale tehnice și administrative au creat și instituția secretariatului permanent care să vegheze la punerea în [illegible] a [illegible] de organele executive [illegible] și administrative, [illegible] prin convențiile reglementând regimul fluviilor internaționale [illegible] din a doua jumătate a secolului trecut. De altfel, primul statut privind funcționarii publici internaționali a fost elaborat de Comisia Europeană a Dunării, a cărei înființare a fost decisă la Congresul de pace de la Paris (1856) și și-a început activitatea la 23 octombrie/4 noiembrie 1856.

Aici, în acestea organizații tehnice și uniuni, se află în fapt, rădăcina unei administrații cu caracter internațional, a formării unei obișnuințe de [illegible] a [illegible] cotidiană a aparatului funcționarilor publici internaționali, pregătire [illegible] în vederea unei organizații internaționale mai largi și cu răspunderi politice. Organizația internațională [illegible] specialistul în drept internațional, profesorul Michel Virally — poate fi definită ca o asociație de state, stabilită prin acord între membri și dotată cu un aparat permanent de organe, însărcinat să urmărească realizarea obiectivelor de interes comun printr-o cooperare între ele". Or cum, din a doua jumătate a secolului trecut și până la primul război mondial, după remarca jurisconsultului francez Louis Renault, „administratorii de poștă și telegraf, care au creat Uniunea poștală universală și Uniunea telegrafică și ale căror nume sînt ignorate de public, au făcut mai mult pentru civilizație și înțelegere între popoare, decît mulți diplomați celebri".

[illegible]

Coaliția victorioasă în primul război mondial a fost [illegible] creatoare Societății Națiunilor (SDN), care reprezintă prima tentativă în istorie de a stabili o orga-

[illegible] Memorii despre Congresul de la Viena, din 12 februarie [illegible] scrie: „Marile [illegible] ordinii sociale, despre regenerarea sistemului politic [illegible] pe [illegible] pentru [illegible] și [illegible] de [illegible] Congresul [illegible] în Tirea Tinere Revoluționari și prăzi [illegible]

[illegible] 13/25 februarie — 18/30 martie 1856 [illegible] pentru [illegible] Războiului Crimeii. Au participat: Austria, Franța, Marea Britanie, Rusia, Prusia, Sardinia și Imperiul Otoman.

[illegible] 1/13 iulie — 13/13 iulie [illegible] Tratatului [illegible] de la San Stefano [illegible] Rusia [illegible] Austro-Ungaria, Franța, Italia, Marea Britanie [illegible]

[illegible] 15 noiembrie 1884 — 26 februarie 1885 [illegible] pentru [illegible] în Africa [illegible] Au participat 14 state, printre care Austro-Ungaria, Belgia, Franța, Germania, Italia, Marea Britanie, Portugalia, Prusia, Spania, Statele Unite. Pentru prima oară au fost [illegible] cu rang egal un diplomat [illegible] și Bismarck.

[illegible] 5 iunie — 18 octombrie 1907 [illegible] a doua conferință de la Haga, prima [illegible] în 1899. [illegible] participă la 44 state [illegible] 14 [illegible] pentru [illegible] în compoziția [illegible] 20 de [illegible] de 9 [illegible]

[illegible] 28 iunie/10 august 1913 [illegible] a doua [illegible] Tratatul [illegible] de la București [illegible] Bulgaria [illegible] independența [illegible]

[illegible] poate [illegible] organe [illegible] Pactului [illegible] Societăţii Naţiunilor [illegible] de pace. O [illegible] prezenţa obligă [illegible] pentru toate [illegible] de a nu [illegible] la război, de a respecta scrupulos toate obligaţiile statelor şi îndeosebi [illegible] X. Membrii Societăţii au îndatorirea să respecte şi să menţină [illegible] contra oricărei agresiuni [illegible] integritatea teritorială şi independenţa politică existentă a tuturor membrilor societăţii. În caz de agresiune, Consiliul avizează asupra mijloacelor de a asigura executarea acestei obligaţii". Marile puteri de [illegible] de pe [illegible] Franţa Pactul şi [illegible] Statele Unite, aveau să se regăsească în Consiliu, au [illegible] prevederea fundamentală pentru ţările mici mai curînd ca o declaraţie de intenţii, a doua frază fiind chiar ambiguă şi nesusţinută de mecanisme adecvate. În fapt, cum subliniază un [illegible] specialist de drept internaţional, profesorul Pierre Gerbet, Societatea Naţiunilor n-a putut [illegible] odată să se opună unei [illegible] puteri. În plus, Congresul Statelor Unite, [illegible] consimţămîntul pentru ratificarea tratatelor încheiate în [illegible] de la Versailles, Societatea Naţiunilor a devenit, mai curînd un club european în care un cuvînt decisiv l-au avut Marea Britanie şi Franţa. Dacă aceste două puteri erau [illegible] Liga Naţiunilor se găsea pe [illegible]

O noutate a constituit-o formarea, ca organ permanent, a [illegible] Secretariatului, [illegible] de experţi [illegible] administrative şi a organizărilor [illegible] din timpul războiului. Funcţiile administrative de [illegible] Secretariatului. Articolul 6 al Pactului prevedea că una dintre funcţiile Secretariatului să fie aceea de a asista Consiliul şi Adunarea, iar art. [illegible] ca secretarul general să fie secretar [illegible] ale celor două organe. Conform acestui mandat, secretarul general asuma permanent toate sarcinile care reveneau, în mod obişnuit, secretariatelor [illegible] diplomatice multilaterale. Delegatul [illegible] al [illegible] Claude [illegible] a [illegible] Societăţii [illegible] a spunea despre el ca adevăratul [illegible] al Organizaţiei internaţionale".

Pe [illegible] Consiliului şi Adunării, oferea secretarului general posibilităţi de a juca un rol determinant în privinţa convocării Consiliului, a prezentării [illegible] Adunării [illegible] în legătură cu problemele [illegible] de urgenţă, cu aprobarea preşedintelui Consiliului [illegible] Secretariatului decurgea din funcţia de cercetări şi pregătire de studii [illegible] 1. economice; 2. politice şi juridice). Statutul personalului SDN precizia că acesta este alcătuit „exclusiv (din) funcţionari internaţionali evînd nu atribuţii naţionale. [illegible]

Primii deţinători ai funcţiei de secretar general — din 1919 pînă în 1933, Eric Drummond (1876—1951) cînd a revenit în diplomaţia britanică, şi succesorul său, Joseph Avenol (1879—1952) — erau consideraţi ca evînd drept autoritate supremă pe [illegible] de la Foreign Office şi, respectiv, Quay d'Orsay. Avenol, un ultraconservator, a intrat în conflict cu diplomaţia franceză, [illegible] din 1936, cînd aceasta a ocupat poziţii [illegible] guvernului de la Paris. După capitularea Franţei, el a fost acuzat că făcuse diplomaţilor germani şi italieni de la Berna propuneri de a încadra Societatea Naţiunilor în „noua ordine" europeană preconizată de Hitler. La 21 august 1940 Avenol [illegible] pe [illegible] regimului de la Vichy, mareşalul Pétain. [illegible] o săptămînă a trebuit să [illegible] demisia.

Oficial, Societatea Naţiunilor continua să existe, dar, în realitate, ea se prăbuşise încă înainte declanşării celui de al doilea război mondial. Conducerea lui Drummond şi, în special, a lui Avenol a [illegible] semne de întrebare în legătură cu funcţia de secretar general, lăsînd opinii că aceasta ar trebui înlocuită cu un organ colegial. Amprenta [illegible] de mare putere capitalistă se demonstrase în Ordinea [illegible] mului organizaţiilor internaţionale, ca şi asupra mecanismelor lor de funcţionare care au fost chiar [illegible] experienţei şi concepţiilor lor nu avea să dispară odată cu ea pe Societatea Naţiunilor.

Încă din faza articulării coaliţiei antihitleriste, la Washington, Londra şi Moscova s-a pus problema organizării securităţii postbelice ca premisă principală în vederea continuării alianţei din timpul războiului. În nici una din cele trei capitale şi, evident, din motive diferite, nu se dorea repunerea pe picioare a SDN, ci găsirea unui model de organizare a păcii în structura relaţiilor dintre aliaţii din timpul războiului şi asigurarea directoratului marilor puteri. Din 1942, atît în Statele Unite [illegible] în Marea Britanie [illegible] teritorii se aflau şi o serie de foşti membri ai Societăţii Naţiunilor, diferite grupuri au fost antrenate în elaborarea de proiecte şi analize critice ale experienţei de pînă atunci.

Sub auspiciile Fundaţiei Carnegie pentru pace internaţională a avut loc la 30 august 1942 la New York o conferinţă asupra viitorului Societăţii Naţiunilor şi la 30 ianuarie 1943 la Washington o conferinţă asupra experienţei în administraţia internaţională. S-au făcut propuneri ca, în viitor, secretariatul unei organizaţii internaţionale să aibă o conducere colectivă, în genul Consiliului federal elveţian sau a unui Consiliu de administraţie, cum funcţionează în Statele Unite. Chiar dacă asemenea opinii nu au [illegible] adoptate, ele au reflectat consensul privind [illegible] publicităţii, or că un secretar general să dă o [illegible] personală ori concurată echivalentă de forţă diferite mari puteri [illegible] organizaţiei [illegible]

Concluziile acestor discuţii ca şi ale [illegible] din 1944, n-au fost dezvăluite public la vremea respectivă, dar au fost zac materie primă pentru factorii de decizie americani. Printre recomandările aflate şi [illegible] privind secretariatul viitoarei organizaţii [illegible] un [illegible] important [illegible] Societăţii Naţiunilor [illegible] şi acordarea unui număr sporit de funcţii diplomatice [illegible]

Grupul de foşti funcţionari ai SDN preconiza [illegible] în 1944. Ca rău, ie pe care pînă [illegible] trebuie să se [illegible] nu fost [illegible] de [illegible] trebuie [illegible] politică şi diplomatică dar nu o [illegible] sau [illegible] un avantaj). Mai presus de orice, abilitatea de administrare (conducere), în sensul cel mai larg, este importanţă, implicînd să fie cînd să fie dinamic, să ia iniţiativă şi să preseze o rezolvare, cînd, la cealaltă extremă, să se limiteze a fi un funcţionar pur administrativ şi cînd, pe o cale de mijloc, să fie un mediator impar, [illegible] necesînd asperităţi, [illegible] un agent [illegible] în negocieri. Într-o organizaţie nouă s-ar putea ca [illegible] în orice condiţii [illegible] de [illegible] este [illegible] de [illegible] sănătoasă, curajoasă, integrală, tacă". Pe [illegible] această opinie l-a influenţat pe preşedintele F.D. Roosevelt să susţină, în faza respectivă a [illegible] ca principalul funcţionar al viitoarei organizaţii [illegible] nu fie denumit secretar general, ci moderator, ceea ce în engleză echivalează cu [illegible] mediator.

Atribuțiile Secretariatului viitoarei organizații de securitate postbelică au fost definite la reuniunea de la Dumbarton Oaks (21 august — 28 septembrie 1944 — cu participarea SUA, Marii Britanii și URSS, și la 29 septembrie — 7 octombrie 1944, cu participarea SUA, Marii Britanii și Chinei). Ele au fost incorporate în Carta definitivată la Conferința de la San Francisco (25 aprilie — 26 iunie 1945). Printre puținele excepții e-au numărat modul de desemnare a secretarului general și durata mandatului său. Inițial, URSS a preconizat ca secretarul general să fie ales de Adunarea Generală la recomandarea Consiliului de Securitate. Proiectul a mai prevăzut ca o a treia persoană, [illegible] funcție, una persoană aptă [illegible] dintre marile puteri. Deși la Dumbarton Oaks s-a căzut de acord la San Francisco [illegible] de a-i se [illegible] de numit pentru a restrânge semnificația la faptul că secretarul general este doar [illegible] Organizației, cum au interpretat o serie de exegeți ai Cartei. De asemenea, intenția celor patru puteri, de la Dumbarton Oaks, de a include în Cartă prevederea ca mandatul secretarului general să dureze trei ani nu s-a materializat la San Francisco, chestiunea rămânând neprecizată în documentul fundamental adoptat. Carta a înscris Secretariatul printre organele principale, după Adunarea Generală, Consiliul de Securitate, Consiliul Economic și Social, Consiliul de [illegible] și Curtea Internațională de Justiție. Ea a stabilit [illegible] baza de drept a existenței Secretariatului (articolele 97—101 care formează capitolul XV), [illegible] că acesta „va cuprinde un secretar general și personalul de care Organizația va avea nevoie". Spre deosebire de Statutul SDN, Carta a hotărât ca secretarul general [illegible] de a putea „atrage atenția Consiliului de Securitate asupra oricărei probleme, care, după părerea sa, ar putea pune în primejdie menținerea păcii și securității internaționale" (articolul 99).

La San Francisco s-a realizat, între marile puteri, o înțelegere, care, deși n-a fost inclusă în Cartă, s-a dovedit pe deplin durabilă. Fiecare dintre membrii permanenți ai Consiliului de Securitate va avea unul dintre cetățenii săi pe și unei anumite zone de operații, cu rang de adjunct sau asistent al secretarului general.

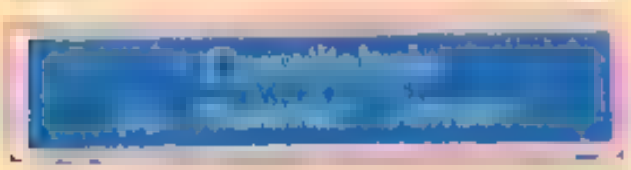

Imediat ce a se separa, Conferința de la San Francisco a avut grijă să asigure o mecanism de edificare a noii organizații. Ea a stabilit un Comitet Executiv compus din [illegible] cinci mari puteri și alte nouă state: Australia, Brazilia, Canada, Cehoslovacia, Chile, Iran, Iugoslavia, Mexic, Olanda. Comitetul Executiv îi revenea și crearea unei Comisii pregătitoare alcătuită din câte câte membri ai Organizației. Misiunea ei, în cele două luni, era alegerea orașului de reședință, redactarea [illegible] activității principalelor organisme, elaborarea regulilor de procedură și a agendelor pentru prima sesiune a Adunării Generale și a altor organe, formarea Secretariatului provizoriu, schițarea sistemului de finanțare etc. În toate aceste chestiuni, [illegible] s-a spus cuvântul, după cum își aminește diplomatul sovietic A. Roșcin, competența cu care au acționat [illegible] delegațiile britanică, franceză și ale altor țări vest-europene, care au folosit din plin experiența în materie de procedură și structuri acumulată în cadrul Societății Națiunilor.

Lucrările Comitetului Executiv au început la una din [illegible] luni august, la Church House, reședința Bisericii Anglicane, și s-au [illegible] cât de departe [illegible] deliberările Comisiei pregătitoare, care s-au prelungit pînă la 24 decembrie 1945. Președintele Comisiei a fost desemnat un om de stat columbian, Eduardo Zuleta Angel, în 1899 [illegible] ar secretar executiv — diplomatul britanic Gladwin Jebb (n. 1900), care participase activ la Dumbarton Oaks, cât și la San Francisco.

Prima dispută a fost în legătură cu alegerea sediului. Se considera că nu este vorba numai de o chestiune de prestigiu, dar și de un aspect esențial din punctul de vedere al influenței mediului politic în conjunctură. Marea Britanie și Insula pentru Europa, nu numai pentru a-și proiecta imaginea bine propice [illegible] ONU pe teritoriul lor le va permite exercitarea unei influențe mai mari în afacerile internaționale. De asemenea, era limpede că cea mai mare parte a personalului organizației urma să fie recrutată dintre cetățenii [illegible] Europei. [illegible] 10 decembrie 1945 [illegible] unde urma să [illegible] Secretariatul general pe teritoriul american. Un factor poate [illegible] de mult este și acela că, în momentul respectiv, Europa era extrem de slab reprezentată în cele 51 de membri originari, [illegible] excepțiile de țări de membre pe mandate în Consiliul de Securitate [illegible] doar zece aparțineau continentului nostru (Belgia, Cehoslovacia, Danemarca, Grecia, Iugoslavia, Luxemburg, Norvegia, Olanda, Polonia, Turcia). Dacă [illegible] a contribuit în [illegible] măsură la decizia în favoarea Statelor Unite și [illegible] poziția Uniunii Sovietice. În Comisia pregătitoare, în legătură cu problema sediului, au avut loc [illegible] scrutini de scrutin. Pentru Europa au fost 23 de voturi favorabile, 25 împotrivă, 2 abțineri, o țară fără [illegible] la vot. Pentru Statele Unite s-au pronunțat [illegible] voturi, 14 contra, 6 abțineri.

[illegible] analiza scrutinului. Dacă, în primul tur, în [illegible] Europei ar mai fi fost cinci voturi și douăzeci [illegible] ar mai fi avut loc, dovedindu-se nenecesar. „Poziția adoptată de URSS, R.S.S. Ucraineană, R.S.S. Bielorusă, Cehoslovacia și Iugoslavia [illegible] Roșcin, în [illegible] din 1986 [illegible] a contribuit semnificativ la adoptarea deciziei. În URSS se estima că [illegible] nu acordat în acest fel o problemă partenerilor noștri din timpul războiului va contribui la menținerea raporturilor de prietenie în anii postbelici, ceea ce va facilita soluționarea a numeroase probleme ale reglementărilor postbelice, în primul rînd încheierea Tratatelor de pace cu Germania și foștii ei aliați europeni". În urma rezultatului votului, Comisia pregătitoare a stabilit ca sediul ONU să fie în localitatea Greenwich, din statul Connecticut, vecin cu statul New York. Cind bogații rezidenți din această localitate de [illegible] și-au [illegible] vastele au pus totul în mișcare pentru ca autoritățile [illegible] ONU a fost atribuit New Yorkului.

La Londra, Comisia pregătitoare a formulat și un fel de ghid de interpretare a Cartei, care a prefigurat [illegible] ulterior sau devenite cutumiare. Ea a indicat că principalele funcțiuni ce revenea secretarului general, în mod expres ori tacit, acoperă [illegible] general tehnic-financiar, organizarea și administrarea Secretariatului, politic și de reprezentare al Organizației.

Raportul Comisiei pregătitoare, document nedestinat publicării, afirmă în legătura cu articolul 99 al Cartei: „Este imposibil să se întrevadă cum acest Articol va fi aplicat, dar responsabilitatea pe care o conferă secretarului general va solicita exercițiul [illegible] maximale ale tăriei de judecată politică, tact și integritate". Raportul precizează și rolul Secretariatului în timp ce răspunderea pentru trasarea și adoptarea politicilor internaționale asupra cărora s-a căzut de acord revine organelor reprezentative ale membrilor [illegible] sarcini le revenea de a pregăti terenul pentru

acestor hotărîri și executarea lor (...) se transferă, în mare măsură, Secretariatului". Dincolo de aceste for[illegible] ambiguităţi [illegible] birocraţie [illegible] atribuţii autonome în [illegible]rea politică, pornind de la directivele vagi ale organelor deliberative, care reprezentau statele. Astfel prin intermediul acestei birocraţii, cei care o puteau influenţa doreau să obţină „o nouă formă de colonialism", cum o denumea politologul american Leon Gordenker.

Ideea unei caste de funcţionari internaţionali era nu numai puternic încrădăcinată, dar și profund cultivată, încă în perioada de dinainte de apariţia unei viitoare organizaţii. C. W. Jenks, consilier juridic al Biroului Internaţional al Muncii, scria în Public Administration Review că „nu este posibil să se asigure Organizaţiei serviciile unui personal posedînd toate calităţile dorite cu condiţia de a organiza acest personal în jurul unui nucleu de funcţionari internaţionali pe viaţă".

După încheierea lucrărilor Comisiei pregătitoare primul sediu al Organizaţiei Naţiunilor Unite a continuat să rămînă Londra, respectiv Church House, care adăpostea Secretariatul și din [illegible] în [illegible] un [illegible] palat din apropiere, Centrul Hall, unde la 10 ianuarie 1946 s-a deschis prima sesiune a Adunării Generale. După o [illegible] s-a instituit pentru prima oară și Consiliul de Securitate. În acest timp s-a ajuns la recomandarea ca secretar general al ONU Trygve Lie (1896–1968), ministru de externe al Norvegiei (1941–1946), confirmat în această demnitate de Adunarea Generală la 1 februarie. Rezoluţia 11 (I) a tranșat, concomitent și problema duratei mandatului, stabilind o la cincizeci de ani, cu posibilitatea de a fi reînnoit pe încă cinci ani.

Marile linii în vederea recrutării personalului au fost trasate într-o rezoluţie specială — 13 (I), căreia i-e fost alăturat un regulament provizoriu. Dar, în faza iniţială, acordul verbal dintre cele cinci mari puteri ca cetăţeni ai lor să fie în fruntea departamentelor Secretariatului, și însăși structura Secretariatului [illegible] Trygve Lie. După observaţiile proiectului [illegible] Mario Villa [illegible] ţinînd logica acestui sistem, ca șefii secretar general a avut tendinţa de a se servi de adjuncţii săi, ca intermediari în relaţiile cu guvernele statelor membre căror le aparţineau respectivii [illegible] marilor puteri.

Perioada cuprinsă în primei sesiuni a Adunării Generale s-a [illegible] în noaptea de 14 spre 15 februarie la Secretariatul Organizaţiei s-a transferat la New York, la [illegible] Hunter [illegible] în [illegible] clădirile [illegible] Sperry Gyroscope [illegible] Lake Success, la 19 [illegible] capitala provizorie a Statelor Unite, unde s-a amplasat și Consiliul de Securitate. Pentru Adunarea Generală s-a construit [illegible] un [illegible] public de Flushing Meadow, aproape de [illegible] jumătatea distanţei dintre New York și Lake Success.

Ședinţelor plenare le era rezervată marea sală a clubului sportiv, și aici, la 23 octombrie 1946, și-a reluat lucrările prima sesiune a Adunării Generale. Ea a fost informată, din prima zi, de Trygve Lie asupra situaţiei Organizaţiei, al cărei personal se [illegible] la 2 992 [illegible] 81 la sută dintre aceștia [illegible] provenea din ţările de limbă engleză, mai mult de jumătate fiind americani. În aceste condiţii se demonstrase, de la început, cerinţa neoficială, pentru un membru al Secretariatului, de a avea [illegible] Organizaţiei și pe toţi membrii [illegible] Desigur, această compoziţie nu putea [illegible] mecanismul însuși al Secretariatului. Dar funcţionarea lui a fost decisiv influenţată negativ de [illegible] relaţiile [illegible] dintre S.U.A. și U.R.S.S., care s-a manifestat public [illegible] dezbaterilor [illegible] primei sesiuni a Adunării Generale. Amplificîndu-se, această tensiune a degenerat din 1947 în [illegible] ecen[illegible].

În primăvara lui 1948 principalele unități ale Secretariatului internaţional au fost [illegible] în aplicarea unui echilibru geografic și cu o cotă flexibilă decurgînd din contribuţia financiară. Formula prevedea pentru «categoria profesională» o «marjă de corespondanţă» (m.c.) pentru fiecare ţară. Statele Unite, care atunci contribuiau cu 39,89 la sută din bugetul avea un m.c. de 299—399 membri de personal; Marea Britanie — între 66 și 153; U.R.S.S. — între 66 și 79; China și Franţa — între 45 și 75. Astfel, s-e legitimat o situaţie inechitabilă conturată încă din primele momente de existenţă ale Organizaţiei Naţiunilor Unite și care a devenit una din sursele convulsiilor politico-diplomatice din interiorul ONU.

Luna octombrie 1950 a fost martora a cinci ședinţe ale Consiliului de Securitate pentru dezbaterea, fără rezultat, a recomandării unui nou mandat al secretarului general. S.U.A. au anunţat că se opun oricărui [illegible] candidat de [illegible] Trygve Lie. De [illegible] în conflict direct cu U.R.S.S., deoarece acceptase prevederile rezoluţiilor Consiliului de Securitate, în absenţa reprezentantului sovietic, prin care Statele Unite obţinuseră să întreprindă acţiuni militare în Coreea sub steagul și în numele Naţiunilor Unite. După dezbateri în trei ședinţe plenare, în zilele de 31 octombrie și 1 noiembrie, Adunarea Generală a adoptat (cu 46 voturi pentru, 5 contra și 8 abţineri) un proiect de rezoluţie prin care Trygve Lie a menţinut în funcţie pe o durată de trei ani, începînd de la 1 februarie 1951. Numirea făcîndu-se fără recomandarea Consiliului de Securitate, cum prevedea Carta, U.R.S.S. a considerat-o ilegală și a refuzat continuarea oricărui contact cu secretarul general.

Nu a trecut mult timp și Trygve Lie s-a aflat în ochii unei alte furtuni, care i-a compromis definitiv cariera. În [illegible] septembrie 1951, Tribunalul administrativ al ONU a anulat decizia de concedierea a [illegible] funcţionari, deoarece nu era motivată. Astfel, au apărut la suprafaţă primele indicii privind un acord confidenţial dintre Departamentul de Stat și secretarul general al ONU, prin care autorităţile americane aveau asupra angajării cetăţenilor S.U.A. „care ar putea fi comuniști".

Acordul implica, însă, *filtrarea* și «filtrarea» de către autorităţile de securitate ale S.U.A. a întregului personal al Secretariatului, indiferent de naţionalitate sau cetăţenie, în scopul [illegible] în legătură cu [illegible] pe [illegible] din noiembrie 1952 [illegible] vinovăţiei de vrăjitoarele a ocupat un loc important, existenţa «acordului confidenţial» nu numai a fost confirmată, dar [illegible] de

(Continuare în pag. 4)

Eugen Preda

De [illegible] la [illegible] modificări [illegible] în [illegible] ONU. [illegible] ţări aveau mai [illegible] între 2 și 14 [illegible] 41,6 și 47 [illegible] U.R.S.S. [illegible] peste 46 237

● Dimensiunile activității „terestre" a cosmonautici pașnice. ● Cosmodromul — punct de plecare în aventura cunoașterii, fereastră larg deschisă spre „continentul extraatmosferic". ● La Ecuator ca și pe latitudini nordice și longitudini, în regiuni de stepă și pustiuri, cosmodromul asemănă loc pentru „drumul în Spațiu". ● La prima vedere, nimic cosmic pe terenurile special amenajate pentru lansări de satelți și cosmonave. ● Racheta-purtătoare în poziție de „baterină cosmică". ● Startul cosmic — un spectacol uimitor. ● Frumusețea startului spațial sinteză a geniului uman. ● Liniștea dinaintea „mărăților" inverse. ● Lansarea rachetei pe verticală e obligatorie. ● Aventura trebuie să pornească pe orizontală. ● „Fereastra de start" — o primă condiție a punctualității la întâlnirea din Cosmos. ● Fiecare start cosmic, un start al păcii, într-un Cosmos lipsit de arme nucleare.

COSMODROMURI ÎN LUME

Fereastra deschisă spre Cosmos

[illegible]

[illegible] vitezei pământului [illegible] cosmodromurile [illegible] Dacă [illegible] de [illegible] cosmodromurile [illegible] Pe [illegible] cosmodromului [illegible] 80 grade. Ideal pentru Ecuator sînt 0°—30° de la pol, [illegible] Pe cosmodromurile din preajma Ecuatorului [illegible] de [illegible] Pămîntului [illegible] Pămîntului [illegible] 15 grade [illegible] Ecuator este convenabilă, inclusiv pentru diminuarea cheltuielilor legate de [illegible] în spațiu a [illegible] vitezei pămîntului [illegible] Pămîntului în rotație [illegible] 15 grade [illegible] 30 grade. Ideal pentru Ecuator sînt 0°—30° de la pol, [illegible] Pe cosmodromurile din preajma Ecuatorului [illegible] de [illegible] Pămîntului [illegible]

[illegible] cosmodromului se pot [illegible] de [illegible] de structura solului, [illegible] de apă [illegible] condițiile de climă se vădesc necesare pentru asigurarea [illegible] a [illegible] de serviciu a instalațiilor construite, ca și pentru [illegible] Foarte important este, de exemplu, numărul mediu de [illegible] care sînt integrate în decursul unui an în zona cosmodromului, cu cît acest număr este mai mare, cu atît mai eficient pot [illegible] mijloacele opt ale de observare a sateliților și se dovedesc mai scurte [illegible] de [illegible] distanță.

[illegible] principale clădiri din ansamblul Cosmodromului de comandă-măsurătoare, hala de montare-verificare a mijloacelor spațiale. A doua și a treia de [illegible] de la [illegible] Tot în interior, de căile de rulare, pe care se deplasează [illegible] mecanismele-portal. Acestea preiau, de pe vagoane-platformă, componentele vehiculului [illegible] spațial și le depun pe [illegible] speciale. Chiar în timp de este dusă spre standul de

Cosmodromurile lumii: 1. Kapustin Iar (URSS), 2. Plesetsk (URSS), 3. Baikonur (URSS), 4. Poligonul experimental de Est (S.U.A.), 5. Poligonul experimental de Vest (S.U.A.), 6. [illegible] (Italia), 7. Centrul spațial de la Guyana (Franța), 8. Cosmodromul Hammaguir (Franța), 9. Cosmodromul Chang-chang (R.P. Chineză), 10. Cosmodromul Sician (R.P. Chineză), 11. Cosmodromul [illegible] (Japonia), 12. Tanegashima (Japonia), 13. Sriharikota (India), 14. San Marco (Italia), 15. Woomera (Australia)

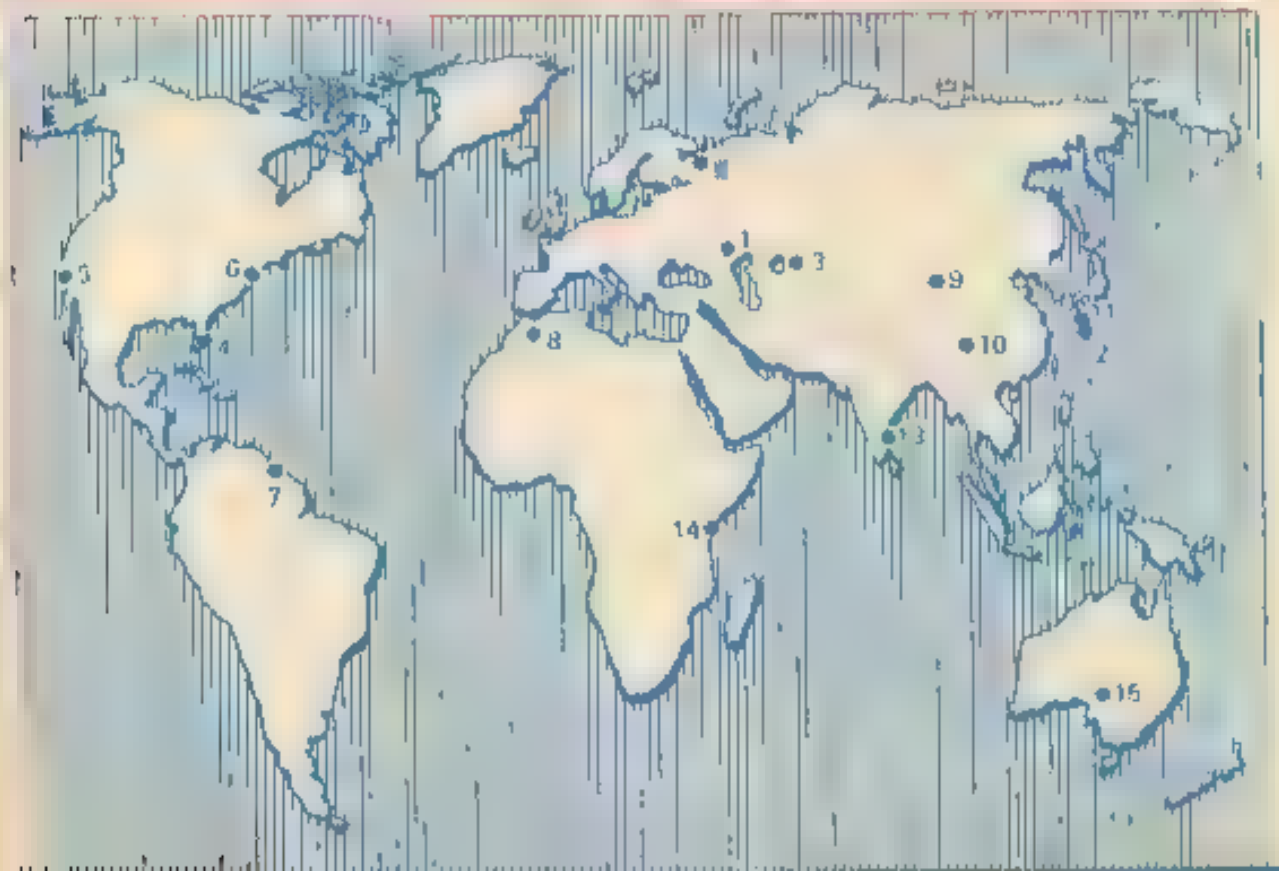

[illegible] „stage" după [illegible] mănunchiul de cablurile [illegible] alimentare [illegible] combustibil și energie [illegible]

[illegible] vele cosmice [illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]

vedere de ansamblu a Complexului de start [illegible] rachete americane

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Cape Canaveral din statul Florida. Acest a avut o lungime totală cuprinsă cu depărtare de una din barele apropiate ale SUA. Pacific, este aproape neutilizabile posibilitatea de orientare a pon[illegible] timpul în apropiere a unui grup de insule permite [illegible]

[illegible] a fost ales [illegible] de Pamantul de [illegible] NASA, pe Poligonul de [illegible] Poligonul experimental de Est [illegible] 48 [illegible] Tonnele [illegible] rachete la ocean. Aparatele cosmice sînt plasate [illegible] unghiuri cuprinse între 28—52 de grade față de Ecuator [illegible] de observare a traiectoriei rachetelor purtătoare [illegible] insule din Oceanul Atlantic [illegible] Fiind investite cu aparatură [illegible] zonele de lansare de Centru de direcție al cosmodromului, precum și cu toate stațiile de urmărire pînă la insulele Antigua [illegible] Se preconizează prelungirea acestor rețele în direcția [illegible] vedere ceea, fără o singură rețea principală, e singular de ce [illegible]

Poligonul experimental de Vest [illegible] de la Pacific, el a fost apoi transformat în cosmodrom, pornind după lansarea aparatelor cosmice americane de la baza Vandenberg și Point Arguello. În anul 1963, cosmodromul a [illegible] Poligonul experimental de Vest. Cînd [illegible] Sud [illegible] Pacific [illegible] cosmodromului sînt montate [illegible] al cosmodromului depune și de [illegible] km de Los Angeles. Poligonul deține (din 1965) [illegible] De [illegible] pe specială — pentru „tragerea la țintă" a rachetelor balistice intercontinentale — în direcția nordică, apte pentru plasarea [illegible] pe platforma de aterizare [illegible] Oceanul Pacific, [illegible] Cu [illegible] cu care se prevăzute stațiile de reperare și urmărire ale complexului de mijloace al poligonului, ele fiind amplasate la [illegible] la zona porților de start [illegible] Hawaii [illegible] Stațiile sînt înzestrate cu aparatură optică, mijloace de radiolocație și telemetrică. În decembrie 1963 în zona acestui cosmodrom a intrat în funcțiune o rețea de cablu subacvatic [illegible] SUA de Australia, Noua Zeelandă, Insulele Fiji și Canada. Din pe Poligonul experimental de Vest rachetele [illegible] de 32—125 de grade [illegible] de pînă la Ecuator. Aceasta [illegible] loc din SUA de unde aparatele cosmice sînt plasate [illegible]

Wallops. Acest poligon [illegible] Inițial [illegible] de pe Wallops [illegible] cosmodromului. Wallops se îndreaptă în direcția [illegible] rachetelor purtătoare [illegible]

[illegible] Franța [illegible] Pământ [illegible] Bechar [illegible] rachetelor chiar și la distanțe scurte. Ulterior, la 100 km sud-est de Colomb-Bechar, pe teritoriul Algeriei, în punctul de [illegible] primul cosmodrom francez, este a și [illegible] numele de Hammaguir. Din pe acest cosmodrom au avut loc [illegible] de rachete din seria [illegible] de „pietrele prețioase": Diamant, Topaz, Agată, Smaraldă. În urma producției [illegible] „Azur Diamant" [illegible] de pe o parte de start, cu cîte două porți laterale orientate spre direcția orașului Tindouf (sud-vest, cu o lungime a traseului de 1 000 km) și spre sud-est, spre lacul Ciad [illegible] peste 2 000 km.

Hammaguir a fost un loc ideal pentru lansări de rachete. A fost [illegible] dorea etapă a cosmodromului, instalațiile care au fost demontate și transportate în Franța (Ultima [illegible] fost lansat de la Hammaguir la 15 februarie 1967). Rachetele experimentale balistice au fost, și ele, [illegible] Gu-ianu Francez (în partea nord-estică a lui [illegible] de Sud). Aceasta [illegible] spre direcția [illegible] Ecuatorului. De pe acest cosmodrom pot fi plasate, pe orbite polare și ecuatoriale, noile aparate cosmice.

Cosmodromul oferă o fîșie litorală cu o lungime de 80 km

[illegible] San Marco [illegible] 2°57' latitudine sudică și 40°13' longitudine [illegible] Creat în anul 1964 și pus în funcțiune în anul următor [illegible] este alcătuit din două platforme plutitoare [illegible] Marco și Santa Rita. Cînd se [illegible] cele două platforme se găsesc la 500 metri una de alta [illegible] San Marco [illegible] de sigur, mobilă de sprijin [illegible] pentru asamblarea rachetei purtătoare și controlului operațiunilor pentru lansarea satelitului. Centrala platformei plutitoare [illegible] Aria — provine din transformarea unei platforme [illegible] purtătoare [illegible] de pe acest cosmodrom [illegible] satelit din seria „San Marco" a fost lansat pe orbită cu [illegible] vector american de tip „Scout". Satelitul, dintr-[illegible] și italiene, a permis recepția în mai a.c. [illegible]

[redacted]

Republica Populară Chineză [illegible] Gobi [illegible] Cang-Cheng-Tzu [illegible] 4°71' [illegible] rachetelor. Înzestrat în due[illegible] A se [illegible] de teritoriul național, în punctul Taiyuancun Apare [illegible] spațiile evaluate în direcția nord-estică [illegible] de cosmodromul menționat a început să funcțione[illegible] Sicuan. Ce este [illegible] cosmodromul [illegible] pe insula cu aceeași numire (coordonate [illegible] 1314' origine [illegible] de Tuamotu). Pe acest cosmodrom [illegible] centrul de lansare a rachetelor purtătoare [illegible] și ghidarea absolută a rachetelor, precum și etapa de [illegible] a informațiilor telemetrice sînt asigurate în mod [illegible] Tidvego [illegible]

Cel de al doilea cosmodrom japonez, creat în 1967 [illegible] „Mai" și „Lambda" (litere din alfabetul grecesc).

De pe cel mai cosmodrom — Uchinura — a fost lansat, la 11 februarie 1970, primul satelit japonez. Purtătorul în care [illegible] este prevăzut cu o rachetă cu o înălțime de aproape 30 de [illegible] și sistemelor de radiolocație pre[illegible] Sakanoue [illegible] situat pe o peninsulă din golful [illegible] Creat în anul 1971, cosmodromul aparține Centrului de cercetări științifice și Consiliului național pentru cercetări spațiale. În perimetru cosmodromului există complexe de start pentru rachete balistice experimentale indiene. Aici se află [illegible] stațiile de [illegible] care [illegible] și sistemele informațiilor primite [illegible] Sriharikota [illegible] și construit și utilat special pentru producția complexului de rachete. În iunie 1977 cosmodromul a fost [illegible] și pregătit la vederea lansării de rachete purtătoare cu aparate spațiale indiene. În anul 1980, de aici a fost [illegible] pe orbită primul satelit indian denumit „Rohini".

[redacted]

Este vorba de cosmodromul Woomera, situat în pustiul [illegible] regiunii australiene cu aceeași numire (coordonatele lui sînt 31°[illegible] latitudine [illegible] longitudine [illegible]). De fapt [illegible] este [illegible] la sud de Sud, este [illegible] unui proiect „lunar". Construcția Centrului experimental de dirijare a rachetelor a început în anul 1946, pentru ca în iulie 1970, cosmodromul să fie închis ca urmare a [illegible] unei hotărîri a guvernului [illegible] Marea Britanie [illegible] pentru [illegible] Australia nu mai este în măsură să acopere [illegible] Sînt [illegible] și Centrul pentru [illegible] în domeniul tehnicii rachetelor, care aparțineau de [illegible] cosmodrom, al cărui sediu se află la Salisbury [illegible] de Adelaide. Este primul și unicul caz, cunoscut [illegible] în istoria cosmonautică, cînd un cosmodrom [illegible] practic existența pe motivul lipsei de [illegible]

Cosmodromul de la Woomera nu a avut valoarea de proporția [illegible] sovietice sau americane, de el beneficiau totuși de numeroase [illegible] moderne. În 1971 Marea Britanie [illegible] de [illegible] satelitul [illegible] al Pământului „Prospero" precum și [illegible] rachete balistice.

●

Inceput pe Pămînt, de pe cosmodromurile amplasate în cele mai diverse puncte geografice, drumul în Cosmos al mijloacelor spațiale lansate de un [illegible] este [illegible] un drum și pînă [illegible] un [illegible] care străbate în Cosmos [illegible] pașnic, lipsit de orice [illegible] nucleare. Este [illegible] cea mai [illegible] a pămîntenilor ca toate cosmodromurile să aparțină, și în viitor, numai statului pașnic, contribuind prin acțiuni de colaborare internațională largă la cunoașterea și valorificarea [illegible] viitorul [illegible] și progresului general.

Mihai Coruț

Aventura „Lagrangia"

Louis de Lagrange a trăit între 1736 și 1813 și a fost pasionat toată viața după două științe abstracte: matematica și astronomia.

Gerald K. O'Neill, un contemporan al nostru, fizician, este profesor la Princeton și consilier al NASA. J.L. Lagrange a scrimit admirația confraților săi, membri ai Academiei franceze cu două lucrări savante [illegible] pe ale Lunii și ale planetei Jupiter. În ceea ce privește sistemul Pământ-Lună, matematicianul-astronom descoperă (doar prin calcul, evident, existența a 5 puncte [illegible] în care se echilibrează punctele în cauză fiind, teoretic, perfect nemișcate față de Pământ și satelitul său natural. Luna istoria avea să le numească ulterior „punctele Lagrange".

G.K. O'Neill [illegible] ne invită să revenim la anii noștri și la [illegible] pozitiv de [illegible] de comunicație [illegible] pe scară [illegible] oricărui moment din orbita [illegible] Terra [illegible] pentru navigarea [illegible] cu navete cosmice, [illegible] spațiale etc.

Un alt contemporan al nostru are o contribuție la povestea care urmează — A.A. Kamel, doctorand la Stanford, cu o teză purtând aproximativ titlul „Teoria [illegible] în problema stabilității punctelor de echilibru din triunghiul Soare-Terra-Lună". Calculele lui Kamel arată că punctele L4 și L5 nu sunt puncte fixe în raport cu Pământul, dar rotindu-se în jurul unor centre [illegible] de 89 zile.

„Să ne spunem [illegible] un vizionar pe numele K.E. Tsiolkovski [illegible] autodidact, dar și autor de literatură SF, și-imaginează în primele decenii ale secolului nostru [illegible] o stație cosmică locuită permanent de oameni, care [illegible] și [illegible] matematice și astronomice ale epocii. Cum puteau [illegible] oameni [illegible] 1920 la o asemenea idee? Pirescu [illegible]

Punctele Lagrange

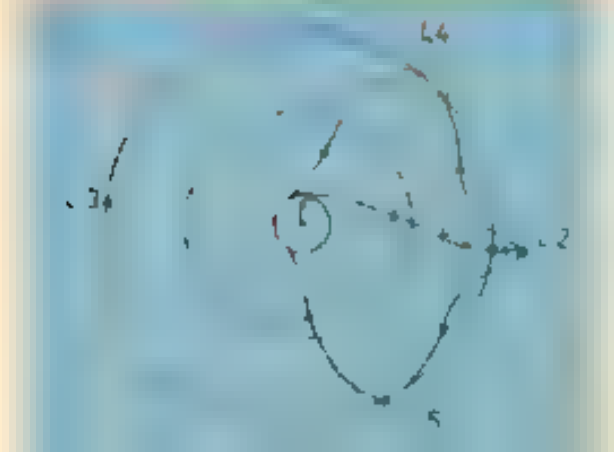

piția „firesc" din începutul de secol al XX-lea.

Profesorul Gerald K. O'Neill face, însă legătura între Lagrange, Kamel și Tsiolkovski și publică în 1976 o lucrare care provoacă întâi senzație apoi este acceptată de teoreticieni și de practicieni și va fi — de fapt este deja — considerată drept un veritabil cap de pod al civilizației Homo sapiens în civilizația cu Homo cosmicus. Lucrarea se numește „Frontiera cerului și pune bazele teoretice ale ceea ce am putea numi

[illegible]

Ce-ar zice onorabilul Louis de Lagrange privind proiectul construirii unor orașe orbitale concrete în punctele L4 și L5 descoperite de el pe hârtie depășește imaginația noastră. În schimb, sec. XXI, Tsiolkovski ar fi [illegible] pe profesorul O'Neill [illegible] un program [illegible] amplasarea unor orașe mobile de diverse forme și dimensiuni în zonele de Lagrange [illegible] de Terra [illegible] în ale cercetătorilor Van Allen [illegible] propunând și [illegible] concret de amorsare a lucrărilor pe șantierul cosmic între anii 1985 [illegible] și mai devreme [illegible] și anul 2010 [illegible] ce mai târziu.

De ce ar fi nevoie de această aventură se întreabă profesorul și dă câteva [illegible] ale Institutului de Studii Spațiale speranța [illegible]

În primul rând datorită menținerii [illegible] ale impune descoperirea [illegible] de noi pământuri. Asemenea aventuri spațiale vor [illegible] mai semănate cu cea populația globului [illegible] și pot [illegible] iar stațiile orbitale vor fi șantiere pentru construcția [illegible] navelor și ar reprezenta [illegible] pentru marile expediții [illegible].

Al doilea motiv este, însă, cel mai demn de luat în seamă pentru a depăși frontierele cunoașterii, căreia ea fundamentală are nevoie de apariția [illegible] și [illegible] speranțe [illegible] cosmic [illegible] pe [illegible] și [illegible] grave [illegible] permit [illegible] a unor [illegible] pentru experiențe genetice lipsite de risc.

Furnizarea de sateliți-centrale energetice ar fi cea de-a treia motivație pentru care orașe spațiale ar putea să pară atrăgătoare prin 1998—2010: un asemenea mit satelit Glaser recoltează energie solară pe o suprafață de mai multe mii de metri pătrați de oglinzi și o transmite pe Terra sub formă de microunde [illegible] în curent electric [illegible] 5000 de MW energie. Or, construirea satelților Glaser de suprafață terestră și urcarea lor pe orbită staționară este o operațiune extrem de costisitoare, dacă nu chiar imposibilă economic: este mult mai rentabilă realizarea lor direct în Cosmos, din materiale extraterestre! (vom reveni mai târziu asupra subiectului). Fără nici un fel de problema energetice deoarece

Dimensiunile, prin comparație cu stația L1

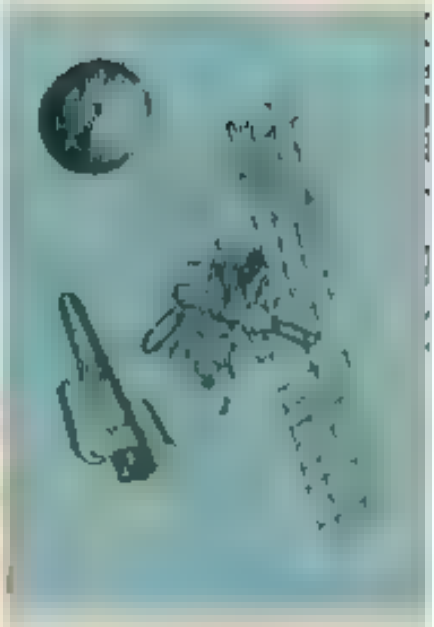

Legănge 1

Fabrică pe orbită

Soarele, evaziunea, pune practic la dispoziția con- [illegible] energetic enorm [illegible] metalur- [illegible] energii fără [illegible]

Industria de Cosmonautică promițătoare chiar și acum [illegible] plină de perspective pentru deceniul următor. Ar [illegible] argument: se pot „crește" [illegible] se pot fabrica medicamente, circuite electronice și materiale [illegible] mult mai ieftin în spațiul cosmic decît [illegible] Pămîntului.

Dacă [illegible] întrebarea de ce? oferă multe răspunsuri pen- [illegible] — deocamdată — a construi pentru [illegible] aventura colonizării spațiului cosmic [illegible] apropierea Pămîntului nu poate demara pînă cînd nu se [illegible] răspunde exact la întrebarea: cum?

Profesorul O'Neill susține că tehnologiile dezvo- [illegible] pentru navetele spațiale și rețeaua de sateliți [illegible] suficiente pentru a putea [illegible] pe orbită. Adăugînd și experiența dobîndită de cosmonauții sovietici în decursul lunilor de zbor de [illegible] Salut și MIR și [illegible] materiale [illegible] se găsește deja suficient de mult pe orbită [illegible] 8 000 de „resturi cosmice"), conceptul pare [illegible] realizabil.

Dar cum?

Rezervoarele unor nave automate de construcție [illegible] simplă. HLV-uri [illegible] de la Heavy Lift Vehicle — capabile să [illegible] fiecare [illegible] de 100 tone în orbite joase, vor fi folosite ca prime adăposturi pentru montori. Motoarele HLV-urilor vor fi recuperate prin parașutare [illegible] remorcherele cosmice consumînd puțin în afara sferei de atracție gravitațională, vor deplasa rezervoarele goale împreună cu alte „resturi" recuperate din orbita joasă către una din zonele Lagrange.

Aceasta va fi o primă etapă — și tot în cadrul pămîntesc [illegible] va sta și achiziționarea viitoarelor stații cu hidrogen, azot și carbon, deoarece acestea lipsesc pe Lună.

De ce pe Lună? Modelînd pe calculator [illegible] de O'Neill și echipa sa de la Institutul de studii spațiale arată că Luna va fi principala furnizor de materii prime și combustibil pentru o așezare orbitală [illegible] aferente și vehiculele navetă propuse în proiect. De aceea, a doua etapă depinde în cea mai mare de instalarea unei baze miniere pe satelitul nostru natural.

Și nu ne sperie ideea: omul a călcat solul lunar cu 19 ani în urmă, iar Lunohodul sovietic, încă funcțional, se găsește acolo de mai bine de două decenii. O asemenea bază minieră nu presupune de la fel prezența — riscantă și scumpă — a omului. Este suficientă instalarea unui excavator-robot care să scormonească suprafața Lunii, comprimînd „peleta" de sol în saci de fibră de sticlă (țesut pe care o mică celulă flexibilă îl poate realiza din „așchiile" de siliciu lunar folosind energia solară). Construirea unei catapulte electromagnetice ar rezolva problema expulzării materialului în afara Lunii. Catapulta a fost construită — ca machetă funcțională — de către profesorul O'Neill: este vorba de un șir de magneți supraconductori care împing lădițele conform legii lui Faraday, un tractor metalic, pe principiul motorului liniar. În varianta „lunară" printre șinele electromagneților va fi împins, cu viteză de 2 400 m/sec, un tren de vagoneți metalici purtînd saci încărcați cu sol lunar. La capătul acestei originale trambuline, vagoneții se răstoarnă (și revin la baza catapultei), în timp ce sacii continuă mișcarea (neexistînd frecare, Luna îi va „scăpa" în spațiul cosmic), îndreptîndu-se către punctul L2. Vor fi astropași acolo de o stație de frînare (după ce au străbătut 80 mii de km) și reorientați, cu ajutorul unor motoare solare, către zona L5, acolo unde materialul lunar va fi supus prelucrării.

Idei fără rezultate? Doar apa este. Visionarul Arthur Clarke (autor de științe și inventator al sateliților de telecomunicații) a imaginat catapulta electromagnetică încă prin anii '50. Cu ce calculele aferente.

Să continuăm, însă expunerea etapelor proiectului — mai ales că faza „minieritului" pe Lună va fi doar temporară, ne asigură G.K. O'Neill: imediat ce primele orașe spațiale vor fi construite, flotele de nave cu motoare ionice sau folosind energia solară și gravitația, acestea vor purcede la „spălarea" meteoriților și a cometelor mai bogați în minerale și mai ieftini de exploatat.

Apoi peletele de sol lunar vor constitui materia primă pentru uzinele metalurgice lagrangiene. Primul produs va fi oxigenul care se găsește în belșug în solul lunar (în 4 la sută). Combinat cu hidrogenul adus de pe Pămînt, el va furnizа oamenilor de pe stație apa și aerul necesare pentru viață. După ce fiecare „peletă" va fi stocată de mecale: 20 la sută va fi siliciu, 12 la sută aluminiu, 4 la sută fier, 3 la sută magneziu, titan — uneori pînă la 6 la sută. Plus „zgura", ce îi și ea deoarece va forma un ecran protector (împotriva radiațiilor ultraviolete, mai ales

Varianta de stație orbitală

peste „bidonul" HLV-ului, focul rezervor al navei care face cursa dintre suprafața terestră și orbita pământeană joasă.

[redacted]

A[illegible] modul probă va fi conform proiectului O'Neill, foarte simplu, capabil să adăpostească doar câteva zeci de oameni. Ei vor lucra mai ales direct în spațiul cosmic, pregătind structurile și așezările cosmice pe care O'Neill a numit-o „insula 1" și fabricile satelit aferente.

Activitatea va căpăta mare amploare după ce Insula 1 va intra în funcțiune. În acel moment se poate scoate din uzul HLV-ului o [illegible] din navetele care pot depozita rezervoare în orbita joasă pentru utilizarea lor la [illegible] modulare [illegible] cosmice. Modulele [illegible] construite după tehnologia ce urmează să apară, vor transporta [illegible], materiale [illegible] și „cărămizile" [illegible] „adăpostul" va atinge o producție de circa 1 [illegible] pe an. În această fază [illegible] prima I 1 este deja funcțională (se va fi lucrat la ea 10 ani — conform modelului pe calculator) iar alte patru sînt în construcție.

I 1 arată mai puțin spectaculoasă decît și-au închipuit scriitori de literatură științifico-fantastică. Un cilindru lung de circa 700 m, cu baza de 60—70 m [illegible] de o sferă cu diametrul de 150—160 m. „Locuințele" vor fi lipite de pereții interiori ai sferei, care va fi împărțită în trei „etaje" [illegible] pentru cel 10 mii de locuitori care [illegible] 2075 [illegible] și muncesc pe „insulă". Structura lui I 1 va avea o masă de 100 mii de tone, dar alte 3 mii de tone de tone vor fi adăugate [illegible] și mobilierul, apa [illegible] și vehiculele de transport [illegible] care vor circula pe un [illegible] chiar pe [illegible].

Nu vor exista ferestre spre exterior. Iluminarea se va face cu ajutorul unui sistem de oglinzi, noțiunea de zi și noapte fiind la nesfîrșit relativă. Către capetele cilindrului vor fi mutate zonele agricole, adică [illegible] în care legumele și vegetalele vor crește fără sol, scăldate direct în lichide nutritive, dar și mici ferme zootehnice în care se va încerca (spacia și spun că se va și reuși) adaptarea la viața cosmică a păsărilor și peștilor, micșorîndu-se astfel importul costisitor de hrană de pe Pămînt.

Industria grea (șantierele pentru sateliți energetici, cele pentru nave cosmice) va fi localizată în zona-satelit a insulei, la cîteva zeci de kilometri distanță, fabricile fiind legate prin cabluri pe care vor circula magneplane de transport [illegible] și [illegible] și solare. În [illegible] vor instala telescoapele, laboratoarele biochimiștilor, atelierele pentru „crescut" cristale (de siliciu, arseniu sau bor) sau secțiile de microelectronică. Doar „creșterea" cristalelor ar [illegible] o absență gravitațională, fabricarea C P ar [illegible] condițiile unei atmosfere de [illegible] purtate [illegible] și a [illegible] mediului [illegible] și va [illegible] de [illegible] pot [illegible] rapid [illegible] de [illegible] de [illegible] de

Stație de aprovi

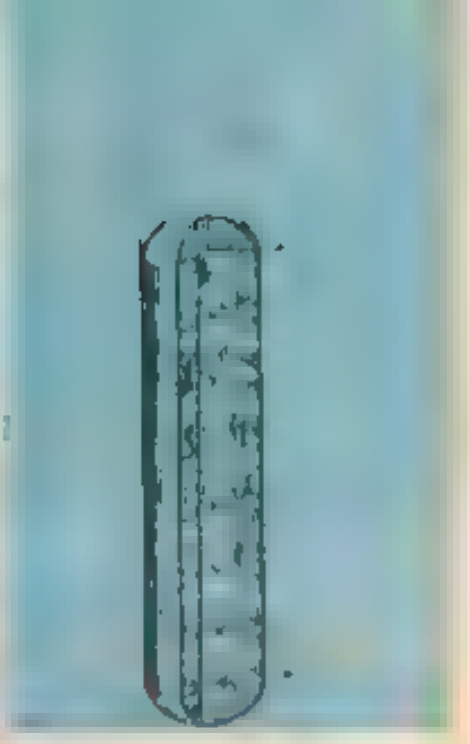

Satelit Glaser în ac

Oraș spațial în prima variantă

[illegible] Exerciț[illegible] fizic va men[illegible] ne[illegible] bun[illegible] [illegible] va ex[illegible] de[illegible] [illegible] [illegible] [

„Universul nu a fost creat și nu va fi distrus; pur și simplu este"

O voință omenească și inteligentă. În amfiteatrele de la un mare prestigiu ale Universității Cambridge, din Anglia, unde a cel mai uscățiv scheletul pe care l-a dăruit omenirii un corpolent profesor. Ușor de recunoscut cu pălăria cu boruri largi și cu fotoliul cărucior, se află *Stephen William Hawking*, în vârstă de 41 ani, unul dintre cei mai mari specialiști în fizica cosmică. În timp ce el mișcă cu dibăcie prin mișcare, cărucioarele cu tastatura magnetică lucrează, unul asemănând în sunet de vioară. Oamenii i-l fac semnul cu mâna și el le răspunde doar cu un cuvânt ce [illegible] pe fețele lor uimite, căci el nu poate decât o [illegible] mișcare, nici măcar a [illegible]

Apoi se naște *Timp*, evoluția unei destine zguduitoare, scrisă de un Stephen Hawking. O boală de [illegible] în [illegible] vârstei și posibilitatea de a se mișca o [illegible] [illegible] un [illegible] [illegible]. Cu [illegible] [illegible] gândirea și colaborarea cu [illegible] ascultând Cosmosul și [illegible] prin [illegible] [illegible] cu [illegible] teoria [illegible] cu care nu [illegible] [illegible] și în [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]

Încă de la vârsta de 20 de ani, suferă de scleroză laterală amiotrofică, cunoscută și sub numele de „boala [illegible]", o [illegible] progresivă a sistemului nervos central care, de obicei, provoacă moartea după trei sau patru ani. Boala lui Hawking a înaintat mai încet și, în prezent, pare chiar să se fi stabilizat. Totuși, mișcările nu îi lasă orice posibilitate de a face vreo mișcare. Nu mai poate comunica aproape nici unui mușchi, nu se poate îmbrăca, nu poate ieși singur și are nevoie de îngrijire unei surori medicale în orice clipă.

În urmă cu câțiva ani, Hawking era pierdut vocea. El nu mai era în stare să articuleze decât un murmur chinuit pe care doar familia și câțiva colaboratori apropiați îl puteau înțelege. Unul dintre ei îl însoțea pretutindeni pentru a desluși vorbele. Apoi, în 1985, după ce Hawking era gata să moară sufocat în timpul unei pneumonii acute, i-a făcut o traheotomie care i-a permis să respire printr-o deschizătură în gât și un tub inserat în trahee. Operația îi salvase viața, dar îl condamnase la tăcere. Acum, el „vorbește" numai acționând printr-o mișcare abia perceptibilă a degetelor mâinii stângi — singura mișcare pe care o mai poate face — computerul integrat în scaunul cu rotile și sintetizatorul vocal.

Scleroza laterală amiotrofică l-a transformat pe Hawking într-un prizonier al propriului său trup: boala nu a avut, însă, nici o putere asupra curajului și umorului său, asupra minții sale care cutreieră spațiul. De la infinitezimal și infinit, de la regatul subatomic până hăt departe, în univers. În timpul acestor expediții mintale Hawking a creat noi teorii asupra „găurilor negre" și a tumultuoasele evenimente care au urmat „explozei inițiale de o origine [illegible]". De câte ori el a pus în încurcătură atât pe fizicieni cât și pe teologi, afirmând că Universul nu are limite, nu a fost creat și nu va fi distrus.

Cele mai multe din teoriile îndrăznețe ale lui Hawking au fost formulate la Cambridge, unde este profesor de matematică ocupând scaunul de a aparținut cândva lui Isaac Newton. Acolo, la Catedra de matematică și fizică teoretică, el este îndrumătorul spiritual al unui grup de 15 studenți din 9 țări care fac studii de specializare. Pe ușa biroului său există un afiș pe care un plumbuit a scris „Liniște, vă rugăm! Șeful doarme".

Dar, de fapt, nu doarme mai deloc. De dimineață, de la șapte, când pleacă în fiecare dimineață la micul dejun, Hawking are de urmat un program care ar pune la grele încercări chiar și pe un om cu o sănătate de fier. Când intră în sala de mese rezervată catedrei sale, își găsește studenții așezați în fotolii în jurul meselor joase discutând problema științifică. Hawking apasă ușor pe clavatura de comandă acționând mici zgomote specifice computerului și alegând cuvinte din lista apărută pe ecran. Aceste cuvinte, așezate ca propoziții în josul ecranului, se aud imediat în sintetizatorul vocal. „Aș dori o cafea", Apoi explică unui vizitator: „Vă rog să-mi scuzați accentul american" (sintetizatorul a fost produs de o companie din Dallas).

Sora aduce cafeaua și pune un pervaț în jurul gâtului lui Stephen care are dificultăți la înghițit. Cu delicețea îi ține capul și îi dă să bea doar câte o înghițitură. În același timp, Hawking răspunde la întrebarea unui student care îngenunchează pentru a putea citi răspunsul ce apare tipărit pe ecranul luminiscent din cristal lichid. Conversația are, acum, ca subiect creativitatea și faptul că matematicienii par să atingă o culme a puterii de creație în jurul vârstei de 20 de ani. Computerul lui Hawking tăcând: „Eu am trecut de vârsta aceea", spune, provocând un cor de râsete.

Hawking își petrece cea mai mare parte a zilei de muncă în biroul său plin de cărți, având alături fotografii

[illegible] Jane [illegible] de 21 de ani [illegible] de 17 și [illegible] de 8 ani. Stephen este cu siguranță un [illegible] care se adresea pentru a se consulta cu asistenții lui.

Hawking a [illegible] de 1 kilometru (942 [illegible] 300) de [illegible] de a zona [illegible] place să [illegible]. [illegible] Galaxia [illegible] a [illegible] este [illegible] dar [illegible] de demonstrat [illegible]. A [illegible] Povestește cu [illegible] de [illegible] 12 [illegible] N[illegible] este [illegible] a fost [illegible] și dacă [illegible]

Cât timp de la [illegible] Stephen a reușit să [illegible] studieze [illegible] Universului la Oxford [illegible] să reușească să se [illegible]. Se [illegible] Nu [illegible] și [illegible] doar o oră-două pe zi. Tezele la Cambridge [illegible] de [illegible] Noroc cu un subiect egal de teoria relativității și [illegible] este [illegible] a [illegible] parte datorită unor probleme de [illegible] grea. Incurcătura se [illegible] adesea și părea să [illegible] de [illegible].

Curând, doctorat [illegible] dar [illegible] Hawking [illegible] se [illegible] și [illegible] Hawking era [illegible]. De la [illegible] timp nu mai putea să umble fără baston. Înghițea cu greutate și își abandonase studiul. „Cred că nu voi mai fi în stare să mă termin doctoratul" spunea el.

Norocul [illegible] lui Hawking. Mersul [illegible] se [illegible] singurele de spațiu și timp [illegible]. Dar ceea ce a constituit [illegible] a fost, după cum spune el, „[illegible] care studia limbile moderne la [illegible]. Am [illegible] că am pentru ce să trăiesc". Și [illegible]. Dacă voiam să ne căsătorim trebuia să mă [illegible] o slujbă. Și dacă am [illegible] trebuia să mă termin doctoratul. Pentru prima oară în viața mea am [illegible] să muncesc [illegible]. Și spre mirarea mea am constatat că îmi [illegible].

Ceea ce îl intriga în mod deosebit pe Stephen erau așa-numitele singularități, acele stranii monstri fără dimensiuni, dar de masă infinită, prevăzute de teoria relativității generalizate, posibil din punct de vedere fizic. Ecuațiile lui Einstein dovedeau că, atunci când o stea de cinci ori mai mare decât Soarele, își epuiza combustibilul nuclear, materia din care era constituită se prăbușea înăuntru, sub control propriu, cu altă formă o singularitate, un punct infinit de dens, fără dimensiuni și cu o gravitație irezistibilă. Regiunea care încorpora singularitatea devenea o „gaură neagră" din care, datorită acestei imense forțe gravitaționale, nimic, nici măcar lumina, nu mai putea să scape.

[illegible] dovezi incontestabile că „găurile negre" există [illegible] și [illegible] legile simplificate cunoscute nu mai acționau. Mulți fizicieni erau de părere că în Universul real, acel cava din inima unei „găuri negre" ar fi mic (dar nu lipsit de dimensiuni și [illegible] de ordinul [illegible] a spus Hawking. În timp ce era [illegible] și matematicianul Roger Penrose dar [illegible] demonstrau matematic că, dacă teoria relativității generalizate este corectă și la scară infinitezimală, singularitatea trebuie să existe. Hawking a continuat demonstrând — în cazul în care de [illegible] generalizată este corectă — că Întregul Univers trebuie să fi „izbucnit" dintr-o asemenea singularitate.

Mai târziu, Stephen a formulat alte noi caracteristici ale găurilor negre și a demonstrat că forțele de neînchipuit ale „Big-Bang-ului" (explozia inițială) trebuie să fi creat și „mini-găuri negre", fiecare având o masă aproximativ egală cu aceea a unui munte terestru, dar de dimensiuni nu mai mari decât ale unui proton. Aplicând în cazul „mini-găurilor negre", teoria cuantică care descrie cu acuratețe electronii și celelalte forme subatomice în locul teoriei relativității generalizate (care, după cum s-a dovedit, se potrivește în această lumă a dimensiunilor infinitezimale), Hawking a fost urmărit să descopere că „mini-găurile negre" trebuie să emită particule și radiații. Și mai remarcabilă a fost constatarea că filiputanele „găuri" se evaporă probabil [illegible] și zece miliarde de ani sau mai mult, [illegible] explodând cu energia a milioane de bombe H.

Fu [illegible] ideea că „găurile negre" absorb totul și [illegible] în linii mari, această descoperire [illegible] de [illegible] și de [illegible] a fost demonstrat [illegible] Hawking [illegible] și cosmologia [illegible] Hawking este [illegible] a decorat Rocky [illegible] Fermi [illegible] Și [illegible] Kip Thorne adăugă: „Cu excepția lui Einstein [illegible] cel mai bun din domeniu nostru". Și, dacă în cele din urmă va fi observată explozia unei „mini-găuri negre"? „Aș primi Premiul Nobel", spune Stephen Hawking, convins de justețea teoriei sale.

Lucrând [illegible] Hawking pe cât de adevărat complex fără să fie nevoit să mizgălească pluri de ecuații pe hârtie, ulucește pe colegi și: „Are un dar înăscut, aproape unic, de a vizualiza geometria cu patru dimen-

[illegible] constata Werner [illegible] de [illegible] Alberta [illegible] a colaborat cu Hawking [illegible] „[illegible]" [illegible] teorii cosmologice [illegible] formă a Scurtei istorii a timpului. A Brief History of Time], o lucrare [illegible] pe care [illegible] introdusă în cărți [illegible] Hawking am pus, totuși [illegible] la Einstein. E [illegible] spune că [illegible] Mă [illegible] plăcere în [illegible] și s-a putut scrie [illegible] chinezesc. Toate acestea în ciuda spaimelor provocate de problemele tehnice ale transportului și aprovizionării. „Echipa noastră e formată de obicei din Stephen, eu, trei asistente medicale și cîteodată Jane" relatează cultivatorul. „Eu stabilesc cine va face parte din colectiv" [illegible] pe drum, activitățile devin [illegible] minuciva de la domiciliul Foch. Într-o noapte, Stephen s-a plecat cu un grup la o discotecă din Chicago și acolo a luat parte la distracții, [illegible] și scaunul pe care [illegible] de dans și invitînd [illegible] cu el în cercul [illegible]

[illegible] pe restaurant, un chelner a trecut depus de la o masă de vin, atunci [illegible] pe [illegible] Stephen și [illegible] computerului a început să [illegible] cu voce a [illegible] „Foarte bun" Hawking a spus o [illegible] din pentru [illegible]

[illegible] cercetărilor sale, Hawking urmărește [illegible] unificarea [illegible] ar implica „cuantizarea" gravitației, singura dintre cele patru forțe de bază ale naturii (alături de cele electromagnetică, interacțiunile slabe și interacțiunile tari sau nucleare) care nu poate fi explicată încă prin aplicarea teoriei cuantice.

Deznodămîntul acestor cercetări Hawking, care nu se sfiește să se dovedească de propriile concluzii dacă acestea [illegible] demonstrate în privința singularității inițiale cu ajutorul unei noi teorii a [illegible] posibilității existenței unui corpuscul-undă, descrind un Univers în care „nu ar fi nici sfîrșit, nici limite". Dacă aceasta se va dovedi exact — a declarat Hawking —, teoria relativității [illegible] atunci nu vor mai avea singularități. Și concluzia: Universul nu a fost creat și nu va fi distrus, pur și simplu [illegible]

Traducere și adaptare de Marina Șerbănescu

CALEIDOSCOP

[illegible]

[illegible] s-ar fi gîndit că va veni o zi cînd bocancii [illegible] Charlie Chaplin vor fi vînduți unui muzeu pentru 78 500 lire sterline? Faptul că identitatea cumpărătorului [illegible] muzeu [illegible] a fost trimisă oferta telefonic la Casa de licitații Christie's [illegible] Bombinaza [illegible] importante exponate [illegible] Rămîne acum ca muzeul să se amenite cu [illegible]

Melonul și bastonul, sau cel puțin cele pe care Charlie [illegible] au fost vînduți la un preț și mai ridicat: 82 500 lire. De această dată, cel care a reușit victoria și-a dezvăluit [illegible] de ele vor fi incluse în muzeul amenajat în cadrul unui centru de distracții construit de Jorgen Strec[illegible]

[illegible] ași cum îl cunoaștem noi, [illegible] vezăș într-un interviu creația. „Am vrut să [illegible] la adresa omului. Bastonul [illegible] mutată [illegible] care îl stau în cale" Introdusă [illegible] parcă [illegible] o gaură în [illegible], pe care [illegible] o [illegible] la a descoperi [illegible] de ghete [illegible] pentru [illegible] zace nu a fost dezvăluit [illegible] a fost [illegible] La [illegible] pe scaunul său [illegible] a [illegible] de [illegible] O altă pereche a fost [illegible] nu era [illegible] în timp ce [illegible] Aceasta pereche este „singura pe care Chaplin a dăruit [illegible] și în [illegible] și a [illegible] în [illegible] lumea sau.

În [illegible] proiecte [illegible] Tr[illegible] este [illegible] Adam [illegible] a [illegible] pentru [illegible] fie [illegible] pentru [illegible] și [illegible] printre cinduri, el trebuia să [illegible] obiecte ale păstrate posteritate. (a. C.)

Un ghid adecvat

Un inedit anunț publicitar al unei firme de turism din vestul Marii B[illegible] ne spune „Dacă sînteți aproape grotesc de urîți și capabili prin aceasta să înspăimîntați pe turistul cel mai curajos, postul de ghid este al dumneavoastră". Firma are nevoie de o persoană cu aceste caracteristici – în precizat [illegible] în scopul stimulării turismu[illegible] grozavă. În programul oferit sînt incluse camere de hotel cu uș[illegible] [illegible] cu lună plină, avînd ca muzică de fond urletele de lupi și prum[illegible] mai rezistă coș[illegible] mărui". Totul însă, în compania unui ghid adecvat, cu un aspect [illegible] duce pe turiști de la bun început în atmosferă.

Codex indian

Un manuscris mexican din secolul al XVI-lea – un codex pictografic indian – a fost redescoperit în regiunea de Nord, după ce i se pierdusese urma mai mult de o sută de ani. Re[illegible] [illegible] pe [illegible] 22 de [illegible] documente [illegible] [illegible] din Mexic[illegible] [illegible] situația Arhivei naționale din Ciudad de Mexico au [illegible] [illegible] este de o importanță [illegible] ca unică. Documentul a reprezentat [illegible] proces, care a avut loc în anul 1522, [illegible] Mandonado, care era o oficialitate în administrația colonială spaniolă. Codexul – un manuscris realizat în [illegible] porci aur – pe care le-a estorcat [illegible] pe care au prezentat-o ca probă [illegible] curți de justiție din Mexic[illegible]

Manuscrisul a fost găsit pe fundul [illegible] [illegible] 7.000 de [illegible] cu valoare etnografică [illegible] în o magazie a Muzeului de antichități din Lieter. Deși se credea că a fost pierdut, codexul se afla în acea lădă din 1857 [illegible] de Societatea de [illegible] din Belfast de către un negustor londonez. Acesta cumpărase codexul la o licitație în 1842, manuscrisul fiind [illegible] din Mexic[illegible]

cînd societatea azteică era integrată [illegible] colonială spaniolă. Cercetările sugerează că Mandonado fusese ales ca judecător, pentru a arbitra într-o dispută cu privire la taxe, între indieni și un guvernator [illegible] diene. I-au acuzat, însă, pe Mandonado de corupție și au întocmit o [illegible] rău politic satele azteca impozitele [illegible] diene, cît și a spaniolilor. Ma[illegible] [illegible] din partea indienilor în numărul [illegible] ca arbitru-judecător de către spanioli. Fusese anterior principalul colaborator al puterii spaniole în executarea unchiului său, un conducător azteca antispanic [illegible] în 1539.

(urmare din pag. 31)

[illegible] Statelor Unite au fost [illegible] pentru a fi cercetați de organe ale Congresului [illegible] Biroul Federal al Investigațiilor FBI [illegible] cercetările [illegible] INC, ceea ce era o violare a cerințelor [illegible] Secretarul general a suspendat pe [illegible] de prevederile constituționale [illegible] au refuzat să [illegible] în special în problema apartenenței la partid [illegible] la 28 octombrie 1952. Departamentul de Stat a confirmat public [illegible] septembrie 1949, [illegible] pub[illegible] internațională.

După două săptămîni, la 10 noiembrie, Trygve Lie [illegible] Adunarea Generală [illegible] de a demisiona. După alte trei zile [illegible] de moartea tragică, prin cădere de [illegible] 12 ani mo[illegible] [illegible] A. Feller [illegible] director. O[illegible] [illegible] D. Feller [illegible] a declara [illegible] Trygve Lie [illegible] a succomba din cauza unei menajului cauzat de eforturile pentru a menține dreptul și justiția împotriva calomniilor și acuzațiilor fără măsură". Feller era apreciat ca cipul [illegible] american necomunist, convins de necesitatea unei colaborări rezonabile cu U.R.S.S., gestul lui tragic fiind considerat ca o expresie a frămîntărilor de conștiință în fața arbitrariului și metodelor politienești [illegible] ale unui „acordului confidențial". În memoriile sale apărute în 1954, Trygve Lie a scris că „Feller a fost victima «vînătorilor de vrăjitoare», a abominabilei practici exercitate în Statele Unite prin atacuri la isterie pe care reacționarii le desfășurau pentru a-și atinge țelurile personale".

Ce a urmat e o poveste căreia îi va veni și rîndul să fie prezentată.

MIAMI - un singur anotimp

Florida este cunoscută, în primul rînd, pentru Miami Beach

A început să fie [illegible] creată pentru a uita de [illegible] Marii Depresiuni. Ce [illegible] nordul și vin seară [illegible] se [illegible] în mul[illegible] și [illegible] o [illegible] arhitectură de [illegible] avangardă cu [illegible] cerase bine luminate de neon. Costume albe, lavaliere și pălării de [illegible] pentru domni, rochii lungi albe dantelate pentru doamne. Palmieri [illegible] și păsări tropicale, cîte un bar la fiecare colț și în bar un pian pe căpele cărunte degete agile improvizau soft-blues-uri. Se trăiește o poezie ingînată și nu-puț fin a unei plaje lăsate în limba spre valurile Golfului Biscayne și Atlanticului. „Miami" au exclamat [illegible] [illegible] prima [illegible] la vederea apei mari". Apa a și rămas denumirea de Miami — apă mare.

Miami Beach era pustie în dimineața cînd am venit să vizităm faimosul cartier „Art Deco". Cîrja 30° la acel sfîrșit de noiembrie, apa caldă. Pe plajă, cîteva manechine și doi fotoreporteri pozau o vestimentație care nu avea nici o legătură cu ambiența. Multe hoteluri, gen vilă, în culori pastelate, păreau abandonate, amintind, destul de debil, de viața frenăștitoare de odinioară. Acea liniște resemnată în dimineața aceea, tocmai, [illegible] din mai la capitala ale crimei, traficului de droguri și „banilor murdari". Să [illegible] seara și noaptea [illegible] Desigur, nimeni nu umblă cu genți sau pojete. O bluză, blugi și tenși — o aparență cît mai gîzată pentru a nu bate la ochi. Am văzut doar patru persoane în costume: doi profesori universitari și doi funcționari de la poliție care ne-au explicat, pe baza unor scheme foarte complicate și greu de crezut cum se dezvoltă și ține în Florida și cum se ține sub control criminalitatea la Miami.

Am părăsit mica pătrată cu cele 800 de clădiri istorice ale cartierului Art Deco, nu înainte de a afla [illegible] este crescut în Registrul Național de Arhitectură (tot ce are peste 50 de ani vechime este privit cu venerație) și de a ne opri în două străzi cele mai animate ale studiourilor și decoratorilor. Espagnola Way etalează case renovate pentru uzul galeriilor de modă și de artă, iar Lincoln Road găzduiește galeriile și studiourile Centrului de Artă din Florida de Sud, unde artiști, fotografi, sculptori, pictori și artizani sînt creatori și valorificatori ai ucrărilor lor. Nu întîmplător am început această rememorare a zilelor petrecute la Miami cu cartierul artiștilor. Spre deosebire de oamenii pe care îi întîlnești în alte părți ale Americii, cei de aici îți lasă impresia că și asumă un rol pe care îl interpretează cu deosebită [illegible]. De fapt, ei par a se îndeletnici cu ceva. De aceea, informațiile pe care le primești despre viața comunităților de aici pot [illegible] toare. Fragile și [illegible] [illegible] zo-americani, hondurieni, [illegible] columbieni, anglos și negri vorbesc în deosebire engleza și spaniola, trăiesc în hotelurile cele mai luxoase sau în cartiere pauperizate, după îndeletnicire. Majoritatea nu o singură preocupare — viza de reședință sau viza de imigrare. Șefii [illegible] și ei o singură [illegible] bani pentru campania electorală a vreunui congresman care invariabil le pune întrebarea-cheie: cîte voturi îmi aduceți în schimbul acestora, dar numai în funcție de numărul lor, le susține în Congres cauzele. Acestea sînt multe [illegible] drept de reședință, cetățenie, muncă, vot, autoare [illegible] influxul de oameni din Caraibe a fost dublat de cel din nordul SUA. Cei din urmă, spre deosebire de primii, vin aici cu economiile lor, acraș de singur [illegible] acest oraș din zodia unui singur anotimp. Circa 95 de persoane se mută, zilnic, în Florida și se așteaptă ca, pînă în anul 2000, statul să numere 15 milioane de locuitori, devenind al patrulea ca mărime din țară.

În ultimele decenii, orașul s-a umflat peste măsură. Doar de zece ani se construiesc, în stil american, zgîrie-nori, bulevarde largi. Companii și bănci se mută în acest col mut de colț al SUA, incorporat, la 28 iulie 1896. Forțului Dallas, 40 de bănci internaționale și circa 100 de corporații transnaționale au sediile aici pentru America Latină. Cea mai recent [illegible] numeroase întreprinderi. Impresia generală este to[illegible] de oraș cu clădiri de un cat cu firme și depozite [illegible] în deșertul din [illegible] spațiu, mari vitrine, mai [illegible] garaje nenumărate, dar și peluze îngrijite și tot mai puțini arbori. Rareori întîlnești oameni pe străzi, sînt în number mare, însă, la Community Center — pavilion de jeh și ring [illegible] [illegible], la Convention Center — o clădire uriașă unde tot norodul aduce spre vînzare, vechi și noi, lu-

Miami, de orizontală și de verticală

tur de vânzare. În Flea Market este un haos de prețuri în stil italian. O numeroasă asistență la Seaquarium pe insula Virginia Key (situată în nordul uneia mai mari — Key Biscayne) mănâncă flori cele din cornete mari de carton, bea pepsi decofeinizat cu cuburi de gheață (cuburile de gheață sînt neîngăduite în America la +30° sau la —20°). În Munții Scincoși și privesc o dresură remarcabilă cu puiul de balenă albă.

Locuim oarecum departe de aceste locuri, pe Bricknal Avenue, la un Holiday Inn care tocmai fusese preluat de rețeaua hotelurilor Sheraton ce-l impusese modern. [illegible] se tapeta, se montau aplice și se mutau de [illegible] pe ușile prin care se [illegible] echipate [illegible] pentru [illegible] inconvenientele de praf și zgomot. Dar de la etajul superior priveliștea Golfului Biscayne [illegible] mărunte [illegible] care se terminau direct în apă. Nimic nu părea să îngrădească accesul dinspre spre locuințe. Acestea aveau [illegible] pe proiecte îndrăznețe. Seara erau luminate după o savantă programare pe etaje: blocuri și culori [illegible] de building [illegible] schimba aproape în fiecare seară nuanța [illegible] verzi, albe — feeric și constructivist, dar ac[illegible] probabil [illegible] mai bănuit de [illegible] Aveam să aflăm [illegible] sau [illegible] cît de [illegible] Miami este un [illegible] Atunci se [illegible] și adăpostește [illegible] și pe [illegible] [illegible] de [illegible]

[illegible] legate mare este „imperial" și a clădirii cu turele, cu acoperișul roșu. Tribunalul districtual din North Dade este placat cu marmură roz și prezintă o elipsă de sticlă verde cu [illegible] roșii și galbene piramidale. O [illegible] monstruoasă, [illegible] arhitectul [illegible] și atașare afișelor și convingerea că arena le alimentează, cu dărnicie și profit.

[illegible] „Afacerile merg bine acum". Prin „afacere" se înțeleg multe, dar mai ales traficul de toate speciile — de bani, arme, droguri, oameni, articole de artă (de pe vechiul continent, din Orient și Angkor), de falsuri, sub [illegible] tehnologie [illegible] se poate [illegible] și cumpăra. Se scot bani frumoși. Mai recent, ei au început să fie investiți în imobile, industrie, așezăminte [illegible] și sportive. Din motive de securitate nu se permite șoferilor de pe autobuz să se apropie sau să înconjoare cel mai mare și modern stadion din Florida care — lucru legendar pe aici — a fost construit contra sumei de 90 milioane de dolari, fără să dea o leșcaie din buzunar după aș — de către un [illegible] american.

Industria are, pe aceste meleaguri, origini destul de obscure [illegible] pe la 1800 [illegible] de [illegible] tehnologie de [illegible] operațiile legate de navele naufragiate aduce [illegible] de bunăstare. Dar se prelucrează și ananasul, tarea, tutunul, se trăiește din pescuit și turism și astăzi, după aproape 200 de ani [illegible] supraviețuiesc datorită întreprinzătorilor și temerarilor lor inițiatori în adîncuri. Compania „Salvatorii de Comori" (Fisher's Treasure

[illegible] spectacol care asigură pe 21,5 mile transportul celor [illegible] pe o linie circulară [illegible]

Salvador, a descoperit în 1985 a [illegible] vapoare de 100 mi[illegible] dolari pierduți cu 400 de ani în urmă odată cu vasul spanio[illegible] Nuestra Señora de la Atocha naufragiat în apropiere de Key West. Descoperirea a atras atenția asupra unui întreg [illegible] de eforturi a adăpostirilor Muzeele din Florida [illegible] pline de aur, din comorile prețioase de bogățiile recuperate de pe vechea vase naufragiate. Și nu numai acestea, dar și [illegible] prohibiției au pus cu [illegible] legende care se pe petrecăreț despre o vreme [illegible] rapidă descărcau romul pe plaje, alcool și monezi de contrabandă care — sub [illegible] — par a fi la originea unora dintre averile locale. Și azi se [illegible] legende [illegible] anii 20. despre [illegible] de [illegible] aver despre traficanți de droguri. Seria de televiziune „Miami Vice" (Vicii de Miami) aduce pe ecrane machos [illegible] de localnici. Dade County, unde dialogul este [illegible] de limba [illegible] și a banilor.

Greater Miami sau Metropolitan Dade County constă acum din 27 [illegible] publice, autonome, [illegible] localității Miami, Miami Beach, Coral Gables și Hialeah. Dade County are o suprafață de 2000 km pătrați și o populație de 2 milioane rezidenți permanenți, numărul [illegible] este mult mai mare. Dintre aceștia 53 la sută sunt albi, [illegible] 34 la sută hispanici și 13 la sută negri. [illegible] 498 de întreprinderi mărunte sunt deținute de hispanici, cifra [illegible] 13 milioane [illegible] turiști anual. Numărul [illegible] mai multă [illegible] decât faptul de a fi spanioli.

Doina Topor

CALEIDOSCOP

Atlantida lui Arianne Sa[illegible] este despre presupusul continent dispărut, [illegible] o utilizare [illegible] gândită. De aceea și [illegible] este [illegible] despre [illegible]. Despre un proiect [illegible] care, fără [illegible] pe [illegible] rezonanțe imaginative [illegible] ceea ce se [illegible] a fi [illegible] un segment al [illegible] pe Atlantida.

De douăzeci și [illegible] Hanja și Hans Jürgen Müller elaborează în Sc[illegible] planurile unui nou oraș inspirat de [illegible] care să servească [illegible] [illegible] economie [illegible] de [illegible] asupra celei mai [illegible] 2000 de [illegible] a [illegible] de un [illegible]. Se [illegible] în [illegible] în primul rând amenințarea [illegible] a [illegible] [illegible] „Atlantis 2000" [illegible] ca o „[illegible] a [illegible] pentru susținerea [illegible] a [illegible] de combatere cu [illegible] a [illegible] în condițiile existenței [illegible] în masă [illegible] pe [illegible].

Atlantis 2000 [illegible] în [illegible] pe care [illegible]. După cum informează Frankfurter Allgemeine Zeitung, [illegible] se va construi pe versantul [illegible] se [illegible] pe insula Tenerife. Și Arianne Hans Jürgen Müller [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] a [illegible] a

REVOLUȚIA ROMÂNĂ DE LA 1848

ORIZONTAL: 1) Sufletul revoluției de la 1848 din Țara R[illegible] „în istoria românilor" afirmă că principala cauză care a ridicat masele populare în 1848 au fost cele șaptesprezece veșcuri de trude, suferințe și lucrare a [illegible] 2) [illegible] echipamentului de pompieri (Pave[illegible] 3) Radu Popescu — Centurion din [illegible] P[illegible]ului (Nicolae) care ia parte la revoluția de la 1848 [illegible] 11) 25 mai 1849 pentru eliberarea cetății Alba Iulia — Armă primitivă. 4) Oraș în Nigeria — Ustensilă de cusut — Localitate în India. 5) General și om politic român (Christian 1806—1884) care ia parte la adunarea de la Islaz, unde este ales în primul guvern provizoriu, în care va fi recunoscut drept șef al militar al revoluției — Se împlinesc 140 de ani de la revoluția de la 1848 [illegible] 6) Locul unde la 9 iunie 1848 „izbucnește revoluția în Țara R[illegible] mari adunări, [illegible] constituante etc. — Poet român (Anton C[illegible] 1796—1854) participant la adunarea populară de la R[illegible] 1848 [illegible] cântecului „Deșteaptă-te, rom[illegible]" pe versurile lui Andrei Mureșanu, care va deveni unul dintre cele mai [illegible] 1848. 7) [illegible] Odobescu — Uzinele Mecanice Timișoara [illegible] — Radu Aldea. 8) Comandant de cetate din Banat (Teodor) care îi chema pe eșeni la luptă împotriva no[illegible] 1848), precum și la cele de la Lipova și Timișoara — Ioan Eleneșcu. 9) Om politic (Florian Alexandru 1828—1878), unul dintre principalii organizatori ai marii adunări naționale de la Blaj din mai 1848 — Ansamblu articolar al revoluționarilor de la 1848 din Țara Românească pe care stau scrise cuvintele „Dreptate, Frăție". 10) Orașel în S.U.A. — Ioan Rațiu — Dare, impozit (inv.). 11) Petre Ulmeanu — Pictor român (Ion 1812—1851) participant activ la pregătirea și desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Romă[illegible]

VERTICAL. 1) Om politic și istoric român (George [illegible]—1891), unul dintre conducătorii marii adunări naționale din 3/15—5/17 mai 1848, de la Blaj, unde este ales membru în delegația ce trebuia să prezinte în Dieta feudală de la Cluj programul revoluționar român și protestul hotărât al națiunii române față de actul anexării forțate a Transilveniei la Ungaria — Om politic și ziarist român (Sigismund Victor 1817—1889), participant la revoluția de la 1848—1849 din Transilvania, unul din militanții pentru înțelegerea dintre forțele revoluționare române și cele maghiare. 2) Ofițer român (Nicolae c. 1805—1859), care a desfășurat în rândul oștenilor săi o vie activitate de propagandă în scopul de a-i atrage de partea forțelor revoluționare, participînd activ la organizarea adunării de la Islaz, din 9/21 iunie 1848, unde este ales

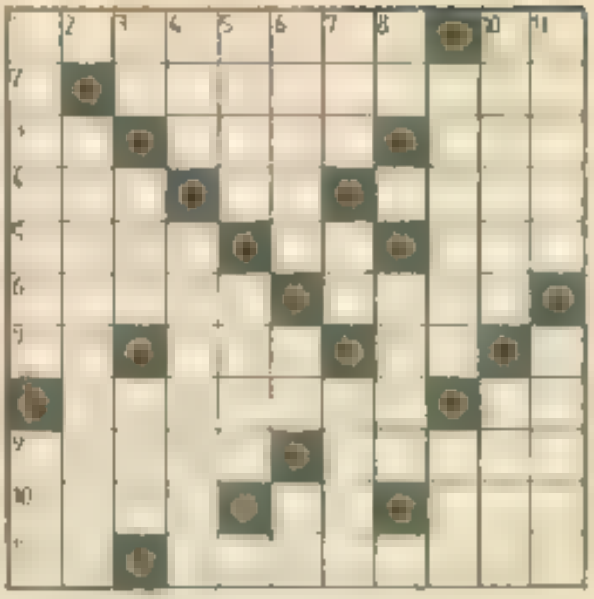

membru în primul guvern provizoriu. 3) Liliana Zaharia — Cuvânt italian cu sensul „în felul și în maniera [illegible] 4) [illegible] 1848 din Țara Românească și unul dintre conducătorii [illegible] 1848. 5) [illegible] calificate în Columbia — Viteaz (fig.). 6) Preot din Cetei (Radu c. 1795—1876), care face propagandă revoluționară printre țărani la adunarea [illegible] care ia parte, fiind ales în primul guvern provizoriu — Toma Marinescu — Ion Gheorghe. 7) Râu în SVKSS Bielorusia — Nicolae Popescu — Localitate în India. 8) Udrea Efimie — Teren brăzdat cu plugul. 9) Preot și om politic român (Andrei 1809 — 1873), unul dintre președinții Adunării Naționale de la [illegible] mergă la Viena pentru a susține pe Ingă împărat [illegible] Chineză. 10) Istoric român (Constantin) constitutor, alături de Leonida Loghin, al lucrării „Aspecte militare ale revoluției din 1848—1849 în Transilvania" și semnatar, împreună cu Florian Tuță, și a lucrării „Locuri și monumente pașoptiste" — Lumânare. 11) Funcționar din C[illegible] (Ioan), participant la consiliile revolu[illegible] [illegible] participant activ la mișcarea revoluționară din Moldova alături de V. Alecsandri, Alex. I. Cuza, M. Kogălniceanu și alții, după înăbușirea mișcării se refugiază la Brașov unde, împreună cu alți revoluționari moldoveni, elaborează la 12/24 mai 1848 programul democrat-revoluționar intitulat „Principiile noastre pentru reformarea patriei".

Dicționar: ILA, AGAI, UIU, ONIA, ALU, EPI, EGOA, CNA, SRLU, EBI

Gheorghe Brașoveanu

AGRICULTURA MIOARA

În pragul mileniului III-lea

Agricultura a fost, continuă să fie și va fi, pentru o bună bucată de vreme, în chiar formele ei „tradiționale" o activitate vitală, de ea depinzînd asigurarea [illegible] și în bună măsură [illegible] de ponderea pe care agricultura a avut-o, o sau o va avea în ansamblul economiei. În ocuparea forței de muncă. În îndelungata perioadă de la [illegible] calități diferite au fost atrase în circuitul agricol [illegible] unelte de lucru și metode mereu mai perfecționate [illegible] tea de suprafață crescînd. Noi plante au fost puse în cultură și apoi soiuri noi, mai productive și mai re[illegible] dauna orilor au fost puse la punct și utilizate pesticide [illegible] noi intense cercetări, a fi influențate chiar ca ac[illegible]

Perspective

Noile perspective — dintre care multe sînt avute în vedere de [illegible] tice. De la descoperirea acidului dezoxiribonucleic [illegible] și aprofundat, rezultatele s-au avansat, experi[illegible] deja defrișate, sînt avansate ipoteze bulevarsante, de la influențarea în sensul dorit a mesajului [illegible] și posibilitatea reproducerii [illegible] merciale a plantelor în afara solului. Pînă la asemenea realizări, sînt considerate însă posibile și chiar proba[illegible]

[illegible]ma", o masă nediferențiată de celule, care ulterior [illegible] formând [illegible] genetic identică plan[illegible] de peste două [illegible] plantelor omo[illegible] de la sfârșitul anilor 70 s-au obținut asemenea „reproduceri" în cazul unor specii lemnoase [illegible] pomi fructiferi din zona temperată (precum [illegible]

[illegible] s-a ajuns astăzi să se considere [illegible] plante sînt potențial „cel[illegible]

[illegible] nou, interesul economic al culturilor de țesuturi este legat de faptul că este mult mai ușor [illegible] în cazul reprod[illegible] precum înmul[illegible] uniformizare din punct de vedere al randamentului [illegible] și momentului recoltării. De asemenea, se apreciază că folosindu-se, ca material inițial, plante care au rezistat la boli și s-au adaptat condițiilor spe[illegible]

pective pot fi perpetuate genetic la noile plante, pe [illegible] propriu-zisă) pentru plan[illegible]ele care nu pot fi „reproduse" genetic [illegible]

culturile în câmp palmierii ce sînt reproduși prin „clonare" (înmulțire prin părți vegetative ale plantelor), „clonele" utilizate provenind de la exemplare ro[illegible] randamente productive ridicate. Se speră ca, prin extinderea metodei, în cazul reușitei sale, să se obțină la unele din culturile perene tropicale, efecte comparabile cu cele realizate prin introducerea soiurilor superioare de cereale în cadrul „revoluției verzi".

O altă pistă considerată exploatabilă a ingineriei [illegible] necesităților de azot prin fixarea [illegible] care nu [illegible] în prezent decît legumi[illegible]se din familia fasolei și mazărei. Mecanismul fixării azotului presupune [illegible]ența unei relații de simbioză între planta-gazdă [illegible] anumite specii de bacterii care se dezvoltă în noduli rădăcinilor și care, trăind de fapt pe seama plantei lor, în schimb, servicii de a fixa din atmosferă azo[illegible] [illegible]ș din sol). Deja s-au descoperit bacterii care au capacitatea de a fixa, într-o mai mare proporție azotul, și folosirea lor ar spori [illegible] [illegible]ul plantelor amintite cu care trăiesc în simbioză „barbă" decisiva se ducă. Însă pentru găsirea posibilităților de simbioză dintre asemenea bacterii și cele[illegible] ajutorul îngrășămintelor azotoase (naturale sau chimice-artificiale).

Fotosinteza și aportul [illegible] al plantelor

În eflegie, se vorbește de posibilitatea ca, încă în secolul următor, odată cu eventuala descifrare a mecanismelor intime ale fotosintezei, să se influențeze randamentul absorbției de către plante a energiei so[illegible]are (în prezent doar de circa 3 la sută), care e[illegible] avea efecte asupra eficienței [illegible]

[illegible]tura conștă în esență în [illegible] tre om și în potențarea în folosul său a proprietăților bioenergetice ale plantelor verzi (clorofiliene [illegible] bioenergetic prin conversiunea directă a energiei so[illegible]

[illegible]cate, temperatură etc. de mișcate de la [illegible] a ea. Această însușire esențială permite [illegible] or de viață ale plantelor și, prin aceasta, la nivel global și la scară de ansamblu a continuității acestei repeta[illegible] [illegible]ale care reprezintă condiția existenței în gene[illegible] [illegible] bioenergetic pe consumul plantelor și lor [illegible] echilibrului ecologic global prin absorbția, în proce[illegible] regnul animal) și eliberarea concomitentă de oxigen „necesar regnului animal). Plantele depun o activitate antientropică de dimensiuni uriașe. Caracteristic

structurilor și este faptul că ele întrunește legea entropiei (de epuizare a potențialului energetic), viața fiind [illegible] materiei. Plantele constituie baza vieții pentru că, de fapt [illegible] transformarea (antientropică din punctul de vedere al sistemului Pămînt) a energiei exterioare (primită de la Soare) în biomasă, pe al cărei consum se sprijină întregul lanț trofic (până la om). Cu 3 la sută din fluxul radiațiilor solare, pe baza captării și sintezei bioenergetice asigurate de plantele superioare, se reproduce, anual, o masă vegetală terestră de circa 120 miliarde tone materie uscată (sau, evaluată energetic, de circa 60 miliarde tone echivalent cărbune). Cu alte cuvinte, grație plantelor, razele solare care ating un sol fertil sînt transformate la fiecare [illegible] masă vegetală cu un conținut energetic echivalent cu [illegible] total de biomasă terestră (sub toate formele de vege[illegible] [illegible] cărbune, mult mai mult decît rezervele probate de combustibili fosili, care, la nivelul lor, nu reprezintă [illegible] în formele mineralizate actuale fie prin carbonizare (cărbuni), fie prin descompunere anaerobă (hidrocarburi), în funcție de condiția a plantelor respective.

Producția anuală totală de biomasă este de peste 6 ori mai mare decît cuantumul global al energiei comerciale consumate actualmente în [illegible]

ca aceasta aportu [illegible] maiv precumpănitor (aproxi[illegible]
este doar de circa 8 la sută, echivalent însă cu o jumătate din producția anuală de energie comercială pe plan mondial.

Chiar și numai aceste cifre sugerează [illegible] dimensiuni formidabile ar putea avea [illegible] fundamentarea pe linia unei îmbunătățiri randamentului natural al procesului de fotosinteză.

Sînt perspective care se profilează la orizonturi mai apropiate sau mai îndepărtate, dar oricum, în secolul următor. Secolele actuale și cele — mai îndepărtate — care se concretizează cu certitudine la orizontul anu-
[illegible]
economice și poli[illegible]

Constrîngerile pedoclimatice

Re[illegible] terilor pe baza capacității și [illegible] intervine, această axînd loc doar în anumite [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

[illegible] culturile de bază (îndeosebi cerealele) erau relativ aceleași (circa 1 tonă hectar) atât în actualele țări în curs de dezvoltare, cât și în actualele țări dezvoltate. Sporirea considerabilă a randamentelor fiind la scară istorică, o realizare recentă legată decisiv de progresele științei agricole și tehnologiilor de exploatare agricolă [illegible] mari părți din istoria agriculturii, producția a crescut în perioada posibelică îmbătrânită, creșterea producției s-a realizat în principal pe seama randamentelor la hectar. După 1950, contribuția ridicării randamentelor la creșterea producției este apreciată [illegible] a fost posibilă înregistrarea unui ritm de sporire a producției [illegible] nu își găsește egal în nici o perioadă anterioară (fără cel puțin dubiu). Dar în vreme ce aportul randamentelor a fost de peste 90 la sută în țările dezvoltate, el s-a situat în țările în curs de dezvoltare sub 2/3. Ca[illegible]

Aceste, în mare majoritate, în zone cu precipitații fie restrânse, fie foarte fluctuante sau cu sincopate între perioade de ploi abundente și perioade de secetă gravă, țări le în curs de dezvoltare au făcut în deceniile postbelice, susținute eforturi pentru realizarea [illegible] s-a materializat în faptul că pe terenurile irigate [illegible] de cele pe ansamblul terenurilor. Ample studii întreprinse de FAO și Banca Mondială arată, însă, că, în cele mai multe țări în curs de dezvoltare, randamentele realizate la hectar pe terenurile irigate sînt încă sub cele posibile, în principal din două motive: pe de [illegible] care aplică apa sau nu asigură un drenaj corespunzător [illegible] un impediment obiectiv fiind costurile ridicate ale ir[illegible] pe de [illegible] apă [illegible] a celorlalte mijloace tehnico-economice prin care se realizează randamente la hectar superioare.

Din considerente tehnico-economice, constrângerile [illegible] țărilor agricole, nivelul scăzut al tehnologiilor utilizate, lipsa cadrelor calificate și a specialiștilor agricoli — în multe țări în curs de dezvoltare [illegible] ibilitatea pentru efectuarea unor lucrări [illegible] [illegible] mijloacelor moderne de [illegible] culturilor, pentru folosirea în [illegible] ea scopului a mijloacelor mecanizate. Rămîne un fapt că, în medie [illegible] o cantitate de circa 2,5 ori mai redusă de îngrășăminte. În timp ce în țările de [illegible] [illegible] afectează grav recoltele — se duce, pe o scară din ce în ce mai extinsă, cu mijloace biologice sau, indirect, prin influențarea rezistenței plantelor însăși, în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare această luptă are o slabă intensitate și este purtată, în continuare, cu [illegible] adverse, fiind greu biodegradabile și manifestînd deci, o mare remanență în sol și în plante. De asemenea, [illegible] pe o scară restrânsă, în primele țări sînt folosite de[illegible] calități superioare, mai productive și totodată mai rezistente la agenți patogeni și alți dăunători, la schimbări meteoclimatice.

Bătălia ecologică: o urgență majoră

Dar încă și mai importantă este diferențierea în ceea ce privește amploarea și caracterul acțiunii de menținere [illegible] riorare poate fi provocată de factori legați de o intervenție nejudicioasă a omului nu numai în industrie, dar chiar și în agricultură.

Este vorba de una din marile probleme ale agriculturii mondiale în pragul noului mileniu. Pe măsura intervenției crescînde a omului în sistemul natural al reproducției plantelor au apărut pericole de destabilizare [illegible] stare privință deja există, ceea ce presupune supraveghere [illegible] pentru prezervarea neatrofiată a mediului înconjurător [illegible] provenind din „perimetrul agricol" deși la început mai puțin vizibilă, poate fi, pe termen lung, chiar mai gravă decît una provenind din „perimetrul industrie[illegible]", dovedindu-se uneori ireversibilă.

Cele mai importante deteriorări apar la nivelul solului, suportul și mediul de viață al plantelor implicate [illegible] ericire, pe suprafețe însemnate — soluri luate în cultură, de-a lungul timpului, de către om și [illegible] [illegible] neraționale fără măsuri [illegible] [illegible] de la începuturile agriculturii, suprafețele pierdute [illegible] cultivate în prezent [illegible] [illegible] pierderilor s-a intensificat mult în ul[illegible] [illegible] în culturi noi terenuri fără o pregătire [illegible] [illegible] fie au avut asigurate lucrări de ameliorare, ceea ce, în unele zone (în special tropicale) cu

[illegible] mai profunde. Degradări le provin, în mare parte, din [illegible] determină eroziunea accentuată a solului, iar în zonele cu umiditate redusă, mai ales din apropierea [illegible] [illegible] ele acoperite cu păduri de pe teritoriile actuale [illegible] puţin de jumătate datorită defrişărilor (dar numai în parte suprafeţele despădurite au ajuns în cultură agricolă, restul fiind cuprinse de deşert). Şi deşertificarea continuă în ritm alert. În prezent se estimează că suprafeţele afectate de deşertificare reprezintă circa 35 la sută din aria totală a uscatului. Într-o importanţă [illegible] sol se datorează procesului [illegible] de apă, rezultând fie din eşapotări [illegible] sonţa măsurilor de combatere [illegible] Acest fenomen este [illegible] [illegible] şi pe o scară prea extinsă a [illegible] combatere a dăunătorilor da- [illegible]

O gravă problemă

Dar poate cea mai gravă dintre problemele care [illegible] col şi mileniu — şi care reprezintă o grea moştenire pentru celor următoare — este legată de stadiul net diferenţiat în care se află dezvoltarea sectorului agricol [illegible]

La un pol, într-un grup restrâns de ţări economic [illegible] pamântul agricol şi 2/3 din fertilizanţe pe plan mondial, agricultura din ţări le dezvoltate a devenit un sector de mare eficienţă. Nu doar randamentele la hectar sînt superioare, dar mai ales, productivitatea muncii este deosebit de ridicată. Aceasta e o urmare [illegible] sine a producţiei (ţăr[illegible] [illegible] oricum limitar bio[illegible] [illegible] puternic industrializate chiar sub 5 la sută. De pe ma[illegible] [illegible] aceste ţări furnizează mult peste 1/2 din producţie [illegible] în agricultură pe glob. Un om ocupat în agricultura ţărilor dezvoltate hrăneşte alţi 20-40 oameni, în [illegible]

[illegible] în ce priveşte productivitatea muncii, este de circa 10 de ori mai eficientă decît aceea din urmă.

La celălalt pol, într-un grup de ţări [illegible] majoritar ca număr şi ca populaţie, se practică, în general, o [illegible] chiar de subsistenţă. Pe ansamblu, agricultura ţărilor în curs de dezvoltare nu foloseşte decît 1/7 din echi- [illegible] al; ca urmare, nu doar randamentele la hectar sînt inferioare, dar mai ales productivitatea muncii este deosebit de scăzută. Datorită gradului redus de dezvoltare generală a forţelor de producţie, în particular a celor industriale, agricultura ţărilor în curs de dezvoltare resimte încă puternic moştenirea istorică a unei masive ocupări a forţei de muncă. Ea ocupă circa 60 la sută din forţa de muncă a acestor ţări, chiar 70 la sută în cele mai puţin dezvoltate. Şi pentru că în agricultură, indiferent de cît de mulţi oameni lucrează o bucată de pămînt, producţia obţinută este plafonată în mod natural biologic, ţările respective nu dau, de pe mai mult de 1/2 din terenurile cultivate, nici 1/2 din producţia pe plan mondial, deşi folosesc [illegible] curs de dezvoltare nu reuşeşte să hrănească îndestulător nici măcar alţi 2-3 oameni, iar productivitatea deosebit de slabă din acest sector determină un nivel scăzut al productivităţii muncii pe ansamblul economiei.

În aceste condiţii, locul şi rolul agr[illegible] [illegible] tamblul economiei sînt net diferenţiate în ce[illegible] grupuri de ţări. În ţările slab dezvoltate majorit[illegible] populaţiei depinde direct de agricultură. Dar nu numai populaţia, ci şi ansamblul economiei: fondurile de investiţii, dezvoltarea celorlalte sectoare economice, bugetul statului etc. În ţările slab dezvoltate agricultura este chemată nu numai să asigure hrana întregii populaţii şi mijloacele de existenţă ale celor ce [illegible] pînd semiţoţi de ea, dar şi să procure o parte considerabilă din fondurile pentru finanţarea cheltuielilor publice (economice, socio-culturale, de apărare), şi dezvoltării necesare a industriei şi altor ramuri. În [illegible] [illegible] facută obiectiv, la un nivel scăzut, agricultura este serios impozitată şi sînt practicate preţuri reduse (îndeosebi de achiziţie) la produsele agricole. Ceea ce pentru producătorii înseamnă venituri mici din activitatea depusă (cu efecte corespondente asupra producţiei). Impozitarea este, însă, reclamată de [illegible] [illegible] implicat de stadiul dezvoltării. Pe de o parte, nivelul [illegible] dezvoltării economice) nu permite practicarea unor [illegible] produsele agricole. Şi aşa, în multe [illegible] 60—70 procente din întregul bu- [illegible] a şi parte piaţa [illegible] este restrînsă sau foarte restrînsă. În măsura în care cei ce nu trăiesc din agricultură sînt în minoritate sau chiar în vădită minoritate faţă de cei dependenţi direct de agricultură (care în o importantă proporţie practică autoconsumul, neavînd decît reduse legături cu piaţa). Eventuale preţuri ridicate la produsele agricole ar urma, deci, să fie suportate de lupt. de o parte sensibil minoritară din populaţie. Altfel spus, o parte minoritară din populaţie ar urma să spri[illegible] remunerarea stimulativă a părţii majoritare d[illegible] [illegible] ulaţie, ceea ce economic nu este posibil [illegible] [illegible] voltate. Doar o mică parte din populaţie depinde direct de agricultură. Fondurile de investiţii, veniturile bugetare pot proveni şi sînt mobilizate din alte sectoare. Agricultura nu mai are rolul de a susţine finanţarea celorlalte sectoare, ci i se pretinde doar

rea [illegible] zarea [illegible] de a acoperi corespunzător nevoi[illegible] alimentare ale populației. Și pentru aceasta este creat un cadru care să asigure o valorificare econo[illegible] stimulativă a produselor agricole. Agricult[illegible]

[illegible] uri ridicate la produsele agricole. Dar nu numai atât agricultura este de fapt, sub o formă sau alta, puternic subvenționată. În multe țări dezvoltate [illegible] considerente politico-strategice, obiectivul agriculturii este formulat, mai deschis sau mai puțin [illegible] mentare din producția proprie, indiferent de costu[illegible] acestui obiectiv, caz în care valoarea subvențiilor sporește substanțial, mai ales în situația acelor țări cu condiții pedoclimatice nu foarte favorabile. Rămâne un fapt că, în toate țările puternic dezvoltate [illegible] optată în acest scop plăți directe din buget către producătorii agricoli pentru a le asigura venituri comparabile cu cele din sectoarele neagricole sau, în [illegible] rare, suficiențe din buget și unor prețuri ridicate pe

piață care să fie suficiente pentru a asigura producătorilor agricoli venituri comparabile cu cele din sec[illegible]

Evident, costul menționat este trecut în contul populației neagricole, [illegible] ucrul fiind economic posibil [illegible] prin faptul că aceasta este covârșitor majoritară, ea poate susține remunerarea stimulativă a populației agricole, numeric în vădită minoritate, cu [illegible] mite. Pe plan general, valorificarea e[illegible] [illegible] a produselor agricole [illegible] ridicate, întrucât asigură venituri superioare, [illegible] e să suporte asemenea prețuri. De altfel, în ciuda acestor prețuri ridicate, doar 10 la procente din bu[illegible] familiei sînt folosite, în medie, pentru alimentație în țările dezvoltate.

[illegible]

Consecințele sînt dramatice. Exact țările care resimt o mai mare nevoie de a [illegible] se mula creșterea pro[illegible] mentare în continuă majorare, datorită sporirii masive a populației, sînt și cele care sînt obligate, în mod obiectiv, să pretindă agriculturii susținerea indispensabilei lor dezvoltări industriale, ca singură opțiune pentru lichidarea înapoierii lor economice generale. Aceste țări, cotate improprie drept „agricole" (din cauza dependenței economiei și populației lor de [illegible] rică rurală), nu-și tăiau din producția p[illegible] [illegible] tăția alimentare de bază [illegible] importuri din „țările indust[illegible] [illegible] nare nece de astfel de produse. Posibilitățile lor financiare modeste limitează cuantumul importurilor și cîteva sute de milioane de oameni rămîn subnutriți (alimentație sub necesarul minim), iar alte cîteva sute de milioane malnutriți (alimentație structural neader[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] menea „piață mondială" de fapt [illegible] zate, iar în condițiile menționatelor decalaje enorme de productivitate a muncii pe această piață se inundă produse similare care înglobează însă munca unui număr considerabil diferit de lucrători. Pentru ca „plata să fie egală la muncă egală" ar trebui ded[illegible] [illegible] munca unui număr mult mai mic de lucrători, să vindă aceste produse de cîteva ori mai ieftin. Prețul [illegible]

[illegible] ntr-o asemenea situație, cei ce produc cu o producti[illegible] vitate superioară sînt net avantajați, iar cei ce prod[illegible]

[illegible] gație dinspre țările în curs de dezvoltare spre cele de[illegible] [illegible] fie exact inverse pentru a se susține dezvoltarea necesară a producției agricole în țările mai puțin avan[illegible]

[illegible] probleme ale agriculturii și alimentației mondiale la acest sfîrșit de mileniu. Pentru secolul XXI și mileniu[illegible] [illegible] ziuni prin satelți și cucerirea spațiului cosmic, subnutriția și malnutriția constituie un chipeș mai mult decît rușinos și ofensator. Nu numai în numele unor criterii și valori morale, dar și în baza interesului economic și politic comun, este necesar ca țările indus[illegible] [illegible] agriculturii în țările rămase în urmă, cel puțin în măsura compensării de către acestea a handicapului determinat de faptul că încărcarea lor pe orbita industrializării — mult întărziată de mecanismele subdezvoltării, de consecințele unor relații internaționale inechitabile — reclamă încă eforturi din partea agriculturii. Este vorba de un spri[illegible] nu pentru consum (care nu se schimbă de fapt în mic), ci pentru producție, care să se materializeze în asistență tehnică, în [illegible] zestrarii tehnice și chimice a agriculturii din țările în curs de dezvoltare, în promovarea cercetării științifice de profil și implementării în practică a cuceririlor științei agricole moderne în aceste țări. Fonduri pen[illegible] [illegible] finanțare suplimentare pe care F.A.O. le apreciază ca [illegible] [illegible] ar fi și subnutriției, chiar la orizontul relativ apropiat al începutului noului mileniu, echivalează pentru țările dezvoltate cu o pauză de numai 10 zile în cheltuirea aberantă de fonduri și resurse destinate înarmărilor?

dr. Ilie Șerbănescu

CURIOZE

Fără lucru, cei ce oferă de lucru

Etapelul șomajului amenință în [illegible] cei chemați să [illegible] tel că, potrivit unei din [illegible] primarul funcționar [illegible] fie redus cu un procent. Perspective sumbre se anunță, în primul rînd, [illegible] cei 900 de tineri ce au [illegible] școlarizați în acest an tocmai pentru a face față din spe[illegible] ghișeelor oficiilor de muncă, cererilor celor în căutare de [illegible] tot mai numeroase. Nu [illegible] — comentează ziarele [illegible] ghișeelor îngrosînd rîndurile [illegible] ce solicită, zilnic, înregistrarea ca șomeri.

Un tren cu 15 vagoane

[illegible] M. [illegible] constatat un tren cu 15 vagoane și o locomotivă Diesel. Întreaga garnitură măsurînd [illegible] 0,6 metri. A reușit de asemenea să „ofere" un lunel găurind un fir de păr. Neobișnuita dexteritate a miniconstructorului este pusă și în folosul medicinei. El [illegible] cromace folosite a celei mai delicate operații chirurgicale asupra [illegible]

Traversînd marea .. pe jos

Un procuror din California, de 32 de ani, a traversat pe jos Canalul Mînecii (34 kilometri), ne[illegible] după cum ne încredințează agențiile de presă care au transmis [illegible] de plastic ceva mai mari — respectiv avînd o lungime de 3,30 metri. De unde probabil și vorba ce le-ar pua bărcile alea în picioare?

Cu pythonul pe balcon

Într-o zi, un locuitor al orașului francez Chamalieres a avut [illegible] pe balcon cu un [illegible] fierbinți ale soarelui [illegible] nedorit a fost rîdicat fără vreo implicare de pompieri. Dar se pare dificultăți o abia urmează. Pentru că vagonul luptător în[illegible] putea focului trebuie să în[illegible] una reptilă pînă la anunțarea [illegible] gubăsului. Încercarea lor de a [illegible] prada grădinii zoologice a eșuat [illegible] deoarece donatorul nu poate fi găsită decît de proprietar. De ase[illegible] de la [illegible] refuzat pe [illegible] și furtunului [illegible] promptitudinea cu care pompierii sînt obișnuiți să pună mîna pe ele cînd se dă alarma.

Din prea multă dragoste

[illegible] nempărtășita [illegible] ea, răzbunări sub[illegible] lucru s-a comis și o pasiune de 19 ani, al cărei fost logodnic a trezit-o, timp de două săptămîni, din cele mai dulci ore a e somnului prin intermediul serviciului de deșteptare al telefoanelor. Între respectivele apeluri și a intercalat „savant" soneriile de la ușă acționate de taximetriști, de cameria salvării și de pompieri, trimiși la adresa cunoscută. A urmat intervenția tribunalului, de aceasta dată însă la ușa tînărului.

În capcană, bracونieri

[illegible] statului federal Alaska (SUA) au reușit printr-un procedeu inedit să prindă în capcană tocmai pe cei obișnuiți să le pună ilegal. Astfel a fost înșelată o — chipurile — firmă „de servicii" oferite vînătorilor de urși negri. Nu au uitat că este vorba de un „truc" al poliției 17 bracونieri care, adresîndu-se „firmei" au de asemenea în ora actuală, după cum informează presa, rigorile legii.

O pasăre și producția

Un corb [illegible] nu se știe cum [illegible] luat în cioc. Întreaga rezervă anuală aflată într-o pungă transparentă de plastic și a zbughit-o pe fereastră. S-a constituit un comandament de urgență pentru prinderea păsării hoațe. Ceea ce s-a și întîmplat spre ușurarea păgubașilor corbul oprindu-se nu prea departe să-și admire prada. „Dacă nu am fi reușit să recuperăm rotile — a declarat un înalt funcționar al fabricii — am fi fost nevoiți să întrerupem producția."

O pasăre și cecul

Și o altă întîmplare cu pasări. Numai că a fost surprins unul cumpărător și a unui vînzător într-o piață din capitala saudită Riad, cînd s-au văzut, în urma afacerii încheiate, amîndoi păgubași. Primul a căzut de acord cu prețul cerut de al doilea pentru un șoim folosit la vînătoare. A completat pe loc, un cec cu suma convenită, deloc neglijabilă și l-a semnat. În acea clipă corbul s-a repezit și cecul l-a luat în cioc și dus a fost. Nu se știe dacă pasărea s-a mai întors la stăpînul ei, dar în mod cert cel ce dorea să o cumpere nu a mai dat ochi cu hîrtia semnată.

Salt în necunoscut

Fără să stea o clipă pe gînduri, tînărul belgian Dominique Lemaire, de lîngă Lutich, a sărit în apele reci ale rîului Meuse. Ispravaș a avut loc [illegible] — pentru a salva de la înec [illegible] mele. Emoția, în lipsa strigătelor disperate de ajutor l-au făcut să uite că de tapi nu știe să înoate. Din fericire, au apărut la timp pompierii, alertați de cei ce au observat scena. Aceștia au reușit să smulgă undelor femeia și pe... uitucul, dar curajosul tînăr.

Cu „luna-de-miere" în brațe

[illegible] prima pe [illegible] oferi spre [illegible] grama. Suficient, ne încredințează maeștrii artei culinare pentru 200 de amatori.

CALEIDOSCOP

CALEIDOSCOP

varroa dar să nu-i facă nici un rău albinei. Ar trebui să fie înșelate albinele să se debarasezze singure de [illegible]

Lupta va fi, desigur, grea și costisitoare. Și poate va dura încă mult timp. (M.P.)

Nu știm cînd și unde a fost construit primul [illegible] și simplu, un copac care, căzînd de-a curmezișul unui rîu, a legat cele două maluri. Văzînd aceasta, omul și-a dat seama că poate el, mai ușor să taie un arbore și să-l pună acolo unde e nevoie.

Prin importanța sa pentru oameni, construcția primelor poduri este comparabilă cu invenția roții, cu deosebire că roata nu s-a modificat deloc pînă în zilele noastre, în timp ce podurile moderne se deosebesc de strămoșii lor, ca ordinatoarele de abac. Nici un pod [illegible] cînd mai perfecționat, nu reflectă epoca [illegible] nivelul tehnic. Putem spune chiar că înaltul potențial tehnic și economic al societății unei țări este în funcție de capacitatea de a construi poduri care să răspundă exigențelor celor mai severe ale epocii lor.

Încă din antichitatea romană, podurile erau considerate ca o consacrare supremă în materie de ingineri. Nu întîmplător, titlul de mare preot al Romei, purtat mai tîrziu de papă, acela de pontifex maximus, se traduce prin „cel mai mare principal constructor de [illegible]

[illegible] ra victorie începe adesea cu o bătălie pentru un pod. [illegible] lui cu propriul corp accesul etruscilor pe un pod. În octombrie 1941, sergentul Victor Mironenko și-a sacrificat viața aruncînd un pod în aer, oprind astfel înaintarea nazeștilor asupra Moscovei.

Cînd marmura este zgomotoasă, cele dintîi sînt construite podurile.

Podurile sînt operele cele mai poetice. Cele [illegible] toase. Astfel sînt podurile din Iugoslavia care trec [illegible] Neagră, ca și noul pod de peste Dunăre, la Cernavodă. Greu ne am putea imagina Alpii austrieci fără podul „Europe" or, golful Sydney fără marele său pod arcuit. Podurile reprezintă o curiozitate a Leningradului, un element inseparabil al arhitecturii sale. Ni se [illegible] grăiește. Din ce în ce mai [illegible] proporțiile [illegible] conștiință, [illegible] limitat, [illegible] se [illegible] de pură formă. Astfel este cazul podului Erzsébet din Budapesta, a podului suspendat Verrazano din New York, a podului din Riga.

Podurile simbolizează buna vecinătate. Cînd popoarele și statele și-au idealizat mîinile, ele construiau poduri, cînd se certau, le dădeau foc. Cu timpul cuvîntul pod a devenit sinonim cu orice unire solidă și sigură. Astăzi, folosim din ce în ce mai mult expresii ca [illegible] mesajele sînt adesea legate de cele ale podurilor. În ro[illegible] mungway a legat destinul lui Jordan, eroul principal, de [illegible] creat o serie de gravuri [illegible] rilor. El Greco a pictat podul Alcantara din Toledo.

Ne îndrăgostim cu podurile încă din copilărie. Un tînăr viteaz, la ordinul regelui, a durat un pod de cînepă peste mare, doctorul Atbobo scapă de căpătîiul Barmaley trecînd peste un pod de mărțișor. Mulți dintre noi am avut în copilărie, podul nostru, loc misterios, romantic și atrăgător.

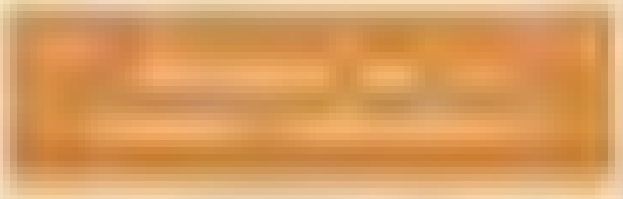

Mai mult de o sută de materiale speciale sînt folosite, astăzi, pentru a fabrica un automobil. Printre cele mai surprinzătoare, talcul, care intră în compoziția unor materiale plastice.

Utilizate din anul 1965, materialele compozite (ty polymers) s-au impus în prezent. Avantajele lor sînt [illegible] ceea ce permite o reducere a consumului de benzină, și ușor de înțeles - ceea ce diminuează costul de producție. Anul viitor, un nou material compozit oțel-plastic oțel e menit să reducă greutatea automobilelor cu 5 la sută.

Altă novalie spectaculoasă: parașutele din spuma de poliuretan în căpătînă forma inițială la ieșirea din [illegible] după șoc.

[illegible] care să nu propună o nouă aplicare a acestor materiale [illegible] rășini-sticla, arbori de transmisie din carbon, Kevlar - rășini, ameliorînd neîncetat performanțele.

Ior cel mai mult au evoluat materialele ceramice: zirconiu, mirnură și carbură de siliciu, care sînt foarte [illegible] valoroase pentru greutatea redusă, rezistența la cor[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

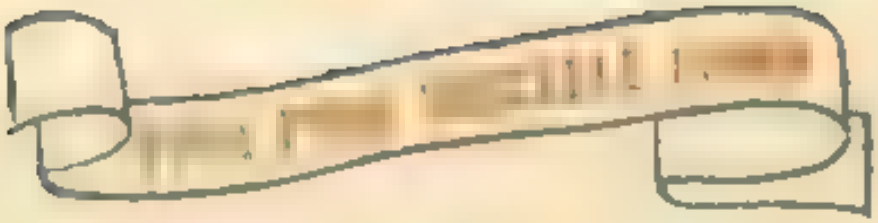

Dintr-o gară veche - un excelent muzeu

Gara d'Orsay a fost construită la sfârșitul secolului [illegible] un teren aflat în centrul Parisului, pe cheul omonim al Senei. Ea a fost ridicată pe ruinele unui fost palat omonim și el numit și Castelul Contilor incendiat în timpul Comunei din Paris. Terminată și pusă la dispoziția trenurilor și a călătorilor în anul 1900, noua gară era „învelită" și mascată de un hotel. Acestei gări ultima extrase nu va fost însă hărăzită o existență prea îndelungată. Încă în anul 1939 traficul pe magistralele pe care le servea a fost definitiv întrerupt, importanța ei reducându-se considerabil. În anul 1945, devine un punct de primire a prizonierilor de război pentru ca, în 1962, să servească drept cadru pentru turnarea filmului „Procesul" cu Orson Welles.

Istoria transformării gării în muzeu a început cu [illegible] zanteni. La solicitarea Direcției muzeelor dă curs ideii de a se studia posibilitatea renovării construcției în vederea amenajării ei cu destinația de muzeu. În perioada 1984-1985 se execută ample și delicate lucrări impuse de noua destinație ce urma să o primească iar în decembrie 1986 se deschidea, pe cheiul Senei, un nou muzeu care a primit denumirea scurtă - dar potrivită - Musée d'Orsay.

Așadar, o istorie nu prea îndelungată a unei gări și una abia începută a unui muzeu. S-o rămânem în [illegible] a în preajma inaugurării gării și a palatului ei vizitat cu prilejul deschiderii Expoziției universale din Paris, în anul 1900, să se împlinească după 86 de ani. „Gara este superbă și are aerul unui palat al artelor frumoase, iar palatul artelor frumoase seamănă cu o gară, propun lui Malraux să le inverseze destinația dacă mai are timp".

Muzeul este structurat de o manieră originală, impusă de [illegible] sau în concordanță cu [illegible] însăși structura edificiului a cărui construcție proprie-zisă nu a fost în nici un mod modificată. Numai arhitectura interioară a unor noi ziduri care să permită amenajarea corespunzătoare a muzeului. Desigur, mai importantă rămâne [illegible] ansamblu. În legătură cu acest aspect, vă cer scheletul [illegible] „Muzeul d'Orsay conține mai multe spații evocatoare care au făcut posibilă instalarea ansamblului de [illegible] Les fleurs du mal [illegible] déjeuner sur l'herbe [illegible] Mediterranée [illegible] pere aparținând lui Renoir, Delacroix [illegible] monumentele sculpturii ale lui Carpeaux. La el [illegible] [illegible] și [illegible] [illegible] [illegible]

Secvențe dintr-o galerie de portrete

Galeria Națională de Portrete a fost înființată în anul 1856 cu scopul de a colecționa și expune portretele „all famous British men and women". Deși prezentele sînt tablouri în ulei, nu lipsesc valoroasele sculpturi și busturi. Caricaturile din prima perioadă de existență a Galeriei, ca și fotografiile total neglijate la început, s-au dovedit ulterior modalități excelente de portretizare, cu o putere specifică de sugestie și caracterizare.

Ideea unei galerii de portrete a fost avansată pentru prima dată în Camera Comunelor în 1845. Ea a fost înființată 11 ani mai tîrziu, dar publicul a avut acces abia din 1859, și numai miercurea și sîmbăta.

La început a fost concepută ca o modalitate de instruire și educare estetică, oferind, totodată, posibilitatea marilor portretiști să-și manifeste talentul într-o activitate nobilă ce avea să devină, cu timpul, atît de [illegible].

Cu ocazia dezbaterilor parlamentare asupra fondării Galeriei, Lordul Palmerston susținea punctul de vedere potrivit căruia „nimic nu poate fi mai înălțător pentru mintea și acțiunea omului, pentru comportamentul ființei umane, decît să se regăsească și să se recunoască în trăsăturile celor care au realizat lucruri de admirație pentru ei și în care exemplul acestora, în ce ne afă în fața noastră sub forma de portrete, ne [illegible]

Conducerea și administrarea Galeriei au fost încredințate unui „comitet", din care, de-a lungul timpului, au făcut parte ilustre personalități artistice, istorice, politice, printre care Disraeli, Macaulay, Gladstone, Carlyle. Principala preocupare a „comitetului" era aceea de achiziționare, membrii decidea asupra persoanelor care să fie „reprezentate" prin portretistica [illegible] a artistului, cît celebritatea personalității portretizate, dar calitatea execuției artistice conferea, și ea, un criteriu esențial.

„Primul sediu" al Galeriei a fost stabilit în apropierea de splendida clădire historisită arhitectonic a Parlamentului britanic. În momentul deschiderii oficiale nu existau decît 70 portrete. Apoi, Galeria a [illegible] în South Kensington și în Bethnal Green, ambele din oraș, dovedindu-se reprezentative și foarte [illegible]. Actuala clădire a Galeriei se află în [illegible] Naționale (de artă), nu departe de Trafalgar Square cu faimoasa coloană de 50 metri înălțime. În [illegible] [illegible]ează suverani mărețe nomenclator al lui Bonaparte, amiralul Horatio Nelson și el reprezentat în [illegible] ca și mireasa lui pasiune sentimentală, Emma [illegible]

[illegible] prevalează criteriul estetic, fiind puse în e[illegible] [illegible] și civilizațiile străvechi. Între portrete [illegible] sînt intercalate hărți, schițe, fotografii și alte materiale [illegible]

Galeria a fost transferată, pe rînd, în South Kensington și la Bethnal Green (în fotografie). Aceasta [illegible] conceptul victorian în domeniul muzeistic.

În apropiere de frumosul oraș York, din nordul Angliei, într-un splendid palat în stil baroc, deținînd din anul 1716, a fost deschisă în 1979 cea de-a doua expoziție permanentă sub patronajul National Portrait Gallery.

[illegible] perioadei dominației Tudorilor și a Stuarților „marii boom civil", epoca lui Newton, arta și literatura în secolul XVIII, începutul expansiunii imperiale, scriitorii perioadei romantice, și iată și revoluția industrială [illegible] [illegible] tura și teatrul în epoca lui Dickens, mișcarea charistă, perioada lui Disraeli și Gladstone, epoca Eduarzilor etc. Din cele 800, poate o achiziționate formînd fondul actual al Galeriei, foarte puține sînt expuse permanent, însă specialiștii au acces la operele din depozite pentru a le studia. Galeria „mamă" a „filialei" are o nouă expoziție permanentă. În provincie, una se află în localitatea Somerset, la Montacute House și a fost amenajată și deschisă în 1975. Expoziția este adăpostită într-o clădire în stil elisabetan și conține 100 portrete din perioada Tudorilor și cea iacobină, este [illegible] bogata colecție de portrete din epocile respective, pusă la dispoziția publicului. În apropiere de [illegible] orașul York, din nordul Angliei, [illegible] splendid palat în stil baroc, datînd din anul 1[illegible] fost deschisă (în 1979) cea de a doua expoziție permanentă sub „patronajul" lui National Portrait Gallery. Sînt expuse circa o sută de portrete din perioada 1688-1760. La etajul superior a fost amenajată o „expoziție-anexă" de tablouri, ilustrînd societatea engleză din secolul XVIII și amintind de familiile nobile care au locuit palatul de-a lungul anilor.

Cine ajunge la Londra și-și face timp ca să viziteze la National Portrait Gallery va avea privilegiul de a se afla la confluența istoriei, literaturii și picturii cu artele plastice. Fără a fi dublată de nume celebre în [illegible] universale, precum se întîmplă cu Louvre, [illegible] Ermitaj, Rijksmuseum, Zwinger și alte mari muzee din lume, Galeria Națională de portrete din Londra

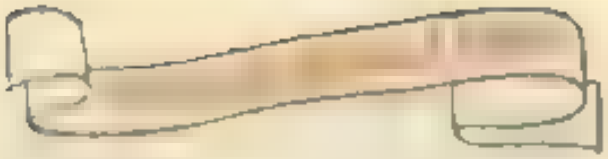

...ară. Într-adevăr o galerie de personalități celebre care au ilustrat de-a lungul a zece secole viața poli...

...într-o transfigurare plastică de mare sugestivitate și forță expresivă. Istoricul Thomas Carlyle (1795-1881) și-l avea prezent în Galerie cu un portret de Margaret Cameron, autorul valorosului lucrări „Revoluția franceză" (1837) spunea despre valoarea unică a imaginii unui portret: „Adesea am găsit un portret superior unei serii de dizuri de biografii sau am constatat că portretul era o mucuță candelă aprinsă cu ajutorul căreia biografiile pot fi citite pentru prima dată oferind o interpretare umană a lor"

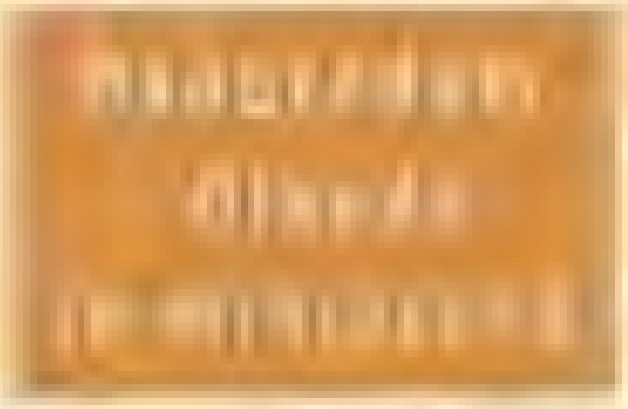

...Kwartier

Pe pământul laielelor și polderelor (pământ smulș mării), al morilor de vânt și al industriei ultramoderne dar și al unei culturi și arte autentice și vegetației toate îmbogățind substanțial tezaurul civilizației universale. Într-un cuvânt în Olanda, pot fi cunoscute o mulțime de lucruri interesante, unele de a dreptul fascinante. Cum este, de pildă, M...

De la Peace Palace (Palatul Păcii), care adăpostește Curtea Internațională de Justiție, unul dintre organele specializate ale ONU, o construcție monumentală... relativ ușor în „orașul" din ... terasă-cafetărie, restaurant, cu nume derutant... credibilă. Pe o suprafață de numai câteva hectare se întinde la picioarele vizitatorului un adevărat oraș, un oraș care dacă ar fi construit la scara 1/1, după străzi, cadre, dotări, porturi, gări, turnuri, fabrici, monumente, parcuri, piețe etc., ar putea fi o așezare urbană de mărimea Amsterdamului sau Rotterdamului. Dar acest oraș liliputan, oraș-jucărie, nu este altceva decât imaginea Țărilor de Jos la scară redusă.

Madurodam, ca așezare umană propriu-zisă, a apărut cu un mileniu în urmă, într-un spațiu olandez, în care micul fluviu Maduro se bifurcă înainte de a dispărea în mare. Istoria acestei localități, adevărate „...", așadar, lungă și ea a evoluat neîntrerupt, transformându-se, cu timpul, într-un oraș înfloritor, puternic dezvoltat, așezat, cu o pondere semnificativă în economia ...

...mează și despre acela din ...mentul parc din Haga.

Numele originar de Madurodam provine de la fluviul Maduro și cuvântul **dam** (baraj, dig), iar alegerea lui, ca model liliputan pentru a „reprezenta" chintesența întregii țări, a fost legată de numele lui George Maduro, un tânăr student olandez care a murit în lagărul de la Dachau în anul 1945.

Construit timp de doi ani de zile, între anii 1950-1952, Madurodam este, actualmente condus de un consiliu municipal format din 30 elevi și eleve din școlile orașului. Liliputanul Madurodam a primit de la

Pentru Madurodam, secolul de aur (sec. al XVII-lea) a însemnat o perioadă de mare ...

[illegible]

[illegible] vînt, exprosă ale cruizapei mai vechi sau mai noua tă [illegible]

[illegible] wer. În realitate trait de 185 metri [illegible] stigat, splendid [illegible] Rotterdam, sau cu canale, cladiri și stînce colo[illegible] pomenizate în atîtea speciale nordului (ca să [illegible] realitate, trebuie să mergi, însă, la Utrecht [illegible] dam), sau cu gara și stadionul din Eindhoven [illegible]

[illegible] recent într-o cladire reamenajată de Inga Bennerhot [illegible] se pot „pierde" ore în și urmărind funcțio[illegible] natura ei estetică: inclinia trenurile de toate categoriile [illegible] mente de vînt. În Luna Parcului [illegible] fiindcă exista și ast[illegible] cele [illegible] o sumă mirată poate fi pusă în mișcare [illegible] întregul arsenal de tehnici sofisticate care fac delicioș[illegible]

[illegible] e, sediul Curții Internațio[illegible] rică la Mada[illegible]

În lumea

[illegible]

[illegible] lor de vrajă, cărții îndrăgite ale lumii și simplu, „Madame Tussaud" — după numele celei care [illegible] tînd cu pudrele în multe orașe din lume [illegible] acestea datorîndu-se atît inițiației în timp, cît și calității deosebite a exponatelor, la care trebuie adăugat, probabil, și tematica diversă și interesantă pe care o oferă [illegible]

[illegible] este foarte dificil să descrii un asemenea muzeu, dar este și mai anevoios să redai amănunțiile pe [illegible] vrăjă, legată cu mari personalități din diferite domenii, după și [illegible] este atît de complicat pentru neobișnuitul său. În fi la un moment dat, vrînd nevrînd, paradoxal, [illegible] a intra în vorbă cu ele. Pe de al[illegible]

În anul 1761 la Strasbourg, în Franța, vede [illegible] Maria Grosholtz — devenită ma[illegible] [illegible] medicului Philippe Curtius, care își câștigase o frumoasă [illegible] cerată. În anul 1770, Curtius deschide la Paris o expoziție cu asemenea „opere" realizate în mărime naturală, bucurîndu-se de un succes fulgerător. Lucrul atestat și de vizitarea expoziției de către perechea regală a Franței.

Sesizînd talentul de modelatoare la care [illegible] ei manifestase de mic copil), Curtius o angajează pe Maria în taina acestei arte și o antrenează în [illegible] ei diferitelor figuri, ca el, încît la vîrsta de 17 [illegible] numirea Mme Tussaud îl „ajutase" pe Vo[illegible] [illegible] pentru al doilea Curtius —. figura marelui scriitor filozof pufind fi, și astăzi, văzută în muzeu. Dar [illegible] mai târziu. Maria este desemnată să se ocupe de [illegible]

Revoluția burghezo-democratică franceză de la 1789 [illegible] după îndelungata ședere în Paris. Creația artistică a [illegible] și ea de-acum o ucenică la materie — și [illegible] mișcarea, de la cele mai [illegible] cere să se mă[illegible] de personalităților publice [illegible] în galeriile [illegible] în care în acest [illegible] de [illegible] în 1794 de Curtius decapitat. Ilustrînd pe Marat în cadrul de unde [illegible] — și continuînd admirabila [illegible] organizarea și conducerea expoziției [illegible]

[illegible] Marie Grosholtz a au rezolvat doi co-[illegible] notari să-și părăsească soții [illegible] tineretul Camilul Mineck și opt [illegible] fiul cel mare dar nu [illegible] mai revenit [illegible] la Paris.

[illegible] cu 33 de ani vor fi, pentru Madame Tussaud, o perioadă îndelungată de la [illegible] legătură cu expoziția figurilor de ceară, înregistrând că

[illegible] adunând pe duşmanca și pe complicii lui, pentru John Theodore Cloots, directorul de atelier, [illegible] cinci soții pe front, și ordonase ca soldații să nu fie [illegible]

[illegible] instalații electrice — expoziția nou deschisă [illegible] complet. Ea se va redeschide de abia după trei ani, cu o sală de cinema de 1 700 locuri, un restaurant, noi figuri de ceară și câteva din modelele deteriorate dar salvate de la incendiu. Expoziția a fost vizitată în prima zi, de 24 000 de persoane. Declanșarea celui [illegible] transportarea și adăpostirea la loc sigur a celor mai [illegible] de deschisă, în cinda prea puțin pe [illegible] vizitatori.

În 1940, un bombardament cauzează grave deg[illegible]

[illegible] și [illegible] a Londrei [illegible] o mare [illegible] bisericoasă se datorează de organizarea expoziției în [illegible] și [illegible] locuri publice de mare [illegible] [illegible] se ocupa de aranjarea expoziției de [illegible] și de [illegible] aspecte [illegible]

La vârsta de 74 de ani, bătrâna doamnă [illegible] — și brevete de organizarea [illegible] activității financiare a [illegible] pe care o cu[illegible] —, Madame Tussaud se hotărăște să-și stabilească expoziția cu caracter permanent la Londra. În acest scop, [illegible] „The Bazaar", [illegible] o clădire de pe Baker Street, în care expoziția avea să [illegible]

Lucrarea executată de ea a fost un autoportret realizat la vârsta de 81 de ani. Împreună cu opt ani de a muri, expunea pretutindeni și în [illegible] expoziții. După moartea sa, în 1850, [illegible] a trecut din mâini în mâini, [illegible] la diferiți moștenitori, din tatăl în fiul [illegible] „Tussaud" [illegible] al celui de al [illegible] a [illegible] și pe [illegible] în 1967, când a fost [illegible] din viață. Interesant este faptul că toți descendenții [illegible] și [illegible] au fost implicați [illegible] în [illegible] de conducere a companiei și în [illegible] se dovedindu-se și [illegible] modelatori în ceară.

+

În anul 1884 expoziția se mută în actualul sediu pe Marylebone Road, în imediata apropiere a unei stații [illegible] prin electrificare. În 1909 una din încăperi a fost [illegible] sală de cinema, unde se proiectau [illegible]

[illegible] în toate țările mondiale, expoziția a [illegible] deschisă pentru soldați, veniți de pe continent și [illegible] vizite [illegible] și [illegible] fond, se vor [illegible]

[illegible] a făcut o vizită la fața locului, fapt ce confirmă importanța muzeului. În locul celor [illegible] de bombe se va amenaja [illegible] spectacolul Planetarium de astăzi.

Expoziția a fost [illegible] de [illegible] și [illegible] [illegible] și [illegible] noi, în funcție de evoluția [illegible] și [illegible] [illegible] multe dificultăți provenind de la restaurarea capitalei.

În anii din urmă, se înregistrează cam 2 milioane de vizitatori anual, pentru comparație (și nu numai cantitativă), arătăm că British Museum este vizitat, anual, de 4 milioane persoane, iar [illegible] pe Turnul Eiffel.

Și muzee de ceară pot fi vizitate în multe orașe ale lumii. De exemplu, unul foarte renumit se află în piața centrală Madeduroo, în piața Colonel, unul singur — cel din Amsterdam — păstrând încă aficiș de accesit de [illegible] precum și celor de [illegible]. Acesta a fost înființat în 1970 prin achiziționarea unor modele și figuri [illegible] și aflate în depozitul muzeului din Londra.

În prezent, campania din anul 1869, muzeul a [illegible] înregistrat și are statut de companie, mai deține Warwick Castle, Chessington Zoo, iar în 1983 a deschis o nouă expoziție „de profil" intitulată „Royalty and Empire", este amplasată la Windsor, reușește pentru culoarea a regimului și Fort Cornish State. Expoziția [illegible] aspecte de la sfârșitul secolului al XIX-lea de ani de la urcarea pe tron a regimului Victoria (1837—1901), eveniment sărbătorit de englezi sub denumirea de „The Queen Victoria's Diamond Jubilee".

Este de semnalat și Madame Tussaud's [illegible] din Londra [illegible] deschis în urmă cu [illegible]

[illegible] în [illegible] muzeum.

În 1961 a fost amenajată [illegible] Copernic. Cele [illegible] introduse în [illegible] muzeului, des[illegible]

[illegible] umentat comentariu al fostului directorului John Eldon. Programul se îmbogățește în fiecare an [illegible]

[illegible] de bază în ele sau în cabinetele de lucru. În hotelul [illegible]

Să trecem, acum, în revistă câteva din „personajele" existente la madame Tussaud's.

Agatha Christie a preferat să fie modelată cu îmbrăcămintea din ziua în care a dispărut. În timp ce *Lord Mountbatten* a cerut ca sculptorul să-i facă o vizită la hotelul [illegible] au fost modelați din nou în anul 1985. Dacă [illegible] *Humphrey Bogart* apare în muzeu precum era în rolul lui Rick din „Casablanca", iar *Larry Hagman* („J.R.") a [illegible] prezent la Muzeu pentru [illegible] măsurat și fotografiat, el a preferat să apară așa cum arăta în rolul din [illegible] de cunoscutul serial T.V. „Dallas".

În sala destinată superstițiilor se recurge la efecte [illegible] și luminoase. Așa este cazul celebrului boxer [illegible] *Thompson*, al famoasei cântărețe *Dolly Parton* [illegible] de cântare *Michael Jackson*, acesta din urmă a venit la Londra, în 1985 special pentru a [illegible] expoziția, [illegible] necesitând să-și deschidă noua [illegible] a [illegible]

În „The Grand Hall" [illegible] prezintă regi și regine ale Angliei. Impresionează [illegible] prin măreția, ce[illegible] stul și linștea [illegible] „grupul [illegible]" în mijloc din *Henric al VIII-lea* și cele șase [illegible] „The Virgin Queen" [illegible]

Intrarea, utilizarea scaunului electric, reconstituirea unor crime care se bucură de o tristă faimă.

Vizita la Madame Tussaud's se încheie cu unul dintre [illegible] este vorba de [illegible]

și în special prințesa bătălie navale [illegible] prin zgomotele și luminile specifice unei lupte [illegible] se desfășoară aproape 300 de ani [illegible]

[illegible] este și unica [illegible] care [illegible] de oferă [illegible] de oferă [illegible] este [illegible] o lume cu [illegible] în bună măsură, cu valențe instructive și de divertis[illegible]

Constantin Chifane-Drăguşani

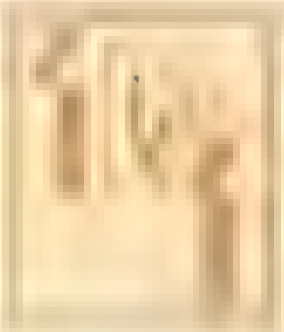

A zecea ?

De a zecea simfonie a lui Ludwig van Beethoven ar putea deveni în curând apropiat o realitate, datorită eforturilor unui profesor de muzică de la un liceu din orașul scoțian din Aberdeen, scrie ziarul londonez „The Guardian".

Barry Cooper a recopiat și editat partitura unei simfonii la care lucrase [illegible] mic concertium operate [illegible] pe care scrie ziarul, profesorul a reușit să o aștearnă din 500 de măsuri, cu o durată de 15 minute. E[illegible]

[illegible] *de muzică* [illegible] *declarației* [illegible] *lucrului* [illegible] *de Beethoven a promis-o* [illegible]

ORIZONTAL: 1) Organul central de presă al P.C.R., care, în articolul de fond din 14 iunie 1948, scria că [illegible] 11 iunie 1948 [illegible] vedea pe [illegible] 3) [illegible] 4) [illegible] 5) [illegible] muză a industriei din care făceau parte întreprinderile metalurgie feroasă și neferoasă [illegible] 9) A [illegible] agile subpământene cuprins alături [illegible] producție în legea nr. 119 de na[illegible] 10) [illegible] care erau amplasate întreprinderile naționalizate [illegible] 11 iunie 1948 au trecut și ele în [illegible] societatea poporului — Ion Alexandru

VERTICAL: 1) În urma acțiunii de naționalizare [illegible] 2) [illegible] mijloacele de producție, băncile și societățile de asi[illegible] sau juridice pot deveni [illegible] bun al poporului în condițiile prevăzute de [illegible]

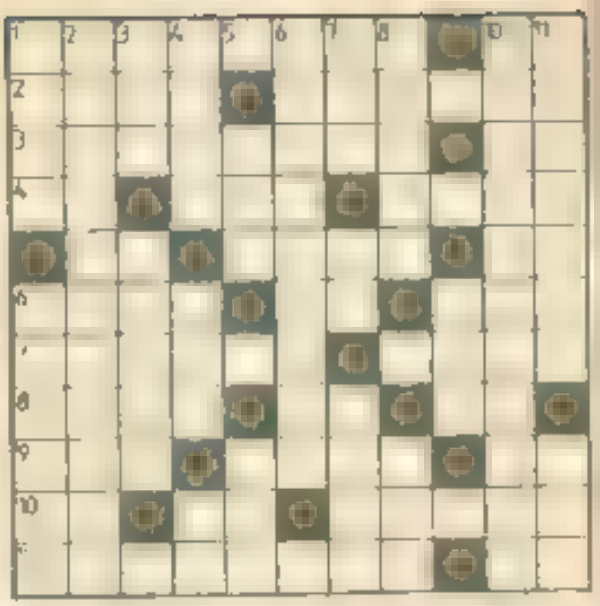

[illegible] 1948 1) [illegible] 5) [illegible] 11 iunie 1948 [illegible] 6) A [illegible] 8) [illegible] 10) [illegible] frică de mi[illegible] urma acțiunii de la 11 iunie 1948 11) Contrast prin [illegible] eroică [illegible]

Gheorghe Brașoveanu

O replică

[illegible] ea tocmai recita monologul rege[illegible] care era o admirabilă infocată a actorului în cauză, a părăsit revoltată teatrul.

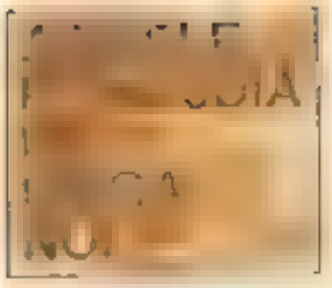

[illegible]

[illegible] Main [illegible] unui lipsă de pământ [illegible] Pacific Avenue și Main Street, se află două clădiri asemănătoare [illegible] adăpostite alături, una de două etaje, cealaltă de [illegible]. Văzute din afară, ele par mai degrabă ceva [illegible] companiei telefonice locale. Odată intrați înăuntru, [illegible], apelanții se schimbă un agent de securitate și o [illegible] în hol, un vizitator care se deschid numai prin acționarea unor dispozitive speciale: coridoare interminabile, [illegible] cu hârtie, rapoarte și cărți, table umplute cu diagrame și ecuații matematice complexe, bibliotecă cu o impozantă [illegible] „top secret" cărora nu accesul rămâne de la parter în [illegible] în mișcare jocul de cărți.

Locuri particulare

Aș avea dreptul la RAND Corporation. În perioadele de [illegible] ale „răbdării reci" cea mai mare parte a celor ce [illegible] stăteau, gândeau, discutau, scriau și visau la [illegible] studiau hârtie, bărbați și femeie. Dar mai ales bărbații de la RAND manifestă un „spirit de corp" un [illegible] și dăruire un sens de autoîncredere și de importanță de sine [illegible] de lupt. Iscoade acolo care [illegible] au de a face cu armele nucleare de la cercetătorii care se [illegible] în laboratoarele ultrasecrete asupra unei noi proiecte de mijloace de distrugere pînă la cei aflați la capitala [illegible] [illegible] în bunkarele lor subterane [illegible] ordinului lumii, pe care ar urma să-l pună în lucru la aplicare de declanșare a unei salve nucleare și prin urmare, la unele catastrofe [illegible] la scară planetară [illegible] la RAND Corporation, autorul Fred Kaplan, observă cu subiectivitate că [illegible] a lui naștere și se dezvoltă „gândirea [illegible] de lupt, „jocul mental cu moartea nucleară [illegible] ce se putea deveni o cotidiană certitudine în viața lumii se datorează pentru factorul care au făcut ca documente, [illegible] politicile dezvoltate de-a lungul anilor în cursul unui [illegible] atomice să se ridepă la cele mai mari de realitate și de logică, construindu-se în abstracții ale minții umane pe din le sofisticate, de atît de periculoase pentru viața [illegible] pămînt. „În mare măsură — observă Fred Kaplan — această [illegible] a dus treptat la crearea unei [illegible] la armele nucleare la dezvoltarea nucleară în [illegible] identice cu RAND ca o [illegible] a [illegible] RAND-ului avea să fie [illegible] legitimă de a [illegible] asupra [illegible].

Cu alte cuvinte, de-a lungul anilor RAND a ajuns să-și asigure un adevărat monopol al gândirii asupra modului de utilizare [illegible].

Este clar se poate de adevărat că cercetătorii din diverse domenii ale științelor exacte sau umaniste, politologi [illegible] care lucrează la RAND nu se numără printre cei care au [illegible] direct, acest lucru ce se numește printr-o legătură de tip „amplificatoare", „butonul nuclear". Dar cei din la RAND au fost [illegible] de la „politica nucleară" [illegible] care au [illegible] de purtare a războaielor în noile condiții impuse de apariția armelor atomice și ieșirea de o eventuală [illegible] alternativă, modalitățile de destăștiere a puterii de forță și de continuare la scară globală mai mult la condițiile „monopolului atomic" și ale „șantajului nuclear" apoi în cele [illegible].

Cercetătorii care au construit nucleul RAND au fost savanți de renume, oameni de știință de mare valoare. De altfel [illegible] pragul și în perioada pe care au pă[illegible] atomică, inclusiv cei care au conceput și proiectat pomele arme nucleare. Au [illegible] construit și în [illegible] sau doar [illegible] de utilizare lor. Unii din cei care au [illegible] comandat sau au inițiat echipe în ce privește funcțiile și condițiile unei asemenea alternative aveau să pe dezvoltă [illegible] mînuș, de ce la capătul unui răscolitor proces de conștiință (O excepție notabilă, în această privință, a constituit [illegible] Edward Teller, creatorul bombei cu hidrogen, care avea să se [illegible] ca un promotor de o [illegible] a celor mai extremiste puncte în domeniul [illegible] și politicii nucleare.

Scenarii pentru [illegible]

A gândi asupra armei nucleare nu din punct de vedere [illegible] și tehnologic, ci și în ce privește eventualitatea utilizării sale este un proces care a atras, în mod direct — alături de politicieni, de diplomați, de militari și savanți a științei — cercetătorii în diverse domenii RAND Corporation

ARMELE, PRIMEJDIA ÎN LUMEA NOI

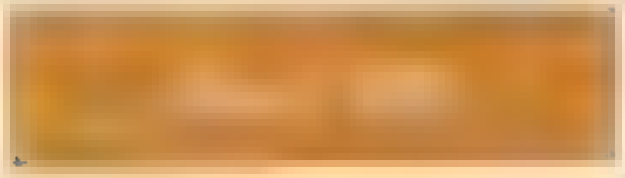

[illegible] raport semnat de atunci „Sunt ca o [illegible] de [illegible] la Arnold. Constatând, în acest sens, este chiar prima frază a raportului. Descoperirile principale în aerodinamică, electronică și fizica nucleară bazând noi cunoștințe pentru utilizarea totală a forței aeriene. Cinci progrese mai mari. Este [illegible] trebuie să fie văzut continuu în lumina unei progresele [illegible] descoperirea și utilizarea în războiul aerian. Un lucru important se mai arăta în acest și constituie interesul permanent al lui [illegible] științific în fața problemelor forțelor aeriene. Dincolo [illegible] de grupul [illegible] care să [illegible]

Grupul de [illegible] a [illegible] Iniția [illegible] se [illegible] în [illegible] și [illegible] și [illegible]

[illegible] trăiască. Voo Karman formula de fapt ideea de bază a ceea ce se va chema apoi, în mod oficial, proiectul RAND și forța lui aeriană. Ideea lui au fost. Ideea decît se [illegible] și se [illegible] [illegible] și Arnold și Edward Bowles, ca și ale lui Arthur Raymond [illegible] și al companiei Douglas Aircraft, din Santa Monica.

Colaborarea și Arnold [illegible] din 1942 și Douglas [illegible] și [illegible] de [illegible] la Departamentul de [illegible] și generalul Arnold a pro[illegible] și de [illegible] în 1944 [illegible] compania Douglas Aircraft a participat la un proiect de bombardament special cu avionul B—29. Pe măsură ce dobîndea o perspectivă mai largă asupra planurilor de război, Colbohm era [illegible] de [illegible] și [illegible] de [illegible] și [illegible]

[illegible] de [illegible] și [illegible] Din acest Colbohm [illegible] și [illegible] la Arnold [illegible] și [illegible] și [illegible] și

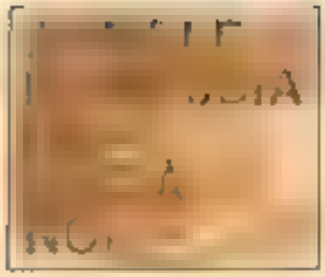

de la RAND [illegible] dezbaterea problemelor de importanță vitală pentru [illegible] pentru utilizarea armelor nucleare. Ș[illegible] RAND. Lucrș[illegible] semnificația a [illegible] nucleare.

Atârnând că producerea bombei cu hidrogen nu mai e [illegible] decât o chestiune de timp, și de [illegible] Pleasant [illegible] RAND, Frank Collbohm, [illegible] politice și militare ale bombei, care ele pe punctul de a de[illegible] operațiunea. Studiul. În această privință, [illegible] gate la momentul în care inițiatorii de la Los Alamos [illegible] să anunțe, în mod oficial, Administrația [illegible] bombei. Ideea a fost încurajată și la RAND, și la Los Alamos [illegible] acestui [illegible] în decembrie 1951, o echipă de patru cercetători [illegible] condusă de Plesset, a început elaborarea studiului [illegible] pe care explozia a bombei H era apreciată a fi echivalentul [illegible] un milion, sau cinci sute zece, sau 20 de milioane tone TNT [illegible] cei de la RAND au creat un nou termen, **megaton**. Numărul victimelor exploziei unei astfel de bombe era evaluat în cifre de ordinul sutelor de milioane de oameni. „O generație [illegible] bombardamentul lui 852 nemeni nu ar fi văzut vreo [illegible] distrugerea în masă — observă Fred Kaplan [illegible] vrăjitoarele pînă atunci 35 de milioane de oameni pe o suprafață de hărți. Pentru cei ce au făcut [illegible] pentru prima dată experiența a fost șocantă, [illegible]

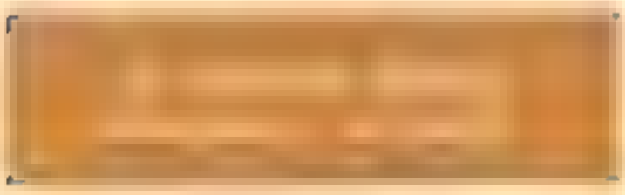

Către sfârșitul anului 1951, lucrătorii de la RAND au început [illegible] tot mai mult de informațiile care ajungeau [illegible] pe [illegible] de ori nu puteau decât [illegible] Hiroșima și Nagasaki-ului [illegible] bomba cu hidrogen.

Secretul bombei cu hidrogen este unul din cele mai bine păzite secrete ale epocii noastre, observă autorii Dominique Lapierre și Larry Collins. Acesta le este [illegible] doar cu un „permis Q" acordat în condițiile decretelor de [illegible] de Comisia pentru energia atomică. Înainte de 1947 [illegible] nu se acordase acest gen de permis nici unuia din cercetătorii de la RAND, la presiunile lui Air Force, care a făcut cunoscut Comisiei că RAND va avea un rol activ deosebit în studiile privitoare la producerea, efectele și transportul armelor. „permisul Q" a început să fie acordat și unora din cercetătorii de la RAN[illegible]

În anul 1948, directorul diviziei de lucru din cadrul corpului [illegible] URSS. În aceeași [illegible], și l-a invitat pe fizicianul Edward Teller, care se străduia de ani de zile să convingă pe liderii politici și militari ai țării noastre să se ocupe cercetări intensive asupra tehnologiei fuziunii în vederea fabricării bombei cu hidrogen. Plesset l-a pus pe Teller în legătură cu ofițeri de rang înalt din Air Force. Bidul [illegible] posibilitatea să pledeze în [illegible]

De atunci, Plesset și Teller au rămas în contact permanent. De altfel, în general cei de la RAND aveau legături strânse cu lucrătorii de la laboratorul de arme de la Los Alamos. Datorită acestor contacte, Plesset e aflat în 1951 că în urma cercetărilor făcute de Teller și de matematicianul Stanislaw Ulam, producerea bombei cu hidrogen este în un stadiu avansat.

Exact Plesset, RAND avea să p[illegible] numele și mai [illegible] cei mai fanatici pi producere bombei cu hidrogen. Apariția la RAND Corporation la crearea „super-bombei" a fost, după cum se va vedea, deosebit de importantă. Este un moment de mare dezbatere națională asupra oportunității pi cursului unui nou pas periculos în cursa înarmărilor nucleare.

Se relatează că soția lui Charlie Hitch, unul din membrii echipei, a auzit-o într-o dimineață la telefon pe soția altui cercetător de la RAND și a întrebat-o: „Ce se întâmplă la RAND?" Charlie vine acasă, și-i dă bună seara și repede [illegible] și după ceai se ascunde în biroul său. Se întâmplă ceva [illegible]

Un alt membru al echipei inițiatoare [illegible] lui, Jim Lipp, șeful diviziei de rachete de la RAND, s-a [illegible] de perspectivele producerii „super-bombei". Unul din biografii lui îi povestește: „Era un om amabil, genul de om căruia [illegible] nu-și poată imagina că a venit să lucreze la dezvoltarea armelor nucleare din grija pe care le o poartă nepoților și [illegible] nepoților săi". Lipp a făcut o serie de calcule [illegible] numărul de victime pe care le ar produce [illegible] bombe H pe câmpul de luptă. Și chiar în „[illegible] cele mai bune" avea ei să estimeze, ei și semenii apropiați, 7 milioane de oameni. Această perspectivă l-a cutremurat. După câteva săptămâni de muncă și de coșmar, pînă noaptea târziu, [illegible]

În sfârșit, un alt membru al echipei, profesorul Bernard Brodie, [illegible] Nu mai e nevoie să ne [illegible] Dincolo de enorma putere de distrugere a bombei cu hidrogen, Brodie și-a amintit o reflecție a filozofului german din secolul al XIX-lea, Karl von Clausewitz, care spunea că „războiul este violență, dar violență planificată și de acest controlată. Și, întrucât obiectivul nostru nu [illegible] modalitatea de atingere a acestui obiectiv trebuie să [illegible] la rândul ei, rațională, ceea ce înseamnă că modalitatea și obiectivul trebuie să fie, într-o oarecare măsură potrivite unul cu celălalt". Aplicând această reflecție realității noii [illegible] bombei cu hidrogen, Brodie a ajuns la concluzia că nimic nu mai poate fi raional atunci când e vorba de un bombardament strategic în care se utilizează bombe cu hidrogen. Aceasta nu se face decât să amorțească implicațiile și aceasta ar avea efecte [illegible] în societatea Statelor Unite. De aceea, spunea el, [illegible] nu pot fi comparate cu [illegible] rațională și nu se poate vorbi despre un schimb rece și [illegible]

n.n.), oferă decît ca despre sinucidere naţională".

Pentru Brodie, ca şi pentru alţi strategi de la RAND, problema care s-a pus, încă înainte de prima bombă cu hidrogen, era — cum să integrăm puterea enormă a bombei H într-o teorie de scopuri militare şi obiective concrete, cum să folosim în mod eficient forţa fără a cădea în „sinucidere naţională"? Cum să folosim, cu alte cuvinte, bomba H „în mod raţional"? Problemă care, astăzi încă, nu ne evită, desigur, cum nici gândirea nu răspunsu viabil vreodată în această privinţă, rămînînd la fel de actuală aprecierea pe care a făcut-o, încă în 1951, J. Robert Oppenheimer, că folosirea bombei cu hidrogen ar fi un act lipsit de sens, imoral şi poate sinucigaş.

Şi totuşi, deşi s-au arătat îngroziţi de puterea şi de efectele bombei cu hidrogen, Brodie, Hitch şi Plesset s-au preocupat, în concluziile studiului lor, pentru producerea acestei noi arme cu o putere de distrugere fără precedent. Conflictul internaţional, deosebit de încordat, nu făcea decît să faciliteze acest mod prin, oricum de periculos, în cursa înarmărilor. „Războiul rece" se manifesta din plin, şi ei trăiau răbufnirea într-un „război cald" în Coreea, perspective unor negocieri de dezarmare era mai îndepărtată ca oricînd, exista o suspiciune reciprocă în ce priveşte construcţia unor noi tipuri de arme de distrugere în masă. Materialul redactat de trei cercetători de la RAND despre „implicaţiile armelor nucleare de mare capacitate" avea să fie prezentat ulterior militare şi politice de la Washington în condiţiile celei mai strict secret. În martie 1954, Ernest Plesset avea să facă singur o informare asupra bombei secretarului Departamentului apărării, secretarului de stat şi şefului Agenţiei pentru energia atomică. Cei doi colegi ai săi, cu care colaborase la redactarea studiului, nu au participat la aceste întrevederi, avînd secrete ale bombei cu hidrogen la care nici măcar lor nu li se îngăduiseră să aibă acces.

După prezentarea aprecierilor formulate în documentul celor trei specialişti ai RAND, secretarul de stat, Dean Acheson, care nu ignorase nicicînd producerii bombei H, avea să-şi schimbe opinia. El se-o cucerise, mai ales, de uriaşa putere distructivă a bombei şi de faptul că producerea ei nu relativ ieftină. Vicepreşedintele RAND de la Washington, Larry Henderson, avea să-i facă, la rîndul său, preşedintelui Harry Truman un expozeu asupra noii bombe. În toate aceste informări făcute de specialiştii de la RAND se insista asupra uriaşului lor performanţe ale bombei cu hidrogen: distrugerile imense ce ardeau de foc, posibilitatea ca globul de foc să incendieze în lanţ oraşe, intensitatea căldurii degajate, pagubele uriaşe de mai ce ar urma să fie provocate unei economii moderne de tip industrial de explozia o numai cîteva zeci de bombe în cîteva secunde.

Prin astfel de argumente, care au avut capacitatea de a sensibiliza cercurile conducătoare politice şi militare, cei de la RAND şi-au legat numele de o deosebită performanţă în domeniul înarmărilor nucleare. Ei au avut un rol decisiv, într-un moment de cumpănă, în problema producerii bombei H ca o alternativă viu dezbătută. Printre adversarii cei mai înverşunaţi ai noii bombe se numărau J. Robert Oppenheimer şi, în general, echipa de cercetători de la Los Alamos care străgeau atenţia asupra faptului că uriaşa putere distructivă a bombei cu hidrogen depăşeşte orice consideraţii de ordin militar şi că producerea acestei bombe va determina ceealaltă parte să se angajeze nefericitul într-un proiect similar. Dezbaterea care a divizat nu numai comunitatea ştiinţifică, ci şi societatea americană la începutul anilor '50, şi din care a ieşit, mai ales, pentru dramaturgul său, conflictul Oppenheimer—Teller, avea să se soldeze cu triumful adepţilor bombei. Poate atunci tăcerii ai lui Teller în această luptă i-au adăugat lui Plesset şi colegi săi din diviza de fizică a RAND. Nu este, de altfel, întîmplător că, în cadrul audierilor din Comisia pentru energia atomică, desfăşurate în 1954, principalii martori care au depus mărturii împotriva lui Oppenheimer au fost Teller şi fostul director al diviziei de fizică a RAND, David Griggs.

Ernest Plesset, Charlie Hitch şi Bernard Brodie au fost, aşadar, legaţi de consecinţele noii arme pe care ei nu au susţinut-o, primii, încă înainte ca ea să fie produsă. Dar recomandarea făcută de ei a fost în favoarea creării bombei H. Şi aceasta a constituit un sprijin politic, deoarece de necesar pentru apărarea proiectului bombei şi crearea unui laborator special — cel de la Livermore — în vederea construcţiei ei.

Sub pavăza anonimatului

Analiştii de la RAND — observă un autor — şi-au propus să impună o ordine raţională într-un domeniu pe care cei mulţi îl consideră, în mod iremediabil, iraţional — războiul nuclear. În căutarea acestei raţionalităţi, ei aveau să inventeze un întreg limbaj şi vocabular nou şi aveau să determine o întreagă generaţie de lideri politici şi militari să gândească despre bombă în felul în care gândeau liderii intelectuali de la RAND.

Începînd din anul '50, modul de abordare a problematicii armamentelor nucleare şi strategiilor de la RAND avea să capete o circulaţie tot mai mare nu numai în rîndurile conducătorilor politici şi militari, dar şi în cercurile largi ale opiniei publice, prin modalităţi din cele mai diverse. Du-te înainte unor filme — devenite clasice în materie — despre războiul nuclear, cum sînt „Dr. Strangelove" sau „Fail Safe", şi pînă la renaşterea dezbaterii publice desfăşurate la scară naţională în anii '60 şi '70 despre pericolul nuclear. Prin aceste filme, prin aceste dezbateri, concepţiile strategice născute la RAND au depăşit perimetrul celor direct implicaţi în manipularea armelor nucleare — Administraţia şi Pentagonul — pentru a intra în circuitul public cel mai larg. Creaţii imposibile ale celor de la RAND, cum ar fi „prima lovitură/a doua lovitură", „război nuclear ce poate fi purtat", „a imagina nemaiimaginabilul", „ripostă nucleară limitată" şi multe altele au intrat în limbajul curent al oamenilor politici, al militarilor, al presei, al opiniei publice.

În anii '60, odată cu instalarea în Casa Albă a preşedintelui John Kennedy şi numirea lui Robert McNamara ca secretar de stat al Departamentului apărării, cei de la RAND au început să-şi facă apariţia şi în sfera decizională a politicii şi strategiei nucleare. Unii dintre ei aveau să fie conduşi ca experţi sau consultanţi, alţii chiar au intrat funcţii oficiale în cadrul Administraţiei. Un autor britanic de la „Times Literary Supplement" îi caracterizea, odată, ca oameni care „se deplasează în vest pe cursele Pentagonului şi ale Departamentului de Stat, mai cînd decît trenuri de la curţile din Madrid şi Viena cu trei secole în urmă". În anii '70 şi mai ales '80, remarcă, la rîndul său, Fred Kaplan, „ideile acestor oameni au mutucieen avea să pătrundă atît de adînc pe conducerile politice şi în anexele lor din lumea academică, încît cel puţin pentru membri acestei congregaţii, gîndirea lor a ajuns să fie luată drept ceva aproape de necontestat, presupunerile lor — drept adevărul sacru, ideile lor — educate la un nivel aproape mistic şi acceptate ca dogme".

Asemenea multora din cei ce au de a face, într-un fel sau altul, în mod direct cu armele nucleare, analiştii de la RAND, cu mici excepţii, au preferat să-şi desfăşoare activităţile sub pavăza anonimatului. Ei au evitat, de regulă, funcţiile scaune, preferind poziţia mai obscură a experţilor sau consultanţilor influenţi care acţionează din umbră. Cei de la RAND nu pîn să facă pluze, în cercurile largi ale publicului, aprecierile sau concluziile la care ajung, nici să se pună prea mult despre activităţile în care sînt angrenaţi. Revelatoare sînt, în această privinţă, relaţiile lor cu presa. Cu puţine excepţii, ei preferă să rămînă claustraţi în lumea cercetărilor şi documentelor cu caracter strict secret şi a întîlnirilor şi discuţiilor cu viţioşii ai marilor politici şi militare. Regăsim impusă, desigur, şi de natura strict secretă a activităţilor desfăşurate la RAND. Un articol sau un studiu publicat în presă ar prezenta riscul de a dezvălui date considerate drept secrete. Dar, aşa cum observa Fred Kaplan, este vorba şi de „concepţia elitistă de la RAND că militarii cu influenţă şi oficialităţile de la Pentagon sînt

ARMELE, PRIMEJDIA DE LÎNGĂ NOI

Intr-adevăr, nu care contează și că prezentarea punctelor de vedere în fața publicului larg n-ar avea unele scopuri importante. Ba mai mult, ar putea fi privită ca o depășire a unor limite sau ca o lipsă de loialitate față de autorele RAND, adică U.S. Air Force".

Aceste reguli enunțate ale RAND, ce privesc raporturile cercetătorilor de aici cu presa și cu opinia publică în general, tradeau, în fond, disprețul „elitei nucleare" față de cetățeanul de rînd, atît de preocupat de problemele păcii și războiului în era atomică. Deoarece de la aceste reguli au fost puține de-a lungul anilor și, îndeobște, numai cînd au existat, ele au avut rezultate bine precizate. Așa, de pildă, în ianuarie 1959, unul din strategii de frunte ai RAND, Albert Wohlstetter, avea să publice în revista „Foreign Affairs" un articol intitulat „Delicata balanță a terorii". Subiect foarte dezbătut și controversat la acea vreme, care a luat forma unor adevărate discuții la scară națională. Autorul articolului își propunea să demonstreze vulnerabilitatea „sistemului de apărare al S.U.A. în cazul unei confrontații nucleare". De aici concluzia că este necesar „să se construească o forță nucleară care să poată suportă unei prime lovituri a celeilalte părți și care să poată administra o a doua lovitură devastatoare". Obiectivul articolului era, așadar, cît se poate de clar: acela de a lumina argumente pentru intensificarea cursei înarmărilor. În același timp, se urmărea și discreditarea Administrației republicane a președintelui Eisenhower, aflată la sfîrșitul celui de-al doilea mandat, care era acuzată că, prin programele sale în domeniul militar, consideraște insuficiente „ar dus națiunea în fața unui mare rău". Și nu este datorită întîmplării faptul că instalarea la Casa Albă a Administrației democrate a președintelui John Kennedy, în anul următor, avea să ducă la intrarea în forță a teoriilor RAND în politica oficială în domeniul apărării.

Din acest moment, statutul celor de la RAND se schimbă în mod anormalul autoimpus și poziția lor tot mai influentă și prin aceasta, tot mai notorie. „Acest mic grup de teoreticieni — remarcă Fred Kaplan — avea să imagineze și să contribuie la implementarea unui set de idei care au dus la mistificarea publică a concepției S.U.A. în domeniul apărării, care ar putea, în orice moment, să facă semne diferență dintre pace și război total. Cu toate că, în general, despre ei nu se aude, cu toate că ei nu sînt, în general, văzuți în rîndul publicului larg, ei pun că, de fapt, își pun amprenta pregnă — ei oameni care gîndesc la distrugerea în masă, care imaginează inimaginabilul, care inventează strategii nucleare".

La o lună după primele bombardamente atomice din istoria omenirii, în septembrie 1945, secretarul Ed Shils, deschizînd lucrările Conferinței de la Chicago asupra controlului energiei atomice, putea să tragă un semnal de alarmă în legătură cu modul în care existența bombei și secretul ce o înconjoară vor afecta viața intelectuală din Statele Unite. „Ce fel de oameni — spunea el — vor dori să lucreze în acest domeniu important, cînd, în timp de pace, cînd ei știu că tot ceea ce face este destinat pentru război și că tot ceea ce ei pot face o putea oferi doar avantajele îndoielnice ale unei victorii într-un război cu bomba atomică?"

Asemenea oameni aveau să fie, peste cîțva ani, cercetătorii care scriau, discutau, calculau și gîndeau la RAND Corporation.

O „industrie" bizară

„RAND Corporation — scria săptămînalul „Der Spiegel" — reprezintă o categorie bizară de „industrie" în S.U.A., în care se cheltuesc anual miliarde de dolari pentru ca mai multe ale de minți creatoare să-și exercite „pedeapsa de a gîndi". Da a gîndi însă — și acest lucru se care subliniat în mod obligatoriu — în termeni și prin prisma unei posibile răz-

În timp de război, pericolele tehnogene vor degenera în catastrofă

Incontestabil, omul a fost în mare măsură de principii. Lupta îmbătrînirii acestora s-a realizat prin progresul ale civilizației. Este un semn, mediul civilizației este în funcție de puterea omenirilor de a se pune la adăpost de orice fel de pericole. În epoca preindustrială, principala amenințare venea de la factorii naturali. Pe măsura evoluției tehnice, pericolele tehnogene sau, într-un sens mai larg al cuvîntului, pericolele antropogene radică legate de activitatea oamenilor sau făcut simțite din ce în ce mai mult, accidente industriale, bolii profesionale, poluarea mediului.

Odată cu apariția noilor tehnologii, din ce în ce mai productive, odată cu creșterea producției industriale, „structura" factorilor tehnogeni s-a modificat: accidente frecvente, dar puțin importante, au cedat locul accidentelor care, însă mai importante și mai numeroase. Cu toate acestea, nivelul general al securității omului crește odată cu dezvoltarea industriei. Totuși creșterea sporită de viață a oamenilor, în țările cele mai industrializate, semnează vădit cel mai mult.

Producțiile moderne, care au conștiința, să se perfecționeze, devin din ce în ce mai puțin periculoase pentru om și mediul înconjurător. Pe de altă parte, o mare răspundere o producțiilor, extinderea tehnologiilor, care folosesc substanțe periculoase prin natura lor (produse chimice toxice, diferite materii biologice, corpuri radioactive), fac ca urmările accidentelor să fie extrem de grave, deși probabilitatea lor este foarte scăzută, ele pot fi chiar calificate drept penitice.

Există, totuși, situații în care riscul probabilitate atinge nivelul maxim. Este vorba de conflicțele militare, și nu în mod neapărat nucleare. Ostilitățile purtate cu armele clasice riscă să ducă la

bul nuclear. „Producția anuală" du tipărituri a unor asemenea „fabrici de gândire" constă, de fapt, doar în câteva volume subțiri de teze bătute la mașină. Dar se apreciază că ele au exercitat asupra economiei și politicii S.U.A. din ultimele decenii o influență mai mare decît cea exercitată de generații întregi de oameni și idei economici. Creșterea rapidă a acestei „industrii", în ultimele aproape patru decenii, este mai spectaculoasă decît cea înregistrată în majoritatea ramurilor industriale propriu-zise din S.U.A. Avîntul „fabricilor de gândire" este comparabil, poate, doar cu „boom"-ul înregistrat de firmele angajate în activități spațiale sau de cele din domeniul electronicii. La începutul activităților sale, în iarna 1948, RAND, prima și una din cele mai mari „fabrici de gândire" din S.U.A., avea un personal format din numai patru persoane. În prezent, în palatele scînteietoare de sticlă de pe coasta Pacificului lucrează cîteva sute de cercetători din diverse domenii. Iar RAND nu e o apariție singulară. Numai forțele aeriene și cele terestre americane dețin, fiecare, de cîte patru asemenea „laboratoare de gândire", iar altele două funcționează studii și cercetări numai. După 12 ani de activitate la RAND, vizionarul Herman Kahn a devenit, la dealul său, directorul unei „fabrici personale de gândire", institutul Hudson, situat la 60 de kilometri nord de New York, în clădirea unei foste senatorene de țară servitoare.

În aceste locuri, pe și simplu, azi „dîndesc cașcaval" — descrierea aparține americanului Arthur Herzog pomenitei reviste din aceste „fabrici" fără bonuri automate și fără coșuri de fum. „Totul lasă impresia de lipsă de organizare și de neglijență — mocnele umblă îmbrăcate în pulovere și poartă sandale de plajă, bărbații au cămăși cu mîneca scurtă sau jachete cu coatele mînecilor lustruite cu pateuri de piele. Tabelele de pe pereți, mari și negre, sînt pline de mîzgălituri cudate. Se vede că aici trăiește „a gândi". Dar majoritatea timpului oamenii nu fac decît să discute între ei, interminabil. Cînd unuia îi trece cîte o idee prin creștet și vrea să o comunice colegilor, convocă un seminar".

Experiența, care, odinioară, constituia baza unăreia decizii patronale, politice sau militare — este de părere Max Singer, un colaborator al lui Herman Kahn, vorbind despre aceste „fabrici de gândire" — nu mai este suficientă, pentru că „lumea a devenit prea complicată". „Trebuie să dăm de capăt problemelor încă înainte ca ele să apară" — spunea, la rîndul său, Kahn despre scopul noii discipline academice studiate în asemenea „fabrici de gândire".

Reacția adoptată de președintele John F. Kennedy la timpul „crizei rachetelor", ca și hotărîrea secretarului de stat la Departamentul apărării, Robert McNamara, de a nota construcția unui sistem de apărare antirachetă sînt numai două din multele exemple care arată că „nici un ministru și nici un șef al Administrației nu mai poate ignora statul analizelor cu pregătire științifică" — remarcă „Spiegel". „Noua mișcare guvernamentală de expertiză națională nu a fost adoptată, în ultimii ani, fără stat din afară" — constată, în aceeași ordine de idei, „New York Times Magazine".

Matematicienii de la RAND Corporation au îmbunătățit bazele matematice ale așa-numiș „teorii a jocurilor" și ale „teoriei Monte Carlo" și, prin aceasta, au oferit „argumente" la favoarea luării deciziei privind dezvoltarea bombei cu hidrogen. Iar fostul secretar de stat al Departamentului apărării, McNamara, datorează „logica rece" (cum a fost ea, public, numită) a civililor cu un înalt coeficient de inteligență de la RAND, argumentele care l-au făcut să stăpînească, începînd de la mijlocul anilor 60, mai multe proiecte organice de înarmare, cum ar fi programul de bombardiere „Walkiria", considerate drept „nerentabile", pentru a decide lansarea altora, cum a fost programul „Polaris" largit.

De altfel, „fabricile de gândire" ale Americii și-au calculat de mult valoarea de piață în dolari și cenți. Ele lucrează la preț fix: institutul Hudson, înființat de Herman Kahn, evaluează activitatea anuală a unui savant care ar putea fi la un moment dat la 46 000 de dolari. Pentru a nu-și pierde natura de excepție, de „non profit organizations", care dă statute de importanță, „instituțiile gândirii" folosesc orice venit suplimentar pentru a efectua programe de cercetări pe cont propriu, fără bază contractuală, pe care posibili clienți au le considera încă demne de luat în seamă. O asemenea recursă la „de sport public" a fost și fenomenul studiu în care s-a lansat la RAND Corporation, Herman Kahn și 18 colaboratori au în la mijlocul anilor 50, studiu ce-și propunea să dea un răspuns cuprinzător la întrebarea: Ce sens ar putea avea, în era atomică, apărarea antiaeriană? Rezultatele acestui studiu, făcute cunoscute în cercurile cele mai largi prin includerea lor în primul carte a lui Kahn, „Despre războiul termonuclear", apărută în 1960, au generat dezbateri deosebit de aprinse la scară națională, iar coordonatorul studiului și autorul cărții avea să devină cel mai lupt în seamă, dar și cel mai cunoscut versat gînditor american în domeniul strategiei nucleare.

de aceste industrii emergente.

Să încercăm să ne imaginăm amploarea pericolelor ce ne amenință. Calculele arată că 20 de tone de ucraniu îmbogățit pot fi utilizate ca un tonă de mercur cu o suprafață de 0,05 km² și adînc în direcția centrului, limite de fîș de o lățime egală pînă la 1 km. Pentru 20 000 de tone, aceste cifre sînt 12 km² și, respectiv, 24 km. O centrală termică modernă care funcționează pe bază de gaz natural, cu o putere de 1 milion de kW, folosește 20 de tone de uzfef și combustibil în circa 30 de minute.

Cum ar putea fi, deci, consecințele unui conflict militar care ar declanșa într-o regiune populată industrializată, mondial, de pildă, 10 milioane de locuitori pe un teritoriu de 30 000 de km², adică cu o densitate a populației de 300 de locuitori pe km², care ar cuprinde unele regiuni din Europa sau America de Nord, cu populație densă? Să presupunem că o astfel de regiune are o economie diversificată, își asigură independența și își acoperă nevoile de energie electrică datorită centralelor nucleare. Putem judeca pericolele pe care un conflict militar le-ar face să planeze, după datele care urmează. Calculele arată că, dacă deșeurile radioactive rezultate din funcționarea timp de un an a centralelor nucleare cu o putere totală de 10 milioane de kW ar fi puse în act, ele ar reprezenta aproape 8 miliarde de doze mortale care ar fi primite prin iradierea internă consecutivă asfixiei de radiații. Dacă toate produsele de care pleacă, în fiecare an, de la toate întreprinderile din regiune ar fi depozitate în acest conflict de doze mortale datorate cloacului ar fi de 350 de ori mai mare, a frigeratului — de 16 ori, a amoniacului — de 5 ori, a acidului cianhidric — de 320 de ori.

Înscriind că un război purtat numai cu arme convenționale și care ar ca obiect distrugerea de întreprinderi, ar deși, pînă la cost de nivelul tehnologiei actuale, concentrate cîteva hectare și în timpul care nu ar avea decît cu numai, sub aproape cu numai, de un conflict nuclear.

Satisfacerea funcției actuale ce produce pericolelor amenință cu mult concentrațiile actuale ale unui conflict militar. Caracterul demenței și inadmisibil al războiului nu este încă o dată pentru în evidență.

Pe „coridoarele puterii"

De-a lungul anilor, strategi „tăbărului de arme nucleare", fondată de Air Force, aveau să frecventeze tot mai mult „coridoarele puterii" de la Washington, cei, apoi, unii dintre ei aveau să se instaleze și în fotolii ministeriale. Doi dintre foștii cercetători de la RAND, James Schlesinger și Harold Brown, aveau chiar să dețină funcția de secretar de stat la Departamentul apărării. Alți aveau să devină consilieri prezidențiali sau înalți demnitari în Departamentul de stat, Pentagon sau în alte instituții federale. Numele unora dintre ei — scrie cunoscuta pacifistă Helen Caldicott — „au devenit aproape sinonime pentru forțele aeriene și pentru politicieni, în general".

„În timpul președinției lui Jimmy Carter — remarcă la rândul său, Fred Kaplan — fiecare semnătură din filozofia RAND ajunsese locul său în politica oficială a S.U.A. Conceptul de contra-forță a fost consolidat cu o vigoare și un raționament care au depășit chiar declarațiile făcute, în acest sens, cândva, de James Schlesinger". Și, notează în continuare Kaplan, dacă, în timpul Administrației Carter, singurul element care lipsea din patrimoniul triumfal al tezelor RAND era o stare de spirit antimarxistă în rândul oficialităților de stat înalt, aceasta avea să se producă rapid după instalarea, în 1980, la Casa Albă a președintelui Ronald Reagan. Este momentul în care „regulile comunității strategice (de la RAND — n.n.) au devenit regule de stat, iar strategia Pentagonului și politica în domeniul armelor au fost orientate în conformitate cu aceste reguli".

„Noua generație" de strategi nucleari, cum îi denumește Philip Morse pe acești planificatori ai războiului, dar care s-au simțit îndreptățiți, în realitate, un război, avea să se impună tot mai mult de-a lungul anilor. În absența unchiului mărțișor care ar fi fost necesară ca suport pentru teoriile lor abstracte, strategii de la RAND au apelat, în cele din urmă, să testeze aceste teorii ca și cum ar fi realizate. Pentru cei a căror îndeletnicire este „să gândească" totul este pe consolele uzinelor oficiale — remarcă Fred Kaplan —, strategia nucleară a devenit un fel de brand pentru o lume à vendre pe care îl tăiem. Această strategie, spune el, este un amestec de obicinuit, inerție, convenioșă politică și farmec, în ea este, într-un fel, rezultatul unei anumite „logici". Din punctul de vedere al celor ce-și propun „să imagineze inimaginabilul", poate părea, la urma urmei, „rațional" să încerce a pune pe sub control un război nuclear, să facă planuri și să adopte diverse opțiuni pentru inițierea războiului „repede și lovitorul", să mențină nivelul distrugerilor „în funcție de importanța obiectivelor politice pentru realizarea cărora a fost declanșat războiul". Și totuși, — remarcă numeroși comentatori — de-a lungul timpului, în ciuda nenumăratelor studii laborioase, niciunul nu a putut găsi vreo opțiune care să facă „practic" sau să găsească vreun sens războiului nuclear. În 1946, la începuturile „strategiei nucleare", unul din fondatorii ei, Bernard Brodie scria: „Totul despre bomba atomică e conștient de doi factori: oameni, și aceștia trebuie să nu uităm și cât de puternice sunt distrugătoare este fantastic de mare". Istoria strategiei nucleare dezvoltată la RAND — după cum s-a observat — este istoria intelectualilor care au încercat să manevreze între aceste limite. Unele ieșiri au încercat să se vindecare prin simplul de forțe ai acestor axiome, străduindu-se să facă bomba atomică și mai slăbă, bomba cu hidrogen „tolerabilă", „controlabilă", „conformă proporțiilor umane". Metode calculului matematic, care derivă, în principiul, din teoria economică pe care cei de la RAND au studiat-o cu toți, le-a dat strategilor nucleari speranța că au găsit o modalitate de a acționă asupra puterii distructive colosale a armei atomice. Cu timpul însă, această metodă a devenit, pentru ei, în adevărat catechism, „cele douăzeci principii extrase din pietra matică a dogmei" — cum ar fi o prima carte. Calculele precise privind sensibilitățile de sistemele ale unei stări nucleare și vocabularul rece, conștient, au intrat în limbajul activităților RAND nu numai ca „unelte ale disperării", ci și ca subiect de reflecție privind „natura fenomenului nuclear". A fost o iluzie pe care și-au creat-o și care pe unii dintre ei a ajuns să-i mărșăvească. Și Fred Kaplan, în cartea sa „Vrăjitorii apocalipsului", care descrie istoria lui RAND Corporation, încheie cu aceste rânduri tulburătoare: „Și au continuat să joace jocul, deoarece nu există altul. Au efectuat calculele și au vindut ideile lor atroce și cinetice pentru că, dacă ar fi făcut altfel, ar fi recunoscut, poate chiar și conștient, că fantasmele contemplate de ei nu se bucurau pe realitate. Și au găsit aceste opțiuni, căci, până ale, bombei ar fi pierit «prea ușor», lucru pe care ei au încercat să-l evite".

Singura opțiune rațională — o lume fără arme nucleare

De-a lungul a peste patru decenii au fost formulate diverse teorii și strategii în scopul de a face un război nuclear „controlabil", „administrabil", ba, mai mult, „supraviețuibil" și „câștigabil". Așa au fost concepțiile primei lovituri, ripostei masive, ripostei flexibile, contra-forței și altele care, dincolo de aspectele lor specifice, se leagănă, toate, în atenția dusă a crearii unei scenarii de „război nuclear victorios". Diferiți analiști subliniază că, în cea mai mare parte a lor, teoriile strategice aflate astăzi în atenția oficialilor politice și militare sînt doar „teorii reciclate ale RAND, dezvoltate cu ani în urmă de unii cercetători al căror țel profesional era de a concepe planuri „credibile" pentru a purta un război nuclear și în care se vorbea adesea despre prima lovitură. În legătură cu aceasta, Helen Caldicott notează: „Tulburător este că, în ciuda tratatelor depuse de cei de la RAND, în toți acești ani, nu s-au putut schița niciodată un scenariu potrivit căruia să se poată obține victoria fără moartea a milioane de oameni. Și totuși, ei aveau să persiste cu tenacitate în aceste teorii și a lor încă și astăzi. Ei au vorbit și vorbesc despre o lume civilă, numai de ei înțeleasă, din cauză că terminologia le permite să reflecteze scopul unor scenarii de coșmar fără ca aceste lucruri să se amestece cu emoțiile și sentimentele lor. Tulburător este că acești oameni în vârstă, cărora din pură lor despre cum să practice această primă psihică și științifică prin eliminarea premeditată a emoțiilor umane din ecuația gândului în masă. Și acești oameni se numesc, mai presus de orice, raționali! Ce deserviciu aveau să aducă ei omenirii — și cumă cunoscuta mișcării americană pentru pace.

La capitol câștig este despre „câștigarea apocalipsului" au ajuns de la RAND Corporation, Fred Kaplan pare să subliniere, la rândul său, „Fundătura științifică" și cercul vicios în care sînt cantonați, încă de la începuturi, cei ce se leagănă la ideea că ar putea imagina o formulă de război nuclear „acceptabil" sau „supportabil". „Strategii nucleari încercă să impună ordine (în această privință — n.n.), dar cea ce producem este haosul" — sună implacabil, ca o mustrare fără apel, în tema finală a cărții lui Kaplan.

Dincolo, însă, de acest „haos", dincolo de aspect incertitudinilor departe de a introduce raționalul în acest domeniu al absurdului, pe care îl reprezintă cursa armelor nucleare — scenariile de „război nuclear supraviețuibil" reprezintă o iluzie pe cît de evidentă, pe atît de periculoasă pentru omenire. Pentru orice minte rațională, un război, în care ar fi folosite cele mai distrugătoare arme din cîte a imaginat vreodată mintea omenească, nu poate ieși cu învingători și învinși. Învingătorii poate fi doar imagine omenire, dar numai prin dezarmare nucleară.

Corneliu Vlad